

DREAM

Fremskrivning af
familiekarakteristika og
boligefterspørgslen i danske
kommuner - Mariagerfjord

Maj 2017

Indholdsfortegnelse

1	INDLEDNING	3
2	DEN DEMOGRAFISKE UDVIKLING	5
2.1	Befolkning.....	5
2.2	Fødte og døde	8
2.3	Indvandring og udvandring	9
2.4	Til- og fraflytning	10
2.5	Familiestruktur	16
3	BEFOLKNINGENS UDDANNELSESLEVELY	19
4	ARBEJDSMARKEDET	24
5	UDVIKLINGEN I BOLIGFTERSØRGSLEN	32
5.1	Boligtype.....	33
5.2	Boligart	36
5.3	Boligstørrelse.....	38
5.4	Bystørrelse.....	39
6	MARGINALEKSPERIMENTER	41
6.1	Øget tilflytning af familier med et højt uddannelsesniveau.....	43
6.2	Lavere ledighedsgrad	51
6.3	Øget tilflytning fra nabokommunerne	54
6.4	Øget tilflytning af familier uden tilknytning til arbejdsmarkedet	62
7	KONKLUSION	71
8	REFERENCER	74
9	APPENDIKS.....	75

1 Indledning

I det følgende præsenteres for Mariagerfjord Kommune forventningen frem mod år 2040 til udviklingen i befolkningens størrelse og alderssammensætning, familiestruktur, uddannelsesniveau samt tilhørsforhold til arbejdsmarkedet. Ændringer i disse forhold er af afgørende betydning for bolig efterspørgslen, hvorfor forventningen til udviklingen i det samlede boligbehov og dets underliggende karakteristika som type, størrelse og beliggenhed også betragtes. Relationen mellem de karakteristika, der kendetegner den i kommunen bosiddende befolkning og befolkningens boligpræferencer belyses desuden i fire forskellige marginaleksperimenter, i hvilke udvalgte adfærdsmønstre korrigeres. Eksperimenterne har primært til formål at illustrere, hvorledes ændrede adfærdsmønstre selv på kort eller mellemlangt sigt kan dæmpe eller øge de negative økonomiske konsekvenser, som den grundlæggende strukturelle udvikling alt andet lige giver anledning til. Fremskrivningen er såvel som marginaleksperimenterne udført ved anvendelse af DREAMS mikrosimulationsmodel SMILE 3.0.

Befolkningen i Mariagerfjord Kommune ventes i grundforløbet at falde fra at omfatte 42.100 personer i 2013 til at bestå af omkring 41.600 personer i 2040. Den negative befolkningsvækst er en forlængelse af den seneste historiske udvikling og skal tilskrives, at fødselsunderskuddet er større end den positive nettoindvandring, mens den gennemsnitlige nettotilflytning er tæt på nul. Fremadrettet ventes restlevetiden fortsat at øges, hvilket sammen med befolkningens aldring giver anledning til, at personer ældre end 67 år på sigt skønnes at udgøre en større andel af den i Mariagerfjord Kommune bosiddende befolkning.

Den demografiske udvikling ventes fremadrettet at give anledning til finansieringsmæssige udfordringer, som dog i nogen grad modvirkes af en ændring i befolkningens uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning. Som i resten af landet ventes uddannelsesniveaulet således at forbedres i fremskrivningen, hvilket primært skyldes, at de yngre generationer, som erstatter de ældre generationer, generelt er bedre uddannede. Således øges andelen af befolkningen med en videregående uddannelse på bekostning af færre med en grundskole eller erhvervsfaglig uddannelse som højst fuldførte. På sigt vil uddannelsesniveaulet i Mariagerfjord Kommune komme tættere på landsgennemsnittet, men andelen med en erhvervsfaglig uddannelse er dog vedvarende væsentligt højere end det nationale niveau, ligesom andelen med en mellemlang og lang videregående uddannelse også på sigt er lavere end i landet som helhed.

Det stigende uddannelsesniveau bidrager til, at erhvervsdeltagelsen og beskæftigelsestilbøjeligheden for personer under 40 år opretholdes. For personer i alderen 40-59 år ses et svagt fald i erhvervsdeltagelsen gennem fremskrivningen. At den samlede beskæftigelses- og erhvervsfrekvens for de 16-67-årige øges gennem fremskrivningen skal således primært henføres til en øget erhvervsdeltagelse for de 60-67-årige, der er motiveret af Tilbagetrækningsreformen.

Familiestrukturen ventes at ændre sig i retning mod, at en voksende andel af befolkningen vil udgøres af enlige som følge af ændrede levemønstre og flere ældre. Den demografiske udvikling og de ændrede familiemønstre øger antallet af familier og dermed omfanget af bolig efterspørgslen over tid. Der ventes en mindre forskydning i efterspørgselsmønstret i retning mod flere almene boliger og private udlejningsboliger, typisk rækkehuse og etageboliger, på bekostning af færre ejerboliger, primært stue- og parcelhuse. Samtidig vil en større andel af efterspørgslen end tidligere rette sig mod mindre boliger med et areal på 80-120 m², mens den relative søgning mod hver af de tre

bystørrelseskategorier (<1.000 indbyggere, 1.000-9.999 indbyggere og 10.000-50.000 indbyggere) er forholdsvis stabil.

Mikrosimulationsmodellen SMILE 3.0 er beskrevet i Hansen og Markeprand (2015), mens datagrundlaget og det metodiske fundament yderligere er belyst i Hansen, Stephensen og Kristensen (2013). Disse rapporter uddyber centrale antagelser såsom anvendt estimationsperiode og arten af de forklarende variable, der er inddraget i estimationerne. Kendskab til det metodiske grundlag er dog ikke en forudsætning for udbytte af de nedenfor præsenterede resultater.

Det anbefales dog, at man rådfører sig med retningslinjerne for fortolkning af modellens resultater i kapitel 2 i Hansen og Markeprand (2015). Heri forklares bl.a. hvorfor resultatet af Danmarks Statistiks regionale befolkningsfremskrivningsmodel ikke kan forventes at kunne genfindes i en fremskrivning udført med SMILE. Endvidere understreges det, at der i SMILE er tale om en videreførelse af strukturel adfærd, hvorfor den senest kendte historiske udvikling ikke vil afspejle sig i de nærmeste fremskrivningsår. Centralt skal det fremhæves, at den forventede udvikling i boligstrukturen alene afspejler befolkningens efterspørgsel efter bestemte boligkarakteristika i fravær af udbudsbegrænsninger. Fremskrivningerne indebærer således ikke en vurdering af udbuddet af boliger, hvilket bl.a. ville fordrer kendskab til kommunens strategi vedrørende nyopførelser, udstykning og omlægning af eksisterende erhvervsgrunde til andre formål. En vurdering af, hvorledes den eksisterende boligmasse afvikles gradvist i takt med stigende boligalder, er heller ikke inddraget. Eksistensen af et egentligt boligmarked kræver, at der indarbejdes en prisdynamik, der etablerer et realistisk forhold mellem udbud og efterspørgsel, hvilket ligger udenfor den nuværende modelramme.

Befolkningens uddannelsesadfærd i SMILE var tidligere opdelt på landsdele, men er nu ændret, så den er nuanceret på kommuneniveau. Således tillades nu variation inden for en landsdel i tilbøjeligheden til at påbegynde en uddannelse. Befolkningens uddannelsesniveau påvirker befolkningens arbejdsmarkedstilknnytning, hvorfor nuanceringen af uddannelsesadfærden skønnes at bidrage til en mere retvisende vurdering af befolkningens deltagelsespotentiale i de enkelte kommuner. Modellen har yderligere undergået et eftersyn. Her er mindre uregelmæssigheder i bl.a. den fremtidige boligstruktur søgt korrigeret. Derfor vil fremskrivningsresultater i nogen grad afvige fra indholdet i Hansen og Markeprand (2015). Modellens overordnede rammer er herudover uændrede. Således tager fremskrivningen fortsat udgangspunkt i familie- og boligstrukturen i år 2013, mens estimerede adfærdsmønstre er baseret på årene forud herfor.

I kapitel 2 redegøres for den demografiske udvikling i Mariagerfjord Kommune, hvilket indebærer en beskrivelse af den historiske og fremskrevne udvikling i befolkningen, antallet af fødte og døde, ind- og udvandring, til- og fraflytning samt i familiestrukturen. I kapitel 3 beskrives forventningerne til den fremtidige udvikling i befolkningens uddannelsesniveau, mens forventningen til den fremtidige udvikling i befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet beskrives i kapitel 4. I kapitel 5 beskrives forventningerne til efterspørgslen efter boliger fordelt på udvalgte karakteristika, mens kapitel 6 er tilegnet en beskrivelse af resultaterne af fire marginaleksperimenter, i hvilke den grundlæggende adfærd korrigeres. En konklusion følger i kapitel 7.

2 Den demografiske udvikling

Befolkningens udvikling og sammensætning på alder og oprindelse fastlægges på nationalt plan på baggrund af ind- og udvandring samt antallet af fødte og døde. De samme hændelser påvirker udviklingen i befolkningen på kommunalt niveau, men herudover indregnes effekten af flytninger på tværs af kommunegrænser. Flytninger inden for de enkelte kommuner indregnes også i fremskrivningen, fordi de er med til at ændre boligefterspørgslens struktur – eksempelvis om efterspørgslen på lejeboliger stiger til fordel for ejerboliger. I dette kapitel redegøres der først for den samlede befolkningsudvikling og efterfølgende for udviklingen i de underliggende komponenter, der bestemmer den, dvs. antallet af fødte og døde, ind- og udvandrede samt til- og fraflyttede. Udviklingen i Mariagerfjord Kommune sammenholdes i de tilfælde, hvor det vurderes relevant med udviklingen i henholdsvis Landsdel Nordjylland og hele landet.

2.1 Befolkning

Fra år 2000 til 2009 er befolkningsudviklingen i Mariagerfjord Kommune kendetegnet ved en positiv tilvækst, hvorefter udviklingen vender, og der er en negativ udvikling frem til 2013. Samlet set er kommunens indbyggerantal øget fra et niveau på ca. 41.700 personer i år 2000 til ca. 42.100 i år 2013, jf. Figur 2.1. Fra 2013 til 2040 ventes de seneste års negative udvikling at fortsætte indtil omkring år 2023, hvorefter befolkningstallet forventes at forblive relativt konstant frem til start 2030'erne omkring et niveau på ca. 41.200. Før der igen ses en positiv tilvækst. I 2040 forventes niveauet at være på ca. 41.600 svarende til et fald på godt 1 pct. siden 2013, hvor den samlede stigning i den historiske periode var på 1 pct. Til sammenligning er den samlede befolkning i Landsdel Nordjylland i perioderne 2000 til 2013 og 2013 til 2040 øget med henholdsvis 0,5 pct. og aftaget med 0,8 pct. Bortset fra udviklingen i Aalborg Kommune, ventes befolkningstallet i landsdelen at falde med ca. 10,1 pct. gennem fremskrivningsperioden.

Figur 2.1. Udvikling i befolkningen, Mariagerfjord Kommune

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

På landsplan er befolkningstallet gennem den historiske periode øget med 5,2 pct., mens der fra 2013 til 2040 ventes en positiv vækst på 9,4 pct. Den forventede befolkningstilvækst i Mariagerfjord Kommune placerer sig således mellem, hvad der forventes i hhv. landsdelen (fraregnet Aalborg Kommune) og på landsplan.

Den historiske udvikling i befolkningsvæksten i Mariagerfjord Kommune er i de første år primært drevet af den positive nettoindvandring og et positivt fødselsoverskud. Fra 2009 dominerer den negative nettotilflytning, hvilket forklarer faldet i befolkningstilvæksten. I gennemsnit er kommunen således karakteriseret ved en samlet positiv nettotilgang på ca. 140 personer årligt opgjort over perioden 2000-2009 og ca. -120 personer fra 2009 til 2013. Det indbyrdes forhold mellem antallet af fødte og døde giver anledning til et gennemsnitligt årligt fødselsoverskud på ca. 30 personer frem mod år 2013, og bidrager således positivt til den historiske befolkningstilvækst, jf. afsnit 2.2, 2.3 og 2.4. I fremskrivningen ventes der i gennemsnit et positivt og svagt stigende fødselsoverskud, en positiv nettoindvandring og en negativ nettotilflytning i perioden 2013 til 2023, der efterfølgende bliver positiv frem mod 2040. Samlet set giver det anledning til, at de seneste års negative befolkningsvækst ventes at fortsætte gennem første del af fremskrivningsperioden, hvorefter udviklingen vender og bliver positiv efter 2032.

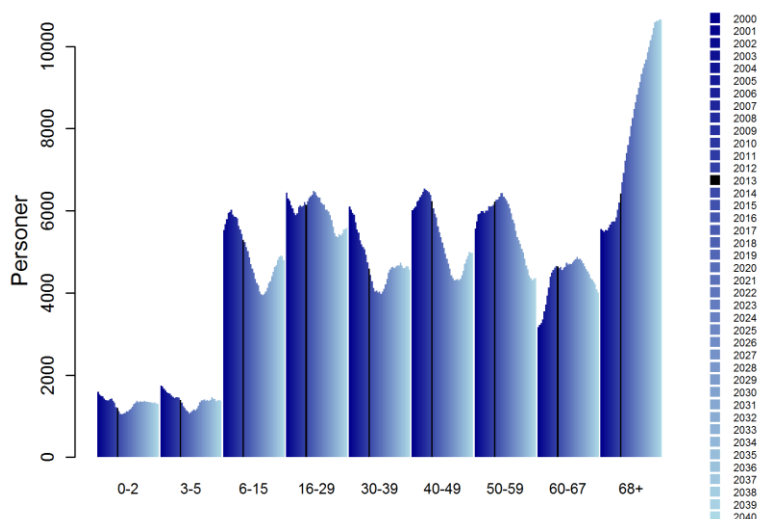
Opgjort på alder skyldes den historiske udvikling i befolkningen primært, at en stigning i antallet af personer i alderen 40 år og opefter frem til 2009 opvejer for faldet i de øvrige aldersgrupper, samtidig med at den negative udvikling i antallet af 16-29-årige vender i 2009, jf. Figur 2.2. Specielt er antallet af personer i alderen 60-67 år steget markant siden år 2000. I fremskrivningsårene ventes antallet af personer over 67 år at vokse betragteligt, mens der på sigt bliver væsentligt færre i aldersgruppen 40-59 år. Endvidere ses også et om end mindre fald i befolkningen under 30 år. Udviklingen i de ældste aldersklasser er foranlediget af et generelt fald i dødeligheden kombineret med, at flere personer gradvist indtræder i aldersgruppen over 67 år. Typisk ses den historiske udvikling i en aldersklasse at blive gengivet i fremskrivningen i en aldersklasse af højere orden. Eksempelvis ses det historiske fald i antallet af personer i aldersgruppen 30-39 år tydeligt gengivet i den fremtidige forventning til antallet af personer i alderen 40-49 år. Disse demografiske effekter er mest udprægede såfremt aldersklassen kun i mindre grad er påvirket af bevægelser på tværs af kommunegrænser, hvilket som det senere skal blive klart, netop er tilfældet for de 40-49-årige.

Figur 2.3a viser den relative andel af befolkningen fordelt på tre aldersgrupper: børn (0-15 år), personer i den erhvervsaktive alder (16-67 år) og personer, som primært er tilbagetrukket fra arbejdsmarkedet (68+ år)¹. I Mariagerfjord Kommune forventes andelen af personer i den erhvervsaktive alder at falde fremadrettet fra et niveau på ca. 66 pct. i 2013 til ca. 64 pct. i 2020 og yderligere til omkring 56 pct. i 2040. Samtidig ventes andelen af ældre over 67 år at vokse fra godt 15 pct. i 2013 til ca. 19 pct. i 2020 og 26 pct. i 2040. Andelen af børn falder på kort sigt fra omkring 19 pct. i 2013 til 16 pct. i 2020 og er lidt stigende igen frem mod 2040 til 18 pct. Kombinationen af færre personer i den erhvervsaktive alder og flere personer, der er i en alder, hvor størstedelen har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet, kan bidrage til at øge kommunens finansieringsudfordringer på sigt. Endvidere afslører Figur 2.3b at det på sigt ikke blot er andelen af 60-75-årige, der forventes forøget

¹ Velfærdsaftalen fra 2006 og Tilbagetrækningsreformen fra 2011 løfter gradvist folkepensionsalderen til 67 år frem mod 2022. Herefter levetidsindekseres pensionsalderen, så den følger levetiden for en 60-årig. Pensionsalderen forventes således, at være 68 år i 2030, 69 år i 2035 og 70 år i 2040, jf. DREAM (2014).

som i perioden 2000-2013, men i særdeleshed også den andel af befolkningen, der er ældre end 80 år og som typisk har et højere træk på udgifter til sundhed og ældrepleje end den yngre del af ældrebefolkningen.

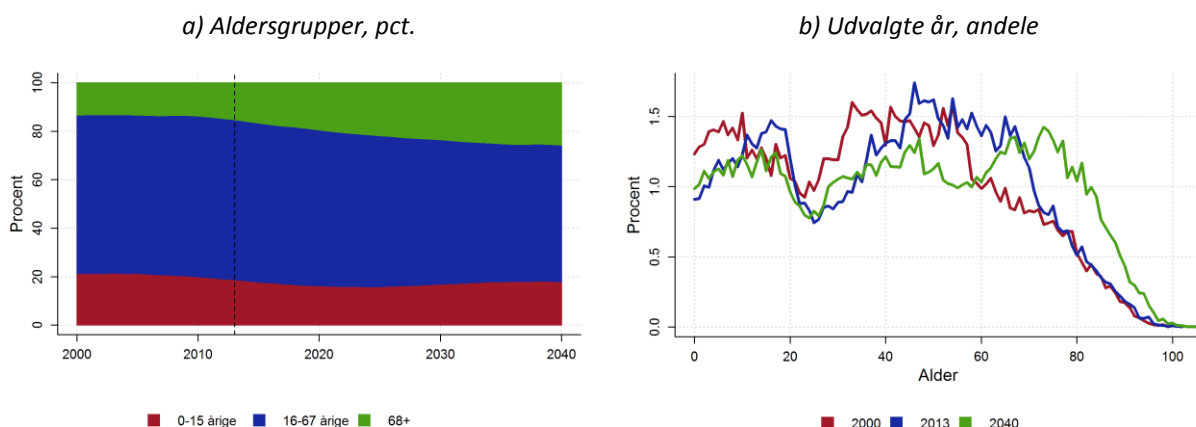
Figur 2.2. Befolkningen i Mariagerfjord Kommune fordelt på aldersintervaller, 2000-2040

Anm.: Den sorte markering angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.3. Befolkningens aldersfordeling i Mariagerfjord Kommune

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

2.2 Fødte og døde

Udviklingen i fertiliteten og antallet af kvinder i den fertile alder (14-48 år)² har i de seneste historiske år tilsammen givet anledning til et faldende antal fødte på nationalt plan. Antallet af kvinder i den fertile alder var faldende fra 2000 til 2006, men har sidenhen været stigende frem mod 2013 til et marginalt højere niveau sammenholdt med år 2000³. Derfor skyldes faldet i antallet af fødte primært, at fertiliteten de seneste år været aftagende på nationalt plan.

I Mariagerfjord Kommune har fertiliteten historisk fluktueret omkring et niveau på godt 2 levendefødte børn pr. kvinde og ventes dog med betydelig usikkerhed også at ligge omkring dette niveau fremadrettet. Samtidig ventes antallet af kvinder i den fertile alder bosiddende i Mariagerfjord Kommune overordnet set at falde gennem fremskrivningen, hvilket er en fortsættelse af den seneste historiske tendens. I perioden siden år 2006 har udviklingen i antallet af fødedygtige kvinder i Mariagerfjord Kommune dermed bevæget sig i modsat retning relativt til den nationale tendens. Efter et historisk fald ventes antallet af fødte at være svagt stigende indtil midten af 2020'erne, hvorefter antallet forbliver nogenlunde konstant i resten af fremskrivningen, jf. Figur 2.4. Således vil udviklingen i fertiliteten drive udviklingen i antallet af fødte på kort sigt, mens fertilitetsudviklingen over tid gradvist domineres af faldet i antallet af fødedygtige kvinder.

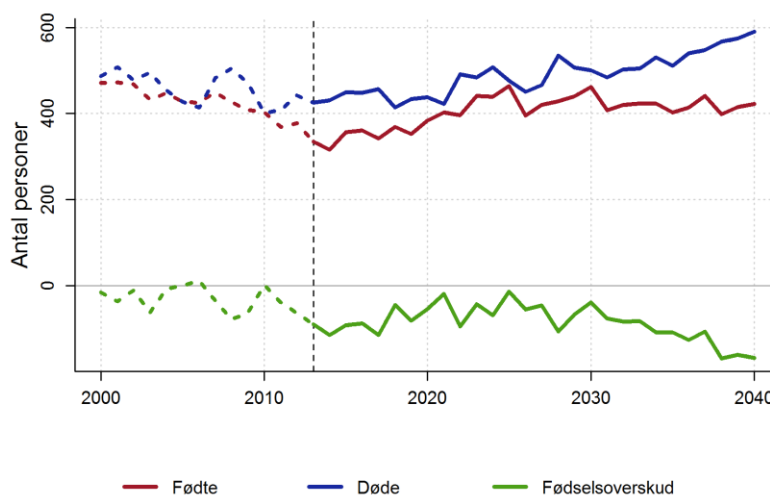
Antallet af fødte i Mariagerfjord Kommune har historisk ligget under niveauet for antallet af døde, hvilket har resulteret i et gennemsnitligt fødselsunderskud på omkring 30 personer årligt. På kort sigt ventes det, at fødselsunderskuddet forbliver konstant, men den aldrende befolkning med et voksende antal af døde til følge medfører, at forskellen mellem fødte og døde øges i slutningen af 2020'erne, således at der på lang sigt forventes et øget fødselsunderskud, jf. Figur 2.4.

I de historiske år fra 2000 til 2012 ligger antallet af fødte i gennemsnit næsten 7 pct. lavere end antallet af døde hvert år. Til sammenligning er antallet af fødte og døde omtrent det samme for hele landsdelen i den historiske periode, hvilket er holdt oppe af et fødselsoverskud i Aalborg Kommune. På landsplan er antallet af fødte 15 pct. højere end antallet af døde. I fremskrivningsårene fra 2013 til 2039 ventes antallet af fødte i Mariagerfjord Kommune i gennemsnit at være næsten 18 pct. lavere end antallet af døde, mens det til sammenligning er 4 pct. i Landsdel Nordjylland. På landsplan ventes antallet af fødte i fremskrivningen fortsat at være 15 pct. højere end antallet af døde, som tilfældet var i den historiske periode.

² Se evt. Hansen & Markeprand (2015), s. 81, figur 4.1b.

³ Opgjort primo året.

Figur 2.4. Antal fødte, døde og fødselsoverskud, personer

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2012. Antallet af fødte og døde på kommuneniveau i 2013 er fremskrevne niveauer, men data for året indgår i estimationen af henholdsvis nationale fertilitetsrater og dødssandsynligheder på kommuneniveau.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

2.3 Indvandring og udvandring

Figur 2.5 viser udviklingen i ind- og udvandringen i Mariagerfjord Kommune. Historisk er udviklingen i indvandringen præget af store udsving, hvilket tydeliggør vanskeligheden i at skønne over den fremadrettet. Bruttoindvandringen forventes i gennemsnit at være på omkring 270 personer om året fremadrettet, jf. Figur 2.5. Den samlede bruttoindvandring i SMILE på tværs af kommuner gengiver grundet tilpasning det nationale niveau fra Befolkningsfremskrivning 2014⁴. Indvandringens fordeling på kommuner fremadrettet afspejler den historiske fordeling fra 2010-2012. Således indregnes der i fremskrivningen ikke forskydninger i fordelingen som følge af eksempelvis ændrede visiteringskvoter for flygtninge. Eftersom det overordnede indvandringniveau er forankret i Befolkningsfremskrivning 2014, er de seneste års høje indvandring af personer med flygtninge- og familiesammenføringsbaggrund heller ikke taget i betragtning.

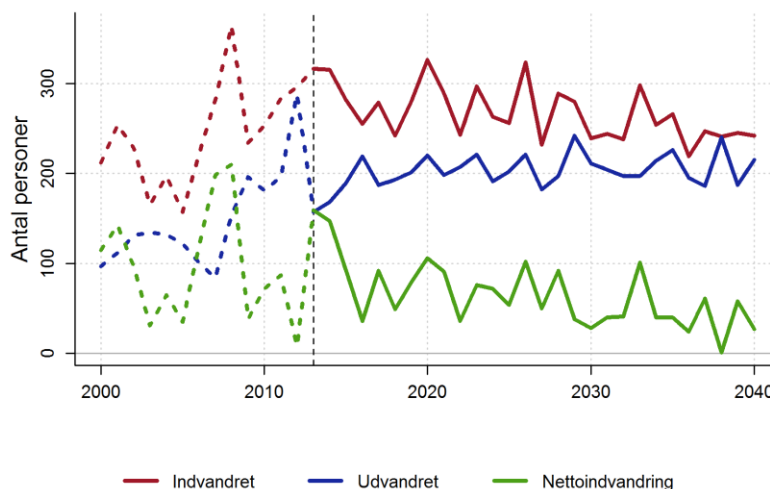
Udvandringen har historisk været lavere end indvandringen, hvilket har givet anledning til en positiv nettoindvandring. Denne tendens forventes at fortsætte, idet såvel ind- som udvandringen ventes at variere omkring de seneste års historiske niveauer. Som følge heraf skønnes nettoindvandringen at

⁴ Danmark Statistik og DREAM udarbejder hvert år en samordnet national befolkningsfremskrivning for Danmark. Se yderligere information på Danmarks Statistiks hjemmeside:

<http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/befolkningsfremskrivning-for-danmark>. Danmarks Statistik udgiver desuden en regional fremskrivning i hvilken det nationale resultat er fordelt på landsdele og kommuner. Fremskrivninger udarbejdet ved anvendelse af SMILE gengiver i udgangspunktet kun det nationale resultat fra Danmarks Statistiks og DREAMs 2014-fremskrivning og ikke den underliggende fordeling på kommuner. Dette skal tilskrives en lang række forskelle, der både kan henføres til metodiske og datamæssige forhold. En sammenfatning af de mest centrale forskelle er forsøgt givet i Hansen & Markeprand (2015) kapitel 2.

fluktuere omkring et niveau på omkring 60 personer frem mod år 2040, hvilket er en anelse lavere end observeret historisk.

Figur 2.5. Udvandring, bruttoindvandring og nettoindvandring

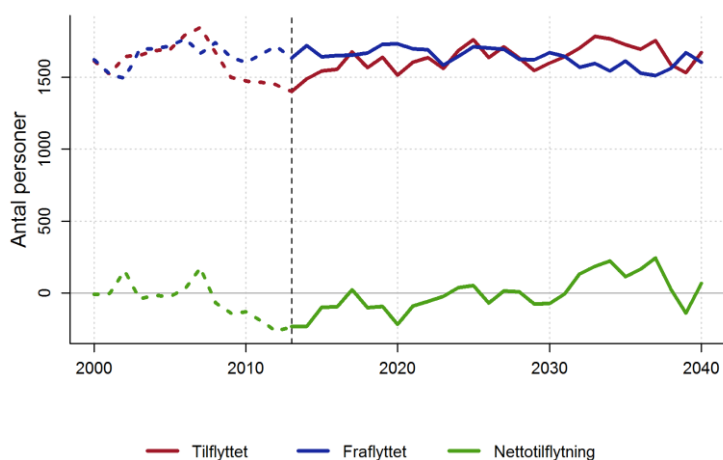
Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2012. Antallet af indvandrede og udvandrede på kommuneniveau i 2013 er fremskrevne niveauer, men data for året indgår i estimationen af henholdsvis indvandringens sammensætning på køn og oprindelse og af udvandrings sandsynligheden.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

2.4 Til- og fraflytning

Op gennem 00'erne har tilflytningen til Mariagerfjord Kommune i gennemsnit været lidt lavere end fraflytningen, hvilket primært skyldes de seneste historiske år. I fremskrivningsårene forventes både den årlige tilflytning og fraflytning at variere omkring et niveau på 1.600 således, at nettotilflytningen i gennemsnit er en smule negativ gennem fremskrivningsårene, jf. Figur 2.6. I gennemsnit opgøres nettotilflytningen til ca. -10 personer årligt i fremskrivningsperioden, hvilket er lidt mindre negativt end den historiske tendens i perioden 2000-2012.

Figur 2.6. Til- og fraflytning samt nettotilflytning

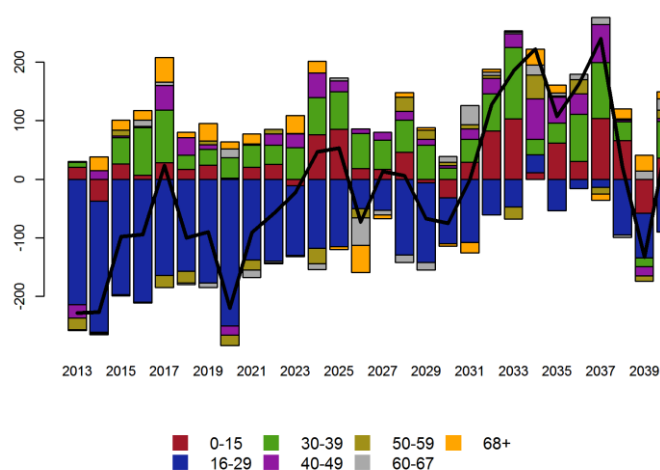

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2012.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.7 viser forventningen til antallet af nettotilflyttede opgjort på aldersgrupper. Heraf fremgår det, at der typisk ventes en større fraflytning end tilflytning af unge i alderen 16-29 år, mens det omvendte er tilfældet, når børn og personer i alderen 30-39 år betragtes. De relativt små nettobevægelser for ældre afspejler, at flyttetilbøjeligheden både indenfor og på tværs af kommunegrænser aftager med alderen⁵.

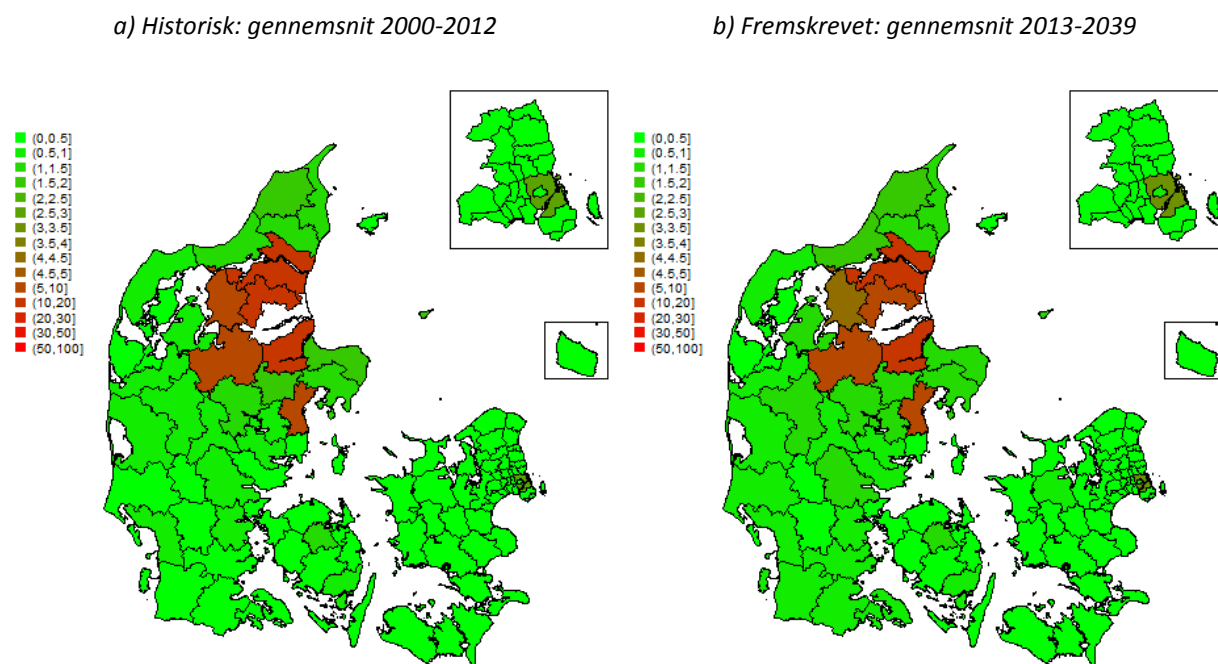
Figur 2.7. Nettotilflytning opdelt på udvalgte aldersgrupper i Mariagerfjord Kommune, antal personer

Anm.: Den sorte linje viser den samlede nettotilflytning.

Kilde: SMILE database og egne beregninger på SMILE 3.0.

⁵ Se evt. Hansen & Markeprand (2015), s. 58, figur 3.33.

Figur 2.8. Koncentration af tilflyttere fra andre kommuner til Mariagerfjord Kommune, pct.

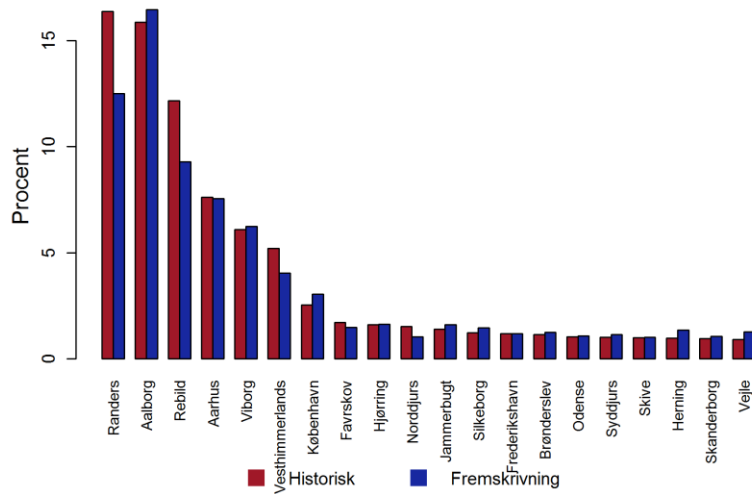
Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.8a og Figur 2.8b illustrerer, hvor tilflytterne til Mariagerfjord Kommune typisk kommer fra såvel historisk som fremskrevet. I begge figurer er Mariagerfjord Kommune markeret med hvidt. Jo mere rødlig farven er på en given kommune, des større er koncentrationen af tilflyttere til Mariagerfjord Kommune fra den pågældende kommune. Koncentrationen er opgjort som den gennemsnitlige årlige andel af personer, der tilflytter Mariagerfjord Kommune over henholdsvis den historiske periode og fremskrivningsperioden. Størstedelen af tilflytterne kommer fra nabokommunerne og kommuner med større byer.

I gennemsnit stammer den historiske tilflytning til Mariagerfjord Kommune i udpræget grad fra Randers Kommune (16,7 pct.), Aalborg Kommune (15,9 pct.), Rebild Kommune (12,5 pct.) og Aarhus Kommune (7,6 pct.), hvilke enten er direkte nabokommuner eller kommuner med større byer, jf. Figur 2.8 og Figur 2.9. I fremskrivningen forventes fortsat, at de 20 historisk dominerende kommuner, vil tegne sig for en betragtelig andel af den samlede tilflytning, selvom fordelingen forventes ændret en anelse. Det overordnede tilflytningsmønster bevares altså i fremskrivningen.

Figur 2.10a og Figur 2.10b illustrerer, hvor personer fra Mariagerfjord Kommune flytter hen henholdsvis historisk og fremskrevet. Både historisk og i fremskrivningen er det de nærliggende kommuner samt Københavns og Århus Kommune, som aftager størstedelen af fraflytterne fra Mariagerfjord Kommune.

Figur 2.9. Gennemsnitlig historisk og fremskrevet andel af samtlige flytninger til Mariagerfjord Kommune fordelt på de 20 historisk dominerende fraflytningskommuner

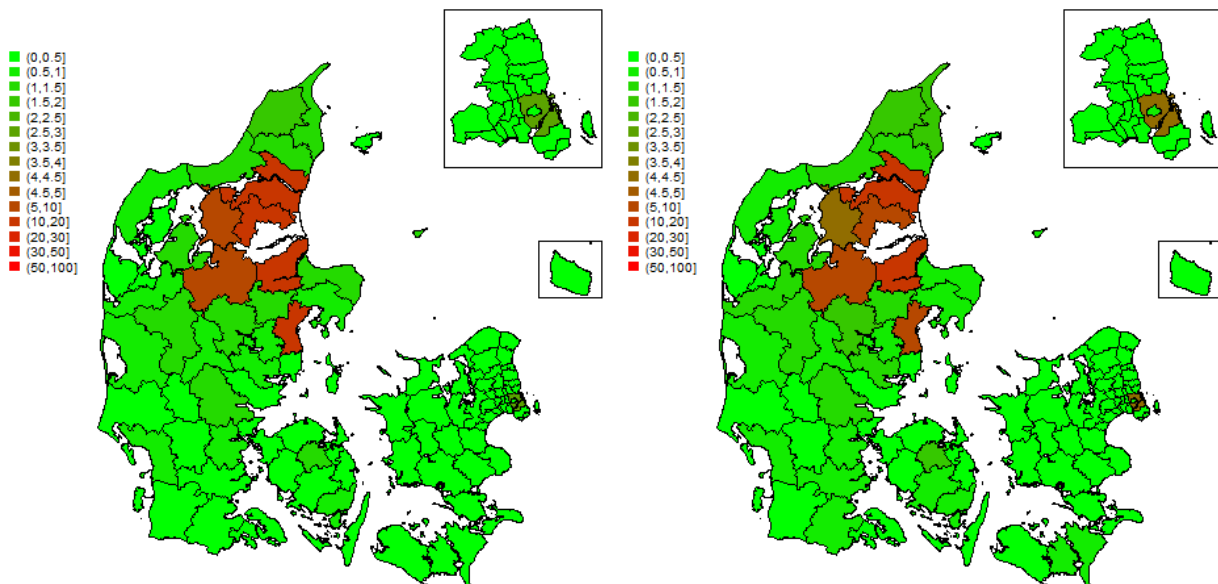

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.10. Koncentration af fraflyttere fra Mariagerfjord Kommune fordelt på tilflytningskommuner

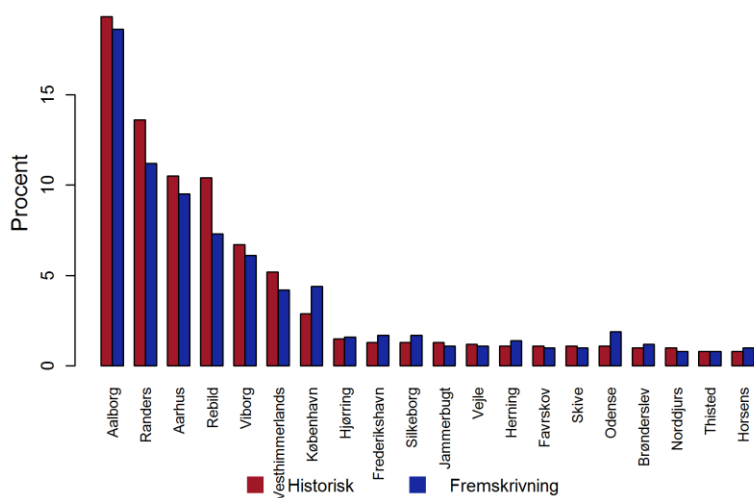
a) Historisk: gennemsnit 2000-2012

b) Fremskrevet: gennemsnit 2013-2039

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Figur 2.11. Gennemsnitlig historisk og fremskrevet andel af samtlige flytninger fra Mariagerfjord Kommune fordelt på de 20 historisk dominerende tilflytningskommuner

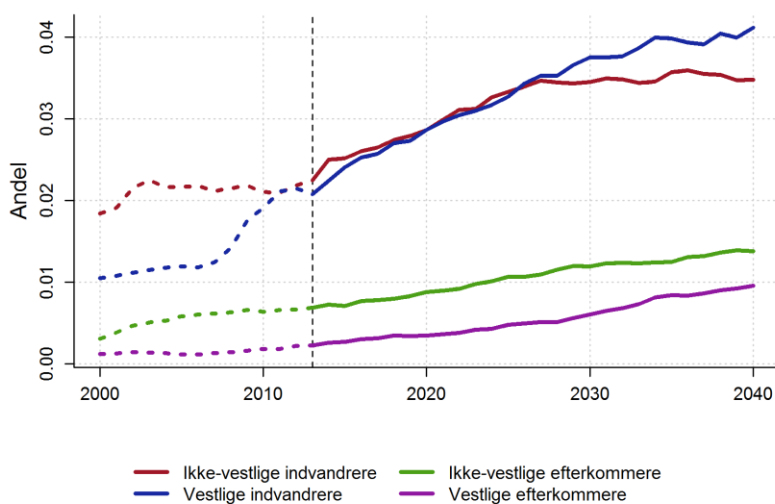
Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

De 20 kommuner, som i gennemsnit har aftaget den største andel af fraflytninger fra Mariagerfjord Kommune, er stort set de samme som de 20 kommuner, der leverer den største andel af tilflyttere til Mariagerfjord Kommune, jf. Figur 2.10 og Figur 2.11. Aalborg, Randers, Aarhus og Rebild er de kommuner, som historisk aftager den største andel af fraflyttere fra Mariagerfjord Kommune. Som anført tidligere vil de samme kommuner også være ophav til den største andel af tilflyttere til Mariagerfjord Kommune.

Historisk er gennemsnitligt 19,3 pct. af fraflytningen rettet mod Aalborg Kommune, mens henholdsvis 13,6 pct. og 10,5 pct. af den årlige fraflytning fra Mariagerfjord retter sig mod Randers og Aarhus Kommune. Herefter følger Rebild og Viborg Kommune, der i gennemsnit aftager hhv. 10,4 pct. og 6,7 pct. af fraflytningen. Tilsammen er Københavns, Århus og Aalborg Kommune i højere grad mål for fraflytning end ophav til tilflytning til Mariagerfjord Kommune, hvilket er konsistent med den negative nettotilflytning, der optræder i de aldersgrupper, hvor en flytning typisk er motiveret af studiestart i en af storbykommunerne. Som tilfældet var for tilflytningerne til Mariagerfjord Kommune, vil de fraflytningskommuner, der karakteriserer det historiske flyttemønster også gøre det fremadrettet.

Til- og fraflytningen vil sammen med ind- og udvandringen give anledning til en ændring i den etniske sammensætning i Mariagerfjord Kommune. Tabel 2.1 viser for udvalgte år udviklingen i befolkningssammensætningen i kommunen, Landsdel Nordjylland og hele landet, mens Figur 2.12 for kommunens vedkommende tydeliggør ændringen i indvandreres og efterkommeres andel af den samlede befolkning over tid. Andelene af både vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere ventes at stige over tid, men er for kommunens vedkommende lidt lavere end gennemsnittet for Landdel Nordjylland og markant lavere end niveauet i hele landet.

Figur 2.12. Udvikling i vestlige og ikke-vestlige indvandrere og efterkommere, andel af den samlede befolkning i Mariagerfjord Kommune

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Tabel 2.1. Befolkningen fordelt på oprindelse, pct.

		2013	2020	2040
Dansk oprindelse	Mariagerfjord	94,8	93,0	90,1
	Nordjylland	93,6	91,7	88,2
	Hele landet	89,3	87,2	83,5
Ikke-vestlige indvandrere	Mariagerfjord	2,2	2,9	3,5
	Nordjylland	2,8	3,3	4,3
	Hele landet	4,8	5,4	6,3
Vestlige indvandrere	Mariagerfjord	2,1	2,9	4,1
	Nordjylland	2,5	3,4	4,6
	Hele landet	3,4	4,2	5,2
Ikke-vestlige efterkommere	Mariagerfjord	0,7	0,9	1,4
	Nordjylland	0,9	1,2	1,9
	Hele landet	2,2	2,6	3,5
Vestlige efterkommere	Mariagerfjord	0,2	0,3	1,0
	Nordjylland	0,2	0,4	1,1
	Hele landet	0,4	0,6	1,4

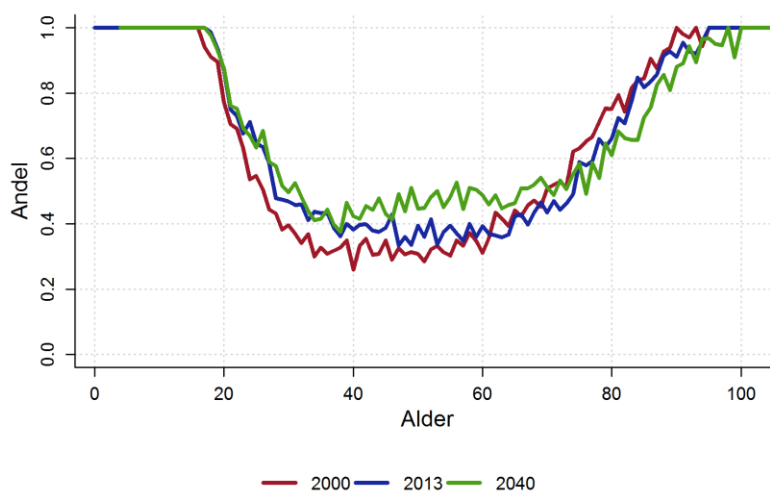
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

2.5 Familiestruktur

På landsplan stiger antallet af enlige familier, mens antallet af par er stabilt omkring det nuværende niveau.⁶ Det stigende antal af enlige familier har flere forklaringer. Dels har unge et længere uddannelsesforløb end tidligere og venter med at danne par og stifte familie, og dels forklares tilværelsen som enlig ved i højere grad at være mulig i dag på grund af stigende velstand. For ældre over 67 år skyldes tilværelsen som enlig typisk dødsfald af den ene person i en parfamilie, hvilket betyder, at en større andel af ældre familier udgøres af enlige. Dette modvirkes dog i nogen grad af, at par fremadrettet forventes at leve længere tid sammen, da forskellen mellem mænd og kvinders forventede middellevetid⁷ i højere grad udlignes.

Den ændrede familiestruktur i Mariagerfjord Kommune afspejles i Figur 2.13, der viser enliges andel af det samlede antal familier fordelt på alder i henholdsvis år 2000, 2013 og 2040. I forhold til år 2000 er tendensen både i 2013 og 2040, at andelen af familier med enlige vil være højere indtil familien opnår en alder⁸ i starten af 60'erne til starten af 70'erne. Herefter er der relativt færre, der lever som enlige i 2013 og 2040 sammenholdt med situationen i år 2000, hvilket tilskrives den ovenfor omtalte udvikling i det indbyrdes forhold mellem mænds og kvinders forventede levealder. Mønsteret er således det samme, som gør sig gældende på landsplan⁹.

Figur 2.13. Enliges andel af det samlede antal familier fordelt på alder i Mariagerfjord Kommune, udvalgte år

Anm.: Enlige omfatter både enlige med og uden børn. Alder for en parfamilie opgøres som gennemsnittet af alderen for de to voksne familiemedlemmer.

Kilde: Egne beregninger på individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

⁶ Kapitel 4.7 i Hansen og Markeprand (2015), s. 97-100 og kapitel 4.2 i Hansen, Stephensen og Kristensen (2013), s. 97-104 redegør uddybende for udviklingen i familiestrukturen på landsplan.

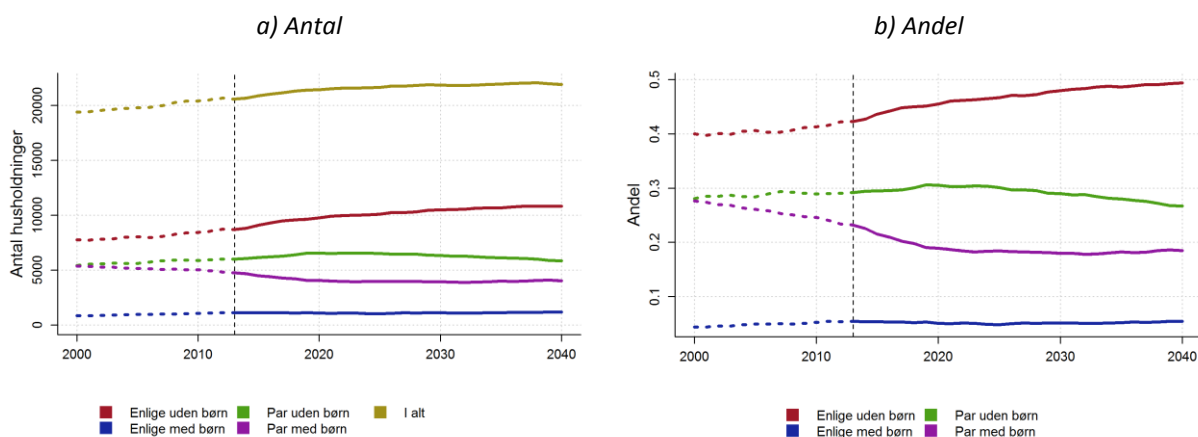
⁷ Kvinders middellevetid er højere end mændenes i Danmark, se evt. figur 4.7 i Hansen og Markeprand (2015)

⁸ Familiens alder er defineret ved gennemsnitsalderen af de voksne i husstanden.

⁹ Se Figur 4.20 i Hansen og Markeprand (2015)

Det samlede antal familier bosiddende i Mariagerfjord Kommune er ca. 20.700 i år 2013. Understøttet af den demografiske udvikling ventes ændringer i samlivsmønstret at give anledning til, at antallet af familier øges til et niveau på omkring 21.900 frem mod år 2040. Udviklingen er forklaret ved, at stigningen i antallet af enlige familier uden børn er mere end tilstrækkelig til at modsvare nedgangen i antal parfamilier, jf. Figur 2.14. Den interne forskydning i familiemønstret understøtter således den positive befolkningstilvækst. Det samlede antal parfamilier har været relativt stabilt gennem den historiske periode, hvor par uden børn var svagt voksende, mens par med børn har været lidt aftagende. For enlige er der tale om en svag stigning over tid, der primært kan relateres til en stigning i antallet af enlige familier uden børn. I fremskrivningen ventes antallet af enlige familier uden børn fortsat at øges fra 8.700 til 10.800, mens antallet af enlige med børn øges svagt fra ca. 1.100 til 1.200 familier ved fremskrivningens slutning. Antallet af parfamilier uden børn øges fra et niveau på omkring 6.000 til 6.500 omkring år 2025, hvorefter det falder til 5.900 familier i 2040. Antallet af parfamilier med børn nedskrives med omkring 900 gennem fremskrivningsperioden fra udgangsniveauet på ca. 10.800 familier.

Figur 2.14. Udviklingen i familiestrukturen 2000-2040, Mariagerfjord Kommune, antal og andele

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

I Tabel 2.2 fremgår udviklingen i familiestrukturen opgjort på andele for de fire familietyper *enlige uden børn*, *enlige med børn*, *par med børn* og *par uden børn* for henholdsvis Mariagerfjord Kommune, Landsdel Nordjylland og hele landet. I basisåret 2013 er andelen af enlige i Mariagerfjord Kommune 47,7 pct., hvilket er lavere end strukturen i både Landsdel Nordjylland (50,4 pct.) og hele landet (53,6 pct.), jf. Tabel 2.2. Frem mod 2040 stiger andelen af enlige dog mere i Mariagerfjord Kommune relativt til både landsdelen og hele landet. Således forventes andelen af enlige at være øget til 55,3 pct. i 2040, mens udviklingen i landsdelen og hele landet giver anledning til, at enlige her udgør omkring 56,3 pct. og 58,2 pct. på sigt. Mariagerfjord Kommune forventes dermed som i resten af landet at være karakteriseret ved, at enlige fremadrettet udgør den største andel af familierne og bevæger sig over tid fra en status som en udpræget par-kommune til en kommune, hvor den enlige familietype dominerer.

Tabel 2.2. Udvikling i familiestruktur opgjort på andele, procent

		2013	2020	2040
Enlige uden børn	Mariagerfjord	42,3	45,5	49,9
	Nordjylland	45,0	47,5	50,9
	Hele landet	47,3	49,6	52,1
Enlige med børn	Mariagerfjord	5,4	5,1	5,4
	Nordjylland	5,4	5,1	5,4
	Hele landet	6,3	5,9	6,1
Par uden børn	Mariagerfjord	29,2	30,5	26,7
	Nordjylland	28,5	28,7	25,6
	Hele landet	25,6	25,4	23,0
Par med børn	Mariagerfjord	23,2	18,9	18,5
	Nordjylland	21,1	18,8	18,1
	Hele landet	20,9	19,1	18,8

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

3 Befolkningens uddannelsesniveau

I SMILE opdeles befolkningen på højst fuldførte og igangværende uddannelse i henhold til UNI-C's kategorisering, der fremgår af Tabel 3.1.

Tabel 3.1. Oversigt over uddannelseskategorier

<i>Uddannelseskategori</i>	<i>Gruppering</i>
Ukendt	
Grundskole (til og med 9. klasse)	Grundskole
10. klasse	
Almengymnasial uddannelse	Gymnasial uddannelse
Erhvervsgymnasial uddannelse	
Erhvervsfaglig uddannelse	Erhvervsfaglig uddannelse
Kort videregående uddannelse	Kort videregående uddannelse (KVU)
Professionsbachelor	
Mellemlang videregående uddannelse	Mellemlang videregående uddannelse (MVU)
Universitetsbachelor	
Udelt kandidatuddannelse	
Delt kandidatuddannelse	
Ph.d.	Lang videregående uddannelse (LVU)
Masteruddannelse	

Anm.: I tabellen er uddannelseskategorierne opsat i stigende orden.

Kilde: Tabel 3.1 i Hansen og Markeprand (2015) samt Uni-C's uddannelsesgruppering på hovedgrupper.

For at kunne sammenfatte udviklingen i befolkningens uddannelsesniveau konstrueres et uddannelsesindeks. Til beregning af uddannelsesindekset fordeles befolkningen på uddannelsesgrupperingen i højre søjle i Tabel 3.1. Hver af disse uddannelser tildeles en vægt som angivet i Tabel 3.2. Uddannelsesindekset beregnes ved at summere over de relative andele af befolkningen fordelt på uddannelseskategorierne, hvor disse andele er ganget med vægtene i Tabel 3.2.

Tabel 3.2. Vægtning af uddannelse i uddannelsesindeks

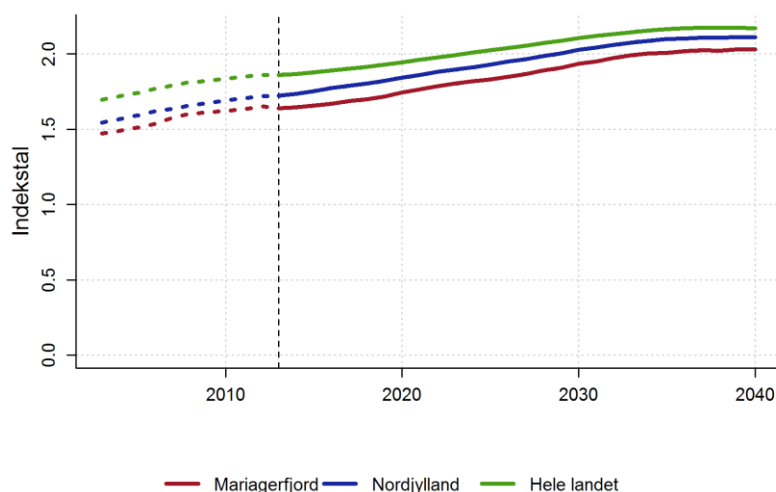
<i>Uddannelse</i>	Grundskole	Gymnasial	Erhv. faglig	KVU	MVU	LVU
<i>Vægt</i>	0	1	2	3	4	5

Anm.: Vægtene i denne tabel er en rettelse i forhold til tabel 5.1. i Hansen og Markeprand (2015). I beregningen af uddannelsesindekset i Hansen og Markeprand (2015) anvendes også heltal som vægte i uddannelsesindekset til trods for, at det er angivet i femtendedele.

Kilde: Hansen og Markeprand (2015).

Figur 3.1 viser udviklingen i uddannelsesindekset i Mariagerfjord Kommune, landsdelen Nordjylland og hele landet for befolkningen i alderen 16-67 år. Det fremgår, at uddannelsesniveaet ventes at stige frem mod år 2040, idet en større andel af befolkningen opnår en videregående uddannelse. Uddannelsesniveaet sammenfattet ved indekset er såvel historisk som fremadrettet lavere end både i landsdelen og på landsplan. På sigt skønnes det, at forskellen mellem uddannelsesniveaet bevares på tværs af kommunen, landsdel og hele landet.

Figur 3.1. Udvikling i uddannelsesindeks i Mariagerfjord Kommune, Nordjylland og hele landet 2003-2040, 16-67 årige

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Forskellen mellem uddannelsesniveaet i Mariagerfjord Kommune sammenholdt med landsdelen og hele landet skal i stor udstrækning tilskrives forskellen i andelen af personer med en videregående uddannelse. Specielt udpræget er forskellen i den andel af befolkningen, der har en lang videregående uddannelse, jf. Tabel 3.3. Hvad angår forskellen i uddannelsesniveaet mellem Mariagerfjord Kommune og hele landet, vil andelen af befolkningen med en kort videregående uddannelse være højere på kommunalt plan, mens det modsatte gør sig gældende for de øvrige videregående uddannelser. Generelt er andelen med en videregående uddannelse dog stigende over tid uagtet geografi.

På kort sigt er Mariagerfjord Kommune kendetegnet ved, at en større andel af befolkningen højst har en grundskoleuddannelse, mens en mindre andel har en gymnasial uddannelse sammenholdt med, hvad der går sig gældende i landsdelen og i landet som helhed. Andelen af erhvervsfaglige er en smule højere i kommunen end i landsdelen, og væsentligt højere end det nationale niveau. Denne forskel bevares gennem fremskrivningen. Andelen af grundskole- og erhvervsuddannede falder gennem fremskrivningen, mens andelen med en gymnasial uddannelse som højst fuldførte omvendt forventes at øges. Specielt gælder der for grundskoleuddannede, at andelen konvergerer mod den fordeling, der er gældende i de øvrige geografiske områder.

Tabel 3.3. Befolkningen opdelt på højest fuldførte uddannelse, 16-67 år, procent

		2013	2020	2040
Grundskole	Mariagerfjord	35,7	32,1	28,3
	Nordjylland	33,7	30,9	28,0
	Hele landet	31,5	30,4	28,9
Gymnasial	Mariagerfjord	5,5	8,0	8,6
	Nordjylland	7,8	9,0	9,1
	Hele landet	9,2	10,3	9,9
Erhvervsfaglig	Mariagerfjord	37,8	36,0	30,4
	Nordjylland	35,2	33,5	27,5
	Hele landet	31,5	28,8	22,8
KVU	Mariagerfjord	4,9	5,2	5,6
	Nordjylland	4,6	4,9	5,1
	Hele landet	4,8	4,9	4,8
MVU	Mariagerfjord	12,5	13,6	17,4
	Nordjylland	13,7	14,8	18,3
	Hele landet	15,3	16,1	18,7
LVU	Mariagerfjord	3,5	4,9	9,8
	Nordjylland	5,0	6,8	12,0
	Hele landet	7,7	9,6	14,8

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 3.2 viser forventningen til udviklingen i henholdsvis antallet og andelen af personer i alderen 16-67 år fordelt på højest fuldførte uddannelse i Mariagerfjord Kommune. Det forventes, at antallet og andelen af personer med en videregående uddannelse vil øges fremadrettet, mens personer, der højest har fuldført en grundskoleuddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse ventes at falde både opgjort som andel og i antal. Ændringen i befolkningens uddannelsesbaggrund skyldes, at de yngre generationer, som generelt har længere uddannelser, erstatter ældre generationer, der typisk har en uddannelsesbaggrund af kortere varighed. Endvidere har tilbøjeligheden til at starte på en videregående uddannelse været stigende på landsplan.

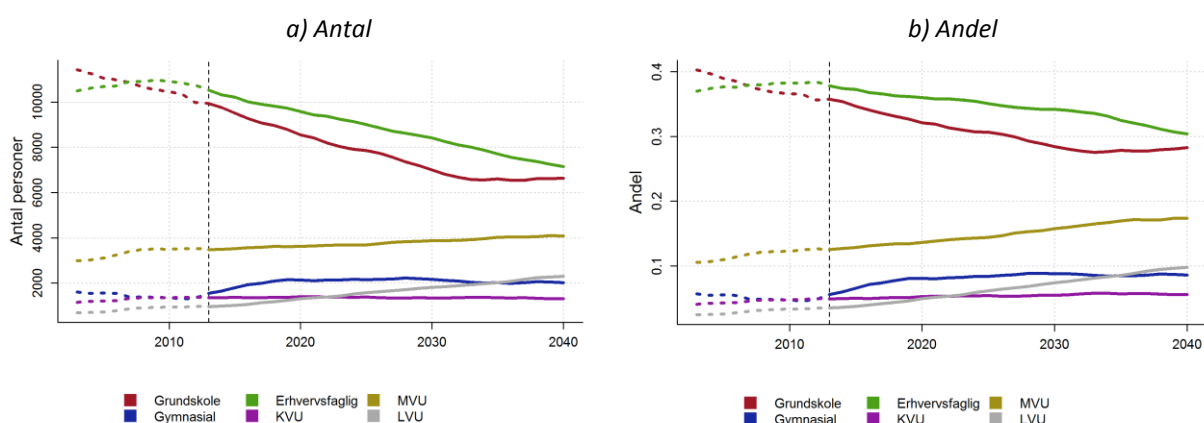
I fremskrivningen ventes en positiv nettotilflytning af personer med en videregående uddannelse, mens der overvejende forventes en nettofraflytning af personer med en grundskoleuddannelse eller gymnasial uddannelse, jf. Figur 3.3. Tendensen er således konsistent med opgørelsen af nettotilflytningen fordelt på alder i Figur 2.7 og tilsiger, at fraflytning af unge med en gymnasial uddannelse eller grundskole uddannelse er knyttet til påbegyndelse af en erhvervsuddannelse eller en videregående uddannelse og i den forbindelse typisk flytning til en anden kommune¹⁰. Der er endvidere en udpræget tendens til, at befolkningen næsten 20 år efter færdiggørelsen af grundskolen, vil være bosiddende i samme landsdel eller kommune, hvor grundskolen afsluttedes¹¹.

¹⁰ I SMILE kendes beliggenheden af uddannelsesstedet ikke, idet modellen alene redegør for arten af befolkningens uddannelsesaktivitet fordelt på bopælskommune. Således kan modellen i sin nuværende form eksempelvis ikke redegøre for omfanget af uddannelsespendling. Tilsvarende kan omfanget af beskæftigelsesrelateret pendling ikke belyses, da arbejdsstedets beliggenhed ligeledes er ukendt.

¹¹ Momentum (2014).

Selvom der i starten af livsforløbet sker en fraflytning, vil der altså være en tendens til, at de pågældende efter kortere eller længere tids ophold i andre kommuner flytter tilbage til ophavskommunen. Tendensen afhænger af oprindelseskommune, tilflytningskommuner og ikke mindst tid siden fraflytning fra oprindelseskommunen. Mønsteret er konsistent med en positiv nettotilflytning af personer med et højere uddannelsesniveau. I øvrigt gælder på landsplan, at mobiliteten på tværs af kommunegrænser er stigende i uddannelsesniveaet og i graden af tilknytning til arbejdsmarkedet¹². Dette tilsiger dog ikke i sig selv, at nettotilflytningen af højt uddannede er positiv. Der ses nærmere på tilflytningens uddannelsessammensætning i marginaleksperimentet i afsnit 6.1.

Figur 3.2. Antal personer opdelt på højest fuldførte uddannelse i Mariagerfjord Kommune, 16-67 år

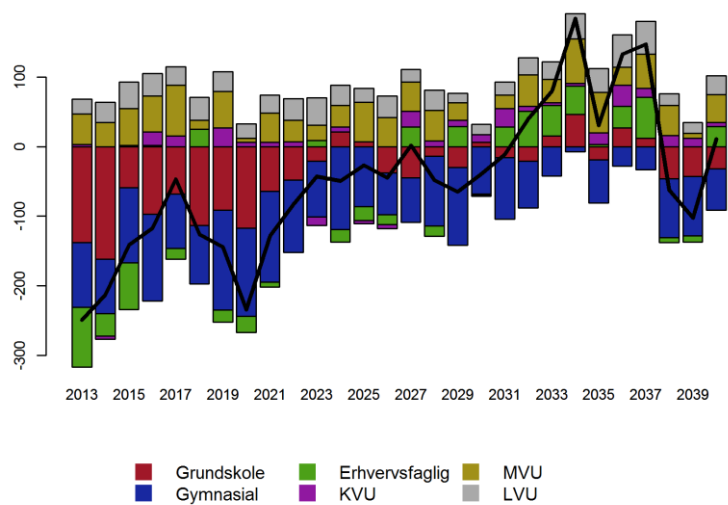

Anm.: Grundskole indeholder både ukendte, grundskole og tiende klasse; Gymnasial er almen og erhvervgymnasial; kortere videregående uddannelser (KVVU) er med varighed på mellem 2 og 3 år; mellemlang videregående uddannelser (MVU) indeholder professions- og universitetsbachelorer. Lang videregående uddannelse (LVU) indeholder universitetskandidater, ph.d.-uddannelser og Master-uddannelser. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

¹² Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.34.

Figur 3.3. Forventet nettotilflytning opdelt på højest fuldførte uddannelse i Mariagerfjord Kommune, antal personer, 16-67 år

Anm.: Nettotilflytningen er antallet af personer der flytter bopæl til kommunen fratrukket antallet af personer der flytter bopæl fra kommunen.

Kilde: SMILE database og egne beregninger på SMILE 3.0.

4 Arbejdsmarkedet

I dette afsnit præsenteres den historiske og fremskrevne udvikling i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning. Udviklingen kan dels opgøres i *niveauet* for arbejdsmarkedstilknytningen og dels i den *relative andel* af en given population i forskellige arbejdsmarkedskategorier. Niveauet er centralt i forhold til skatteprovenu og offentlige udgifter mv., mens de relative andele korrigerer for udviklingen i de demografiske komponenter. De relative andele udtrykker således bedre de adfærdsmæssige aspekter af befolkningens arbejdsmarkedstilknytning og beskriver dermed potentialet for politiske tiltag, der har til formål at rette op på en u hensigtsmæssig udvikling.

I Mariagerfjord Kommune har antallet af personer i arbejdsstyrken været aftagende siden 2008, jf. Figur 4.1a. Faldet finder sin forklaring i ikke blot den stagnerende demografiske udvikling for befolkningen i den erhvervsaktive alder (ikke illustreret), men også i en faldende ungedeltagelse på arbejdsmarkedet, jf. Figur 4.3, hvilket delvist finder sin forklaring i ændringen af det økonomiske klima i 2008. Arbejdsstyrken ventes også at være faldende i perioden frem til 2040. Således forventes arbejdsstyrken i aldersgruppen 16-67 år at falde fra et niveau på ca. 17.900 personer i 2013, til 17.700 i 2020 og 16.200 i 2040. Beskæftigelsen i aldersgruppen 16-67 år har ligeledes været faldende siden krisen i 2008 og er herudover karakteriseret af et midlertidigt opsving i årene umiddelbart forud herfor. Antallet af beskæftigede ventes at falde yderligere i fremskrivningsårene fra cirka 16.600 i 2013 til omkring 14.500 personer i 2040. Faldet i beskæftigelsen efter 2008 og stigningen umiddelbart forud er væsentlig mere udtalte end ændringen i arbejdsstyrken, hvilket skal tilskrives, at beskæftigelsen er betydeligt mere konjunkturfølsom.

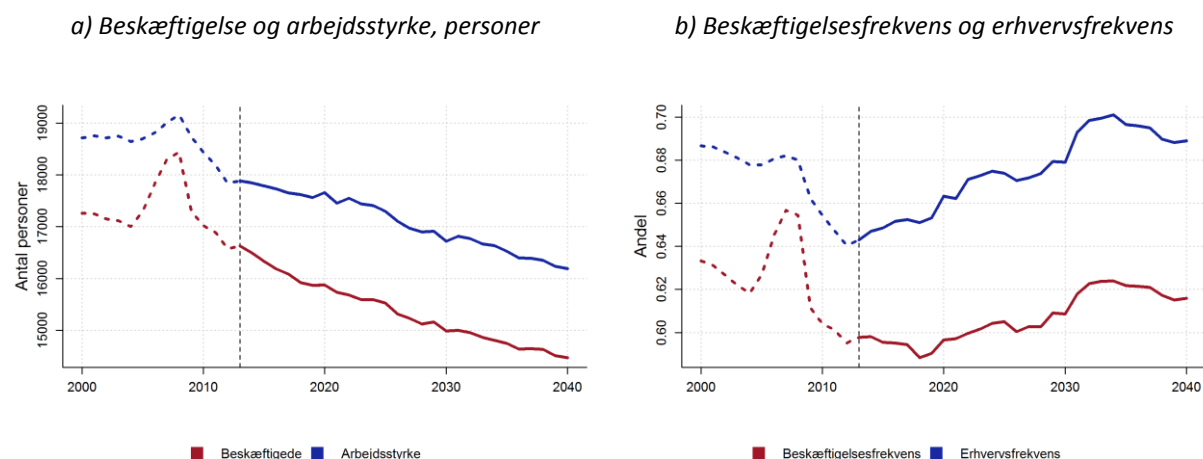
Den historiske udvikling i arbejdsstyrken og beskæftigelsen afspejler som nævnt i vidt omfang den demografiske udvikling, hvilket også vil være tilfældet fremadrettet. Befolkningen i alderen 16-67 år ventes at falde med godt 14 pct. mod år 2040 relativt til niveauet i år 2013. Nedgangen i befolkningen er dermed mere udtalt end både nedgangen i arbejdsstyrken og i beskæftigelsen. Dette udmønter sig i, at erhvervsfrekvensen¹³ for de 16-67-årige er stigende gennem stort set hele fremskrivningen, jf. Figur 4.1b. Et stigende uddannelsesniveau bidrager således sammen med den gradvist voksende pensionsalder og forkortelse af efterlønsperioden til at øge befolkningens erhvervstilknytning over tid. Beskæftigelsesfrekvensen¹⁴ skygger efter et lille initialt fald den kvalitative udvikling i erhvervsfrekvensen, og ender på et niveau over niveauet i basisåret.

I Tabel 4.1 ses beskæftigelses- og erhvervsfrekvensen samt ledigheden i Mariagerfjord Kommune, Landsdel Nordjylland og hele landet for årene 2013, 2020 og 2040. Heraf fremgår det, at Mariagerfjord Kommune klarer sig relativt godt sammenholdt med såvel landsdelen som udviklingen på landsplan, idet både beskæftigelses- og erhvervsfrekvensen er højere i kommunen. Erhvervsfrekvensen ventes på sigt at øges mindre både relativt og absolut i Mariagerfjord Kommune i forhold til såvel den nationale udvikling som udviklingen i landsdelen. For beskæftigelsesfrekvensen gælder som nævnt, at denne på sigt er højere end i udgangsåret, hvilket er tilsvarende udviklingen i landsdelen og på landsplan. Det bemærkes, at ledigheden initialt er lavere i Mariagerfjord Kommune, men den ventes at stige til et niveau svarende til landsdelen og hele i fremskrivningen.

¹³ Erhvervsfrekvensen beregnes som antallet i beskæftigelse samt ledige på henholdsvis dagpenge eller kontanthjælp delt med hele befolkningen i aldersgruppen 16-67 år. I SMILE kan en person kun tilhøre en kategori på et givet tidspunkt. Derfor skal der tages forbehold for, at studerende, som har job ved siden af studierne, ikke indregnes i arbejdsstyrken.

¹⁴ Beskæftigelsesfrekvensen beregnes her som antallet i beskæftigelse delt med hele befolkningen i aldersgruppen 16-67 år.

Figur 4.1. Beskæftigelse og arbejdsstyrke, 16-67 år

Anm.: Beskæftigede indeholder selvstændige, lønmodtagere og personer på syge- eller barseldagpenge, der er fraværende fra beskæftigelse primo året. Arbejdsstyrken består af beskæftigede og ledige. Som følge af Tilbagetrækningsreformen hæves folkepensionsalderen gradvist til 67 år i 2022 og levetidsindekseres efterfølgende fra 2030. DREAM (2014) skønner den forventede folkepensionsalder til 68 år i 2030, 69 år i 2035 og 70 år i 2040. Endvidere sker en gradvis reduktion af længden af efterlønsperioden til tre år. Det bemærkes, at figuren ikke tager højde for den fulde effekt på beskæftigelsen og arbejdsstyrken af øget tilbagetrækningsalder, da den maksimale aldersgrænse er fastholdt på 67 år. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Tabel 4.1. Beskæftigelsesfrekvens, erhvervsfrekvens og ledighed, 16-67 år, procent

		2013	2020	2040
Beskæftigelsesfrekvens	Mariagerfjord	59,8	59,6	61,6
	Nordjylland	57,4	58,2	60,3
	Hele landet	57,9	58,0	59,5
Erhvervsfrekvens	Mariagerfjord	64,3	66,3	68,9
	Nordjylland	62,0	64,6	67,3
	Hele landet	62,6	64,5	66,8
Ledighed	Mariagerfjord	7,0	10,1	10,6
	Nordjylland	7,5	9,9	10,4
	Hele landet	7,4	10,1	10,8

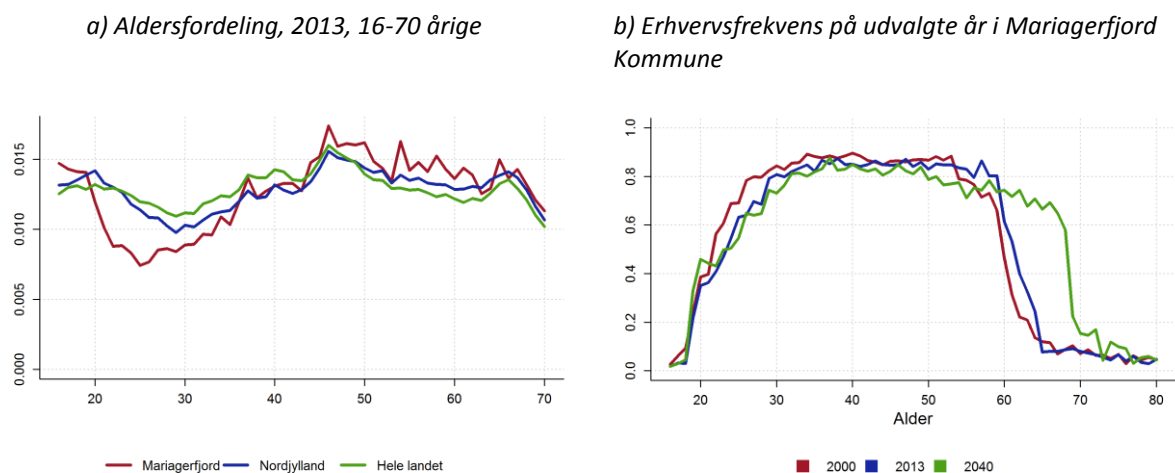
Anm.: Ledigheden er beregnet som andelen af ledige ud af den samlede arbejdsstyrke. Erhvervsfrekvensen og beskæftigelsesfrekvensen er defineret i fodnote 13 og 14.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Befolkningens alderssammensætning i Mariagerfjord Kommune vil bidrage til at trække den gennemsnitlige erhvervsfrekvens op, idet der i kommunen er en mindre andel under 30 år, hvor erhvervsfrekvensen er relativt lav i forhold til såvel landsdelen som hele landet, jf. Figur 4.2a.

Desuden viser Figur 4.2b, at erhvervsfrekvensen for ældre i alderen 60-68 år forventes at være betydeligt højere i 2040 som følge af arbejdsmarkedsreformer, som beskrives nærmere nedenfor.

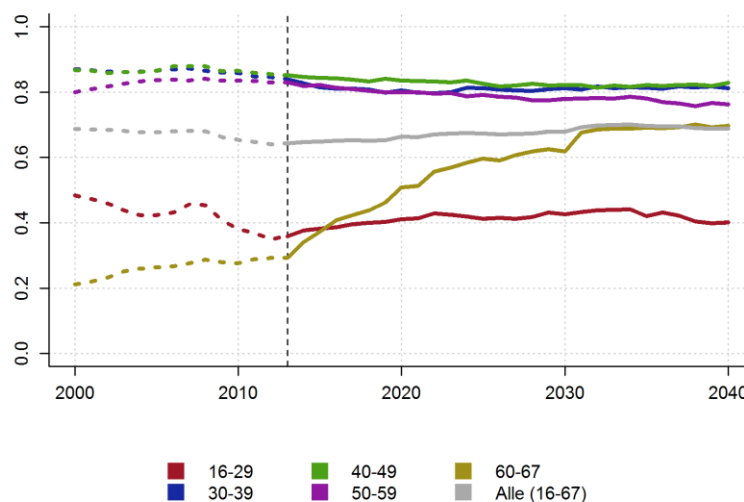
Figur 4.2. Befolkningens aldersfordeling og aldersopdelt erhvervsfrekvens

Kilde: SMILE database og egne beregninger på SMILE 3.0.

Med Velfærdsaftalen og Tilbagetrækningsreformen hæves pensionsalderen og efterlønsalderen. Pensionsalderen hæves gradvist til 67 år i 2022, mens efterlønsalderen gradvist hæves til 64 år i 2023. Herefter levetidsindekseres både efterløns- og pensionsalderen, således at den forøges i takt med at middellevetiden stiger. Dette forventes at have en væsentlig betydning for de 60-67 åriges arbejdsmarkedstilknytning, jf. Figur 4.2b. Arbejdsmarkedstilknytningen for denne aldersgruppe har historisk fulgt en opadgående tendens fra år 2000, jf. Figur 4.3. Den accelererer dog fremover. Udviklingen gør sig gældende på såvel kommunalt som nationalt niveau. Således stiger andelen af 60-67 årige i arbejdsstyrken fra omkring 29 pct. i 2013 til næsten 51 pct. i 2020 og når frem mod 2040 op på et niveau på næsten 70 pct. Den første acceleration skyldes, at efterlønsalderen steg allerede i 2014. Udviklingen fremover styrkes på den ene side på grund af den fortsatte stigning i tilbagetrækningsalderen og forkortelse af efterlønsperioden og på den anden side fordi, at antallet af medlemmer af efterlønsordningen falder for fremtidige generationers vedkommende. Baseret på 2013-tal er ca. 55 pct. af de 59-årige på landsplan tilmeldt efterlønsordningen, mens denne andel er nærmere 30 pct. for de 50-årige. Overordnet er aldersstrukturen i erhvervsdeltagelsen relativt ensartet på tværs af geografi, jf. Tabel 9.2 i appendiks.

Figur 4.3. Aldersopdelte erhvervsfrekvens, Mariagerfjord Kommune

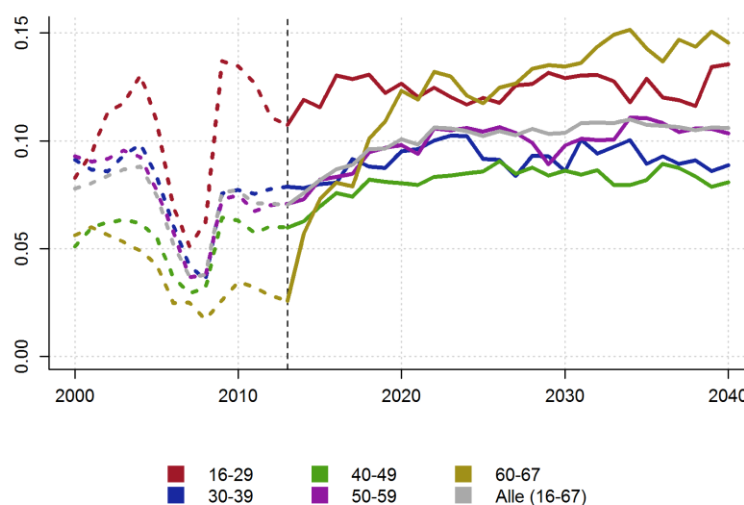
Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Den samlede ledighed i Mariagerfjord ventes at stige fra 7,0 pct. i 2013 til 10,1 pct. i 2020, hvorefter den når et niveau på 10,6 pct. i år 2040, jf. Figur 4.4 og Tabel 4.1. Det samme scenarie gør sig gældende for landsdelen Nordjylland, hvor ledigheden ventes at stige fra 7,5 pct. i 2013 til 9,9 pct. i 2020 og 10,4 pct. i 2040, og for hele landet, hvor ledigheden ventes at stige fra 7,4 pct. i 2013 til 10,1 pct. i 2020 og 10,8 pct. i 2040.

Generelt ventes ledigheden for personer under 60 år at øges fremadrettet relativt til udgangsniveauet. Ledigheden for personer i alderen 60-67 år bosiddende i Mariagerfjord Kommune ventes at stige markant fra knap 3 pct. i 2013 til næsten 15 pct. i 2040, hvilket også trækker det generelle ledighedsniveau op, jf. Figur 4.4. Udviklingen skyldes som førnævnt forringede muligheder for at gå på efterløn og folkepension som følge af arbejdsmarkedsreformer og færre medlemmer af efterlønsordningen i de nyere generationer. Historisk er det særligt personer, som har været ledige, der har benyttet sig af efterlønsordningen til at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. De forringede muligheder for at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet resulterer derfor ikke alene i en højere beskæftigelse, men også i en højere ledighed, fordi de personer, som vil trække sig fra arbejdsmarkedet tidligere, også typisk har en lavere arbejdsmarkedstilknytning. Derfor finder man også samme mønster i Landsdel Nordjylland og hele landet, jf. Tabel 4.1. Også fordelt på alder er ledigheds mønsteret forholdsvis ensartet mellem Mariagerfjord Kommune, Landsdel Nordjylland og landet som helhed, jf. Tabel 9.3.

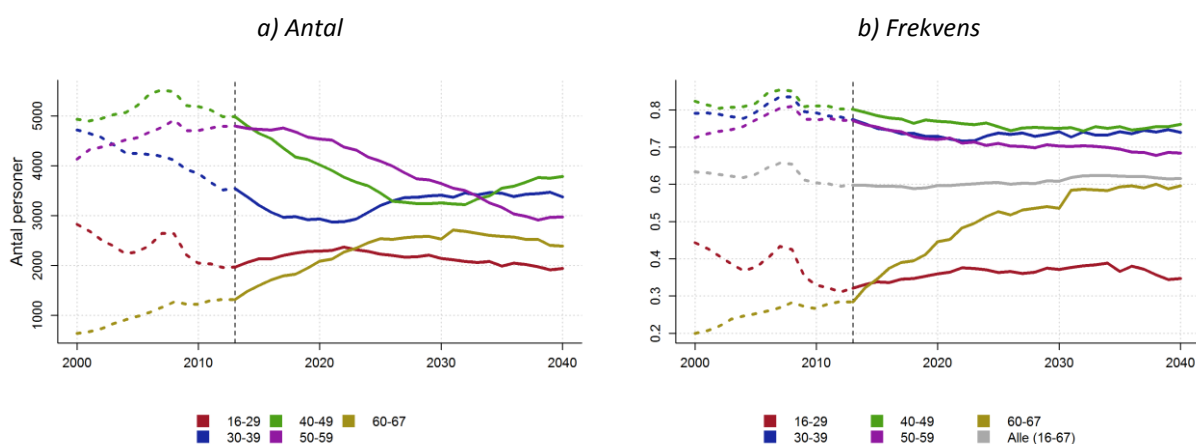
Figur 4.4. Ledighedsandel opdelt på aldersgrupper, Mariagerfjord Kommune

Anm.: Ledigheden er defineret som i Tabel 4.1. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 4.5. Aldersfordelt beskæftigelse i Mariagerfjord Kommune, personer og frekvenser

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Frekvenserne udtrykker beskæftigelsens andel af hele befolkningen i aldersgruppen.

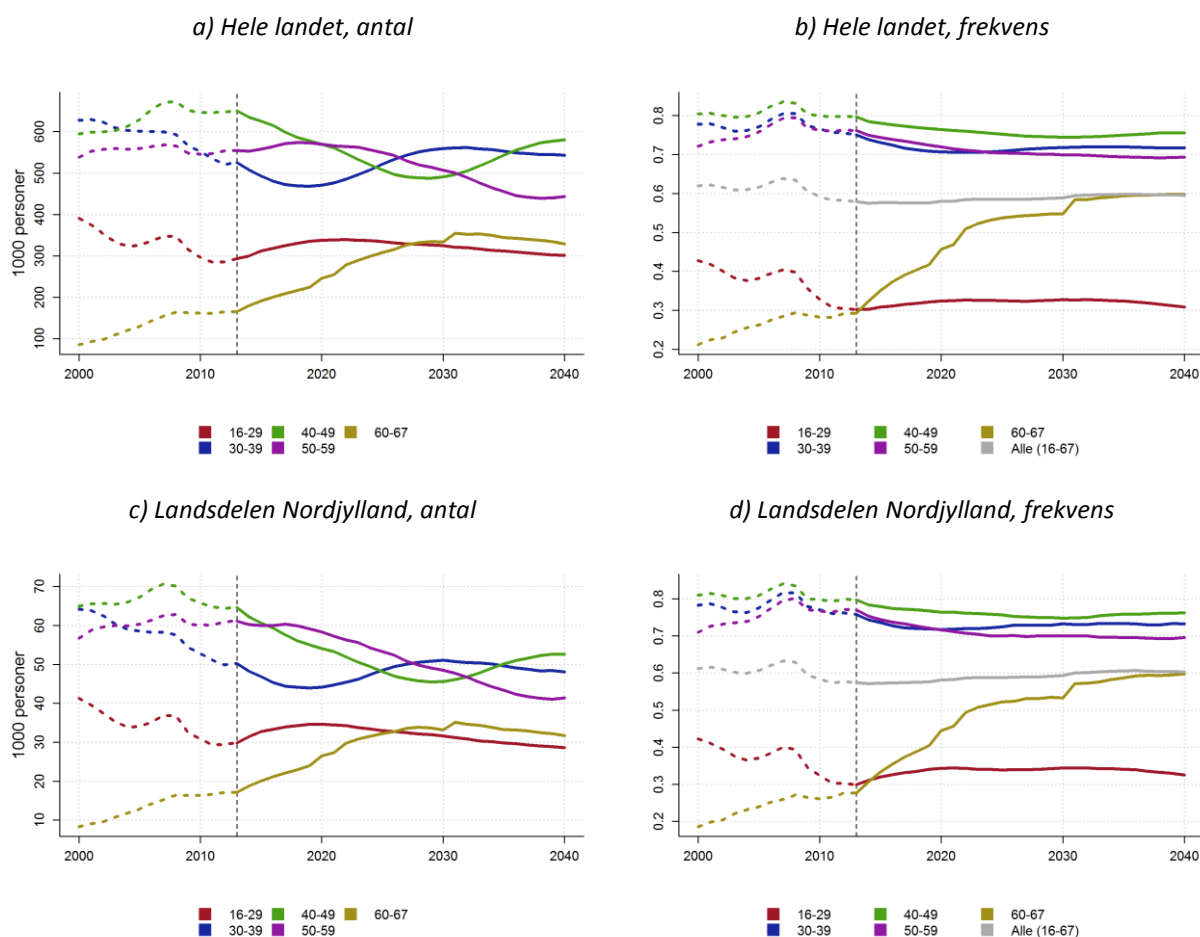
Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 4.5a viser beskæftigelsen fordelt på aldersgrupper i Mariagerfjord Kommune, hvor beskæftigelsen varierer over tid i de forskellige alderskategorier. Det fremgår af Figur 4.5b, at beskæftigelsesfrekvensen med undtagelse af den yngste og ældste alderskategori er en smule aftagende i alle aldersgrupper. Det vidner om, at udviklingen i antallet af beskæftigede fordelt på alder i Figur 4.5a hovedsageligt er et udtryk for demografiske ændringer, men at adfærdsændringer også spiller en rolle. De 60-67 årige skiller sig dog ud, idet både antallet og andelen af personer i beskæftigelse stiger for denne gruppe gennem fremskrivningen. Det skyldes som tidligere nævnt, at erhvervsdeltagelsen i denne aldersgruppe ventes at øges som følge af arbejdsmarkedsreformer og

færre medlemmer af efterlønsordningen i de senere generationer. Dog dæmpes udviklingen af, at befolkningens aldring tilsiger, at der fremadrettet forventes lidt færre 60-67-årige, jf. Figur 2.2. Som følge af det stigende beskæftigelsesomfang for aldersgruppen 60-67 år ventes den samlede andel af befolkningen i beskæftigelse for alle aldre (16-67 år) at stige svagt gennem hele fremskrivningen, jf. Figur 4.5b.

Sammenholdes udviklingen i beskæftigelsen med hele landet og landsdelen Nordjylland, så fremgår det, at udviklingen i beskæftigelsen i Mariagerfjord Kommune både historisk og fremadrettet følger mønsteret for beskæftigelsen såvel i landsdelen som på landsplan, jf. Figur 4.6. For udvalgte år er den aldersfordelte beskæftigelse opgjort i såvel antal personer som i frekvenser sammenholdt mellem de tre geografiske områder i Tabel 9.1 i appendiks.

Figur 4.6. Aldersfordelt beskæftigelse i hele landet og Landsdel Nordjylland, 1.000 personer og frekvenser

Anm.: Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Frekvenserne udtrykker beskæftigelsens andel af hele befolkningen i aldersgruppen.

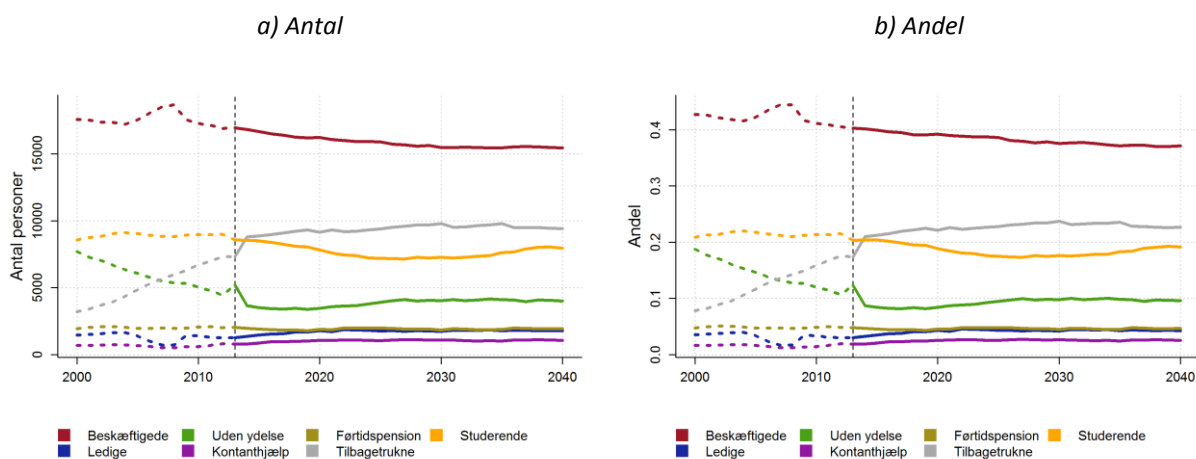
Kilder: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Betragtes hele befolkningens socioøkonomiske tilhørsforhold både inden og uden for arbejdsstyrken opnås et mere fuldstændigt billede af erhvervsdeltagelsen i forhold til ovenstående, jf. Figur 4.7. Det

samlede antal beskæftigede ventes at falde fra ca. 17.000 personer i 2013 til 16.200 personer i 2020 og 15.500 personer i 2040. Antallet af studerende ventes ligeledes at falde fra omkring 8.600 personer i 2013 til 8.000 i 2040. Det samlede antal af kontanthjælpsmodtagere uden tilknytning til arbejdsmarkedet ventes at øges med godt 200 personer, mens antallet af førtidspensionister ventes at falde med omkring 100 personer gennem fremskrivningsperioden. Der ses således en intern forskydning i retning mod flere kontanthjælpsmodtagere på bekostning af førtidspensionister, hvilket sker som følge af førtidspensionsreformen, som markant indskrænker mulighederne for at tildele førtidspension til personer under 40 år.

Antallet af tilbagetrukne, dvs. folkepensionister og efterlønsmodtagere, stiger i den historiske periode fra ca. 3.200 personer i år 2000 til næsten 7.300 personer i 2013. Udviklingen dækker over en mindre nedgang i antallet af efterlønsmodtagere og en stigning i antallet af folkepensionister. Faldet i antallet af efterlønsmodtagere skyldes dels forkortelsen af efterlønsperioden og dels, at senere generationer har en lavere tilknytning til efterlønsordningen. Antallet af folkepensionister fortsætter dog med at øges, men hvor hoppet fra 2013 til 2014 skyldes en omklassificering af personer, som ikke modtager ydelser, til modtagere af folkepension. Antallet af tilbagetrukne ventes fremadrettet at nå et niveau på omkring 9.400 personer, hvoraf stort set alle fremadrettet kan henregnes som modtagere af folkepension frem for efterløn. Antallet af personer uden ydelser er historisk faldet fra omkring 7.700 personer til ca. 5.200 personer i 2013, men ventes at falde yderligere til et niveau på omkring 4.000 personer i fremskrivningsårene.

Figur 4.7. Befolkningen opdelt på arbejdsmarkedskategorier, alle aldersgrupper, Mariagerfjord Kommune

Anm.: Tilbagetrukne omfatter både efterlønsmodtagere og folkepensionister. Ledige omfatter ledige, der modtager dagpenge eller kontanthjælp. Kontanthjælpskategorien omfatter modtagere af kontanthjælp, der vurderes at have andre problemer end ledighed. Antallet af tilbagetrukne stiger markant i første fremskrivningsår, hvilket skal tilskrives, at personer over 64 år, som ikke modtager ydelser, kategoriseres som "uden ydelser" i den historiske periode, men som folkepensionister i fremskrivningsperioden. Studerende omfatter personer helt ned til 6 års alderen, mens personer uden ydelser omfatter alle børn under 6 år. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Arbejdsmarkedsdatabasen og egne beregninger på SMILE 3.0.

Tabel 4.2 opsummerer befolkningens fordeling på arbejdsmarkedskategorier for alle aldre i Mariagerfjord Kommune og sammenholder udviklingen med landsdelen og på landsplan. Tallene her og Figur 4.7b nuancerer Tabel 4.1 og Figur 4.7a. Af Tabel 4.2 fremgår det, at andelen af tilbagetrukne i Mariagerfjord Kommune fremadrettet er højere end både andelen i Nordjylland og i landet som helhed. Andelen af studerende og personer uden ydelser er på sigt lavere end det nationale niveau, mens andelen af førtidspensionister, kontanthjælpsmodtagere, ledige og beskæftigede er på niveau med såvel landsdelen som niveauet på landsplan. Forskellen i andelen sammenholdt med landet som helhed finder i vidt omfang sin forklaring i, at aldersstrukturen i Mariagerfjord Kommune afviger fra befolkningens aldersfordeling i de øvrige geografiske områder, jf. Figur 4.2a. Faldet i beskæftigelsesandelen og stigningen i ledigheden er dog forholdsmæssigt større end i resten af landet. Det skal i øvrigt bemærkes, at faldet i beskæftigelsesandelen er noget mere udtalt for den samlede befolkning end for personer i alderen 16-67 år, jf. Tabel 4.1.

Tabel 4.2. Befolkning opdelt i andele på arbejdsmarkedskategorier i Mariagerfjord Kommune, i Landsdel Nordjylland og i hele landet, alle aldre, procent

		2013	2020	2040
Beskæftigede	Mariagerfjord	40,3	39,2	37,1
	Nordjylland	39,0	38,4	37,2
	Hele landet	39,6	38,8	37,8
Ledige	Mariagerfjord	3,0	4,3	4,3
	Nordjylland	3,1	4,1	4,3
	Hele landet	3,1	4,3	4,5
Uden ydelser	Mariagerfjord	12,3	8,4	9,6
	Nordjylland	12,8	9,2	9,8
	Hele landet	13,7	10,0	10,6
Kontanthjælpsmodtagere	Mariagerfjord	1,9	2,5	2,5
	Nordjylland	2,0	2,5	2,5
	Hele landet	2,0	2,5	2,6
Førtidspensionister	Mariagerfjord	4,8	4,5	4,7
	Nordjylland	4,5	4,4	4,4
	Hele landet	4,1	4,1	4,4
Tilbagetrukne	Mariagerfjord	17,4	22,1	22,6
	Nordjylland	17,1	21,0	21,4
	Hele landet	15,5	18,9	18,8
Studerende	Mariagerfjord	20,3	18,9	19,1
	Nordjylland	21,6	20,4	20,4
	Hele landet	21,9	21,4	21,3

Anm.: Bemærk at andelen af beskæftigede og ledige her er beregnet som andel af hele befolkningen i alle aldre. Ledigheden i Tabel 4.1 er defineret som andel af arbejdsstyrken, mens andelen af ledige her er defineret som andel af hele befolkningen. Endvidere stiger andelen af tilbagetrukne markant fra 2013 til 2020, men andelen uden ydelser falder markant i samme periode. Grunden hertil er forklaret i figurteksten til Figur 4.7. Studerende indeholder også grundskoleelever i alderen 6 år og opefter.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

5 Udviklingen i bolig efterspørgslen

SMILE fremskriver antallet af familier og i udgangspunktet tildeles hver familie netop én bolig i modellen. I virkeligheden kan en bolig imidlertid huse flere familier. I år 2013 er der således godt 19.200 boliger og 20.500 familier i Mariagerfjord Kommune, hvorfor hver bolig i gennemsnit bebos af 1,07 familier. På landsplan rummer en bolig i gennemsnit ca. 1,1 familie, idet antallet af boliger i år 2013 er godt 2.620.000, mens antallet af familier er tæt på 2.880.000. Skønnet over det fremtidige antal boliger er opnået ved, at det forventede antal familier normeres med forholdet mellem antallet af boliger og familier i fremskrivningens startår 2013. Der beregnes en skaleringsfaktor for alle kombinationer af beskrivende boligkarakteristika og familietyper, herunder for hver kommune.

I det følgende betragtes forventningen til antallet af boliger karakteriseret ved henholdsvis boligtype og -art samt størrelsen på boligen og boligens bystørrelse udtrykt ved indbyggertallet for boligens beliggenhed. Boligtype og -arts klassifikationen repræsenterer boligmassens mest centrale karakteristika, der omfatter kategorierne anført i Tabel 5.1.

Tabel 5.1. Kategorier af boligtyper og boligarter

<i>Boligtype</i>	<i>Boligart</i>
Ejerbolig	Parcelhus
Almen bolig	Rækkehus
Andelsbolig	Stuehus
Offentlig udlejningsbolig	Etagebolig
Privat udlejningsbolig	Døgninstitution (eks. plejehjem)
	Erhvervsbolig
	Kollegium
	Fritidshus
	Anden helårsbeboelse

Anm.: Parcelhuse, rækkehuse, stuehuse og etageboliger udgør de mest udbredte anvendelsesformer, hvorfor de øvrige boligartskategorier i dette kapitel er sammenlagt under betegnelsen "andet".

Kilde: Egen tilblivelse.

Det skønnes, at det samlede boligbehov i Mariagerfjord Kommune vil stige fremadrettet fra et niveau på ca. 19.200 boliger i 2013 til et niveau på 20.700 boliger i 2040. Udviklingen afspejler dermed den forventede stigning i antallet af familier, jf. Figur 2.14, herunder at antallet af enlige familier stiger. Endvidere ventes en mindre forskydning i bolig efterspørgslen sammensætning på karakteristika, hvilket overordnet indebærer en forholdsvis større søgning mod almene boliger samt offentlige og private udlejningsboliger på bekostning af efterspørgslen efter primært ejerboliger. Opgjort på boligart er der fortrinsvis tale om en stigning i efterspørgselsandelen efter etageboliger og rækkehuse, mens der er faldende efterspørgsel efter stue- og parcelhuse, hvor sidstnævnte i basisåret udgør den mest udbredte boliganvendelse. I overensstemmelse med udviklingen i befolkningens præferencer vedrørende boligtype og -art ventes en stigende efterspørgsel efter boliger med et areal på 80-120 m², som er relativt ligeligt fordelt på hver af de tre bystørrelseskategorier (<1.000 indbyggere, 1.000-9.999 indbyggere og 10.000-50.000 indbyggere).

Fordelingen af boligbehovet på underliggende karakteristika afspejler i vidt omfang befolkningens uddannelsesniveau, arbejdsmarkedstilknytning samt familie- og aldersstruktur¹⁵. I de følgende afsnit relateres befolkningens boligpræferencer med den adfærd, der på landsplan kendetegner forholdet mellem boligstruktur og underliggende demografiske og socioøkonomiske karakteristika. Endvidere forklares den indbyrdes sammenhæng mellem de enkelte boligkarakteristika ligeledes ud fra de nationale tendenser. Det er dog vigtigt at bemærke, at befolkningens gennemsnitlige præferencer kan afvige fra, hvad der observeres på kommunalt plan, idet særlige forhold kan gøre sig gældende lokalt, eksempelvis grundet det indbyrdes prisforhold mellem boligarter. Eksempelvis vil et parcelhus typisk være genstand for relativt større søgning for en enlig familie uden for storbykommunerne og det tilhørende opland. I de pågældende områder er der således ikke nødvendigvis en væsentlig forskel i præferencerne for parcelhuse mellem enlige og parfamilier, selvom dette gør sig gældende på landsplan. Selvom det følgende ikke på kommunalt plan kvantificerer det estimerede forhold mellem demografiske og socioøkonomiske baggrundkarakteristika på den ene side og boligvalg på den anden side, omtales løbende hvorledes søgningen mod de enkelte boligkarakteristika overordnet er estimeret i Mariagerfjord Kommune. Dvs. beskrivelsen redegør ikke i detaljeret form for de betingede boligvalg på kommunalt plan, men omtaler i stedet præferencerne i kommunen på tværs af samtlige underliggende karakteristika.

5.1 Boligtype

Valget af boligtype afhænger af en række underliggende karakteristika for familien og dens medlemmer, hvilket er uddybet i kapitel 3 i Hansen et al. (2013). I det følgende fremhæves en række af de mest væsentlige underliggende karakteristika og uddybes, hvordan disse karakteristika isoleret set præger flyttemønstre og boligvalg i SMILE, men listen er ikke udtømmende:

- Alder
- Familiestruktur
- Oprindelse
- Uddannelsesniveau
- Arbejdsmarkedstilknytning

De enkelte karakteristika beskrives ud fra den forudsætning, at en familie ellers følger det gennemsnitlige adfærdsmønster på tværs af øvrige karakteristika. Beskrivelsen vil derfor dække over en underliggende variation. Eksempelvis er der i gennemsnit større sandsynlighed for, at en parfamilie flytter i en ejerbolig frem for andre boligtyper, men betragtes alene parfamilier over 75 år, er sandsynligheden for, at der i tilfælde af flytning vælges en ejerbolig mindre, end hvad er tilfældet for den gennemsnitlige parfamilie.

Alderen for den typiske borger i Mariagerfjord Kommune ventes som i resten af landet at stige gennem fremskrivningen. Denne udvikling er central i forhold til såvel flyttheadfærd som boligpræferencer. Alderen er således med til at bestemme, om en familie vælger at flytte, om familien flytter til en ny kommune og hvilken boligtype familien vælger at flytte til. Den generelle flyttetilbøjelighed er typisk højst omkring 25-års alderen, men vil herefter monotont aftage indtil en mindre stigning indtræder omkring 80-års alderen. Sandsynligheden for at flytte til en ny kommune

¹⁵ Se kapitel 3.6 i Hansen og Markeprand (2015) for en uddybelse heraf.

er generelt også faldende med alderen. Alderens betydning for boligpræferencerne kommer i forhold til eksempelvis valg af boligtype til udtryk ved, at ejerboliger er relativt populære for yngre familier, mens offentlige udlejningsboliger fortrinsvist foretrækkes af familier i pensionsalderen. Derimod er private udlejningsboliger populære blandt både yngre og ældre familier¹⁶.

Befolkningens *etnicitet* eller *oprindelse* er også af betydning for boligvalget. Parfamilier, hvor begge voksne er ikke-vestlige indvandrere, er i højere grad bosat i almene boliger, men i mindre grad bosat i ejerboliger relativt til en familie, hvor begge voksne har dansk oprindelse. Det samme mønster tegner sig for enlige ikke-vestlige indvandrere relativt til enlige familier af dansk oprindelse¹⁷. Uagtet familieforhold vil forskydningen i den bosiddende befolknings sammensætning på oprindelse til fordel for en større andel af ikke-vestlige indvandrere, jf. Figur 2.12, altså styrke søgningen mod almene boliger. Enlige familier med vestlig baggrund og parfamilier, hvor begge voksne er vestlige indvandrere, bor i højere grad i private udlejningsboliger, men i mindre grad i ejerboliger relativt til familier, hvor de voksne har dansk oprindelse. Derimod har parfamilier, hvor den ene voksne er vestlig eller ikke-vestlig indvandrer og den anden er af dansk oprindelse, omtrent samme bopælsmønster hvad angår boligtype som en familie, hvor begge forældre er af dansk oprindelse.

Familiestrukturen ventes at forskydes i retning mod en større andel af enlige familier. Familiestrukturen nuancerer boligtypepræferencerne fordelt på alder ved, at eksempelvis ejerboliger er væsentligt mere populære for par end de er for enlige. Endvidere er andelsboliger eksempelvis betydeligt mere populære for unge enlige end de er for par, mens de omvendt er mere populære blandt par end enlige efter 50 års alderen. Hertil udviser enlige en større grad af mobilitet såvel inden for som på tværs af kommunegrænser, end tilfældet er for parfamilier¹⁸.

Uddannelsesniveaulet ventes at ændre sig, så befolkningen generelt opnår et højere uddannelsesniveau. Det påvirker boligtypepræferencerne, fordi personer med højere uddannelse i større grad foretrækker en ejerbolig fremfor almene boliger og private udlejningsboliger end personer med en grundskoleuddannelse eller en erhvervsfaglig uddannelse. Isoleret set, ville en manglende stigning i uddannelsesniveaulet i Mariagerfjord Kommune dermed betyde, at faldet i antallet af ejerboliger ville have været endnu større.

Udviklingen i befolkningens *arbejdsmarkedsstatus* ventes generelt at trække boligtypepræferencerne mod private og offentlige udlejningsboliger. Det skyldes, at disse boligtyper er populære blandt familier uden tilknytning til arbejdsmarkedet, eksempelvis pensionister, hvis antal vokser betydeligt i både antal og andel i fremskrivningen¹⁹. Den direkte effekt på boligstrukturen af befolkningens aldring dæmpes dog delvist af den gradvise forhøjelse af tilbagetrækningsalderen, der løfter erhvervsdeltagelsen for befolkningen i de tidligere efterløns- og folkepensionsaldrer, jf. Figur 4.3.

Ejerboliger, almene boliger og private udlejningsboliger udgør de tre mest udbredte boligtyper i Mariagerfjord Kommune. På tværs af samtlige karakteristika har ca. 36 pct. af de historiske flytninger været målrettet ejerboliger, mens 30 pct. har været rettet mod private udlejningsboliger. I 22 pct. af

¹⁶ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) afsnit 3.6.1

¹⁷ Samme konklusion finder man i Andersen (2015) om end, der anvendes et andet datasæt og definitionen af ikke-vestlige indvandrere adskiller sig i forhold til den anvendte i SMILE. I SMILE anvendes Danmarks Statistiks definitioner, hvor personer med oprindelse i EU-lande betragtes som vestlige indvandrere, mens Andersen (2015) også definerer personer med oprindelse i østeuropæiske EU-lande som ikke-vestlige indvandrere.

¹⁸ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.33.

¹⁹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 63 f.

tilfældene har en flytning været målrettet en almen bolig, mens 13 pct. af tilflytningsboligerne har været en andelsbolig eller en offentlig udlejningsbolig²⁰. Dette søgemønster forskydes fremadrettet grundet den ændrede sammensætning af befolkningen på underliggende karakteristika. Fremadrettet forventes således en stigning i efterspørgslen efter almene boliger samt private udlejningsboliger, mens søgningen mod ejerboliger antalsmæssigt vil øges marginalt og efterspørgslen efter andelsboliger samt offentlige udlejningsboliger vil være relativ uændret i forhold til udgangsåret, jf. Figur 5.1a. Udviklingen i efterspørgslen efter de enkelte boligtyper afstedkommer dermed, at der over tid ventes en forskydning i præferencestrukturen, idet ejerboliger bliver relativt mindre eftertragtede i forhold til private udlejningsboliger samt almene boliger, jf. Figur 5.1b. Offentlige udlejningsboliger udgør på sigt en lidt mindre andel af den forventede efterspørgsel end ved fremskrivningens begyndelse, mens den relative efterspørgsel efter andelsboliger forbliver stort set uændret.

De direkte effekter på boligstrukturen af de enkelte forklarende variable, vil enten dæmpes eller forstærkes når samvariationen med de øvrige baggrundsvariable tages i betragtning. Som nævnt ovenfor varierer boligpræferencerne for par og enlige betydeligt over alder, men familiestrukturens betydning for boligpræferencerne ændres også, når den forventede stigning i levealderen indregnes. En del af søgningen mod private udlejningsboliger og almene boliger kan henføres til ældre, der fraflytter deres ejerboliger, hvilket isoleret set giver anledning til et fald i efterspørgslen efter denne boligtype. Faldet dæmpes dog af forventningen til en stigende restlevetid, hvilket indebærer, at parfamilier fremadrettet overgår til en status som enlige ved en stadigt højere alder. Dette vil betyde, at flyttebegivenheden udskydes, og dermed bidrage til, at det forholdsmæssige fald i søgningen mod ejerboliger dæmpes således, at antallet faktisk opretholdes på sigt²¹.

Et andet eksempel på interaktion mellem faktorer med betydning for boligefterspørgslens sammensætning på type kan findes i forholdet mellem uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning. Idet uddannelsesniveauet og graden af tilknytning til arbejdsmarkedet er positivt korrelerede, vil ændringer i uddannelsesniveauet typisk kunne modvirke tendenser, der isoleret set dæmper erhvervstilknytningen, eksempelvis forskydninger i befolkningens aldersstruktur. Som nævnt ovenfor er uddannelsesniveauet generelt stigende og bidrager således til en højere erhvervsdeltagelse blandt personer i den arbejdsdygtige alder. Selvom andelen af yngre personer i kommunen falder, vil den typisk være bedre uddannet og tættere knyttet til arbejdsmarkedet, hvilket begge er faktorer, der øger efterspørgslen på ejerboliger i de yngre årgange. Det ændrer dog ikke ved det overordnede billede i Figur 5.1b, der viser, at der ventes en forskydning i præferencestrukturen for boligtyper, så ejerboliger bliver relativt mindre eftertragtede i forhold til

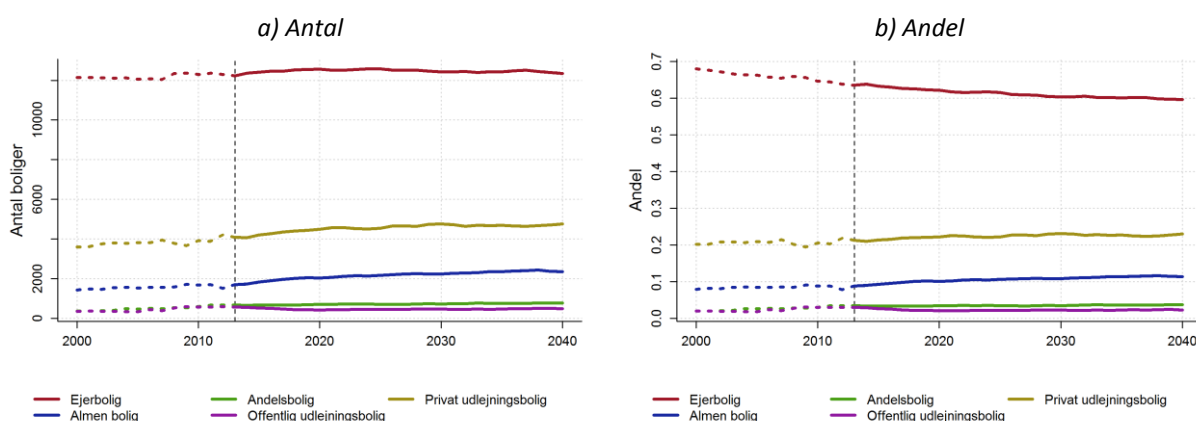
²⁰ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 145, Tabel A.9.8. Bemærk, at kvantificeringen alene gælder flytninger, der ikke er foranlediget af flytning hjemmefra, pardannelse eller parsplittelse. Denne type flytninger udgør i gennemsnit langt hovedparten af samtlige flyttebevægelser. Estimationen er baseret på flytninger i perioden 2000-2012, hvor der desuden er forudsat, at der flyttes til en anden boligtype end den nuværende. Estimaterne er dog ikke begrænsede til at omfatte flytninger til en ny kommune.

²¹ Bemærk, at udskydelsen af flyttebegivenheden for par til en stigende alder alene er motiveret af, at den stigende levealder fastholder familiens status som parfamilie i længere tid og dermed den relativt mindre sandsynlighed i forhold til enlige for at fraflytte en ejerbolig, der typisk er et parcelhus. Med stigende levealder formodes befolkningens sundhedstilstand for en given alder også at blive forbedret. Dette fænomen betegnes som sund aldring. Med rimelighed må dette formodes også at udskyde flytning mod mere ældrevenlige boliger, men effekten heraf indgår ikke i modellens adfærdsmønster. Søgningen mod ældrevenlige boliger i den nærværende fremskrivning kan dermed siges at være et overkantsskøn.

private udlejningsboliger og almene boliger, men vil altså dæmpe det fald som aldersforskydningen isoleret set giver anledning til.

For udvalgte år er indholdet i Figur 5.1 sammenfattet i Tabel 9.4 i appendiks, hvor udviklingen i Mariagerfjord Kommune endvidere er sammenholdt med tendenserne i Landsdel Nordjylland og på nationalt plan. Den geografiske sammenligning viser specielt, at ejerandelen i Mariagerfjord Kommune såvel i udgangsåret som i fremskrivningen er væsentligt højere end på landsplan, en forskel der også gør sig gældende relativt til forventningen til udviklingen i Landsdel Nordjylland. Trods forskelle i niveauerne gengives skiftet i præferencestrukturen i Mariagerfjord Kommune dog også i Nordjylland og i hele landet. Såvel i Mariagerfjord Kommune som i landsdelen og på landsplan ses en gradvis stigning i andelen af offentlige og private udlejningsboliger på bekostning af andelen af ejerboliger. Ligeledes ventes i alle områder en relativt større søgning mod almene boliger, mens der ventes en forholdsvis konstant relativ efterspørgsel efter andelsboliger.

Figur 5.1. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på boligtype

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt type, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt type i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0

5.2 Boligart

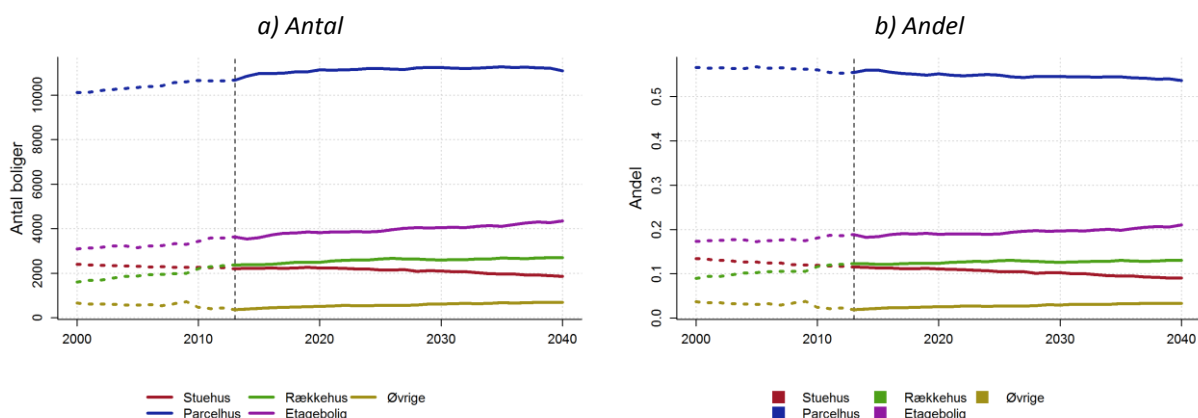
Trods stigningen i den samlede boligefterspørgsel ventes der fremadrettet en mindre absolut efterspørgsel efter stuehuse, mens der omvendt ventes en større søgning mod parcelhuse, etageboliger, rækkehuse og de mindre udbredte boligarter omfattet af kategorien "Øvrige", jf. Figur 5.2a. Samlet giver ændringen i boligarterne anledning til, at andelen af stuehuse- og parcelhuse falder, mens andelen af etageboliger og rækkehuse stiger.

Trods ændringer i familiemønsteret, befolkningens alderssammensætning og den negative befolkningsvækst, vil det stigende uddannelsesniveau og den stigende erhvervsdeltagelse samt forholdet mellem ejerboliger og parcelhuse bidrage til, at efterspørgslen efter denne boligart styrkes fremadrettet. Såfremt man flytter i en ejerbolig er der på landsplan sammenlagt godt 65 pct. sandsynlighed for, at der er tale om et parcelhus. I Mariagerfjord Kommune motiverer flytning til en ejerbolig i godt 75 pct. af tilfældene, at der er tale om et parcelhus. Stuehuse foretrækkes i mere end

10 pct. af tilfældene, mens det samme blot gør sig gældende i halvt så stor udstrækning på landsplan. På landsplan er rækkehuse og etageboliger med 25 pct. sandsynlighed mål for søgning, hvis man flytter til en ejerbolig, mens det tilsvarende tal for Mariagerfjord Kommune er lige under 10 pct. En etagebolig er på landsplan det hyppigste valg, hvis man er søgt mod en almen bolig eller en offentlig eller privat udlejningsbolig. Det samme gør sig gældende på kommunalt niveau, hvor etageboliger efterfølges af rækkehuse, som det næsthøypigste valg. Flytning til en privat udlejningsbolig er i Mariagerfjord Kommune i næsten ligeligt omfang forenelig med, at det flyttes i parcelhus eller etagebolig. Rækkehuse er i denne sammenhæng det tredje mest populære valg²².

For enlige er etageboliger på landsplan den foretrukne boligart i de aldersgrupper, hvor flytninger er hyppige. Parcel- og rækkehuse følger umiddelbart efter. Efter tilbagetrækningsalderen dominerer søgningen efter etageboliger og rækkehuse tilbøjeligheden til at flytte i et parcelhus. Den markante stigning i antallet af ældre over 70 år fra 2013 til 2040, jf. Figur 2.2, vil således styrke søgningen mod rækkehuse og etageboliger. Det samme vil den stigende andel af enlige.

Figur 5.2. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på boligart

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt art, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt art i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Kategorien "Øvrige" er en sammenlægning af kategorierne "Kollegium", "Anden helårsbeboelse", "Erhvervsbolig", "Døgninstitution" og "Fritidshus". Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0

Som tilfældet er det for boligstrukturen fordelt på type, vil udviklingen i efterspørgslen efter boliger fordelt på art afstedkomme, at der over tid indtræder en gradvis forskydning i præferencestrukturen. Her til fordel for rækkehuse, etageboliger samt de mindre udbredte boligarter, jf. Figur 5.2b.

Indholdet i Figur 5.2 er sammenfattet i Tabel 9.5 i appendiks, hvor udviklingen i Mariagerfjord Kommune endvidere sammenholdes med tendenserne i Landsdel Nordjylland og på landsplan. Som tilfældet er det for boligtypen minder boligstrukturen i såvel udgangsåret som på sigt kvalitativt om udviklingen i de øvrige geografiske områder. Vurderet relativt er andelen af parcelhuse væsentlig højere end tilfældet er i landsdelen, mens andelen af etageboliger omvendt er betydeligt mindre.

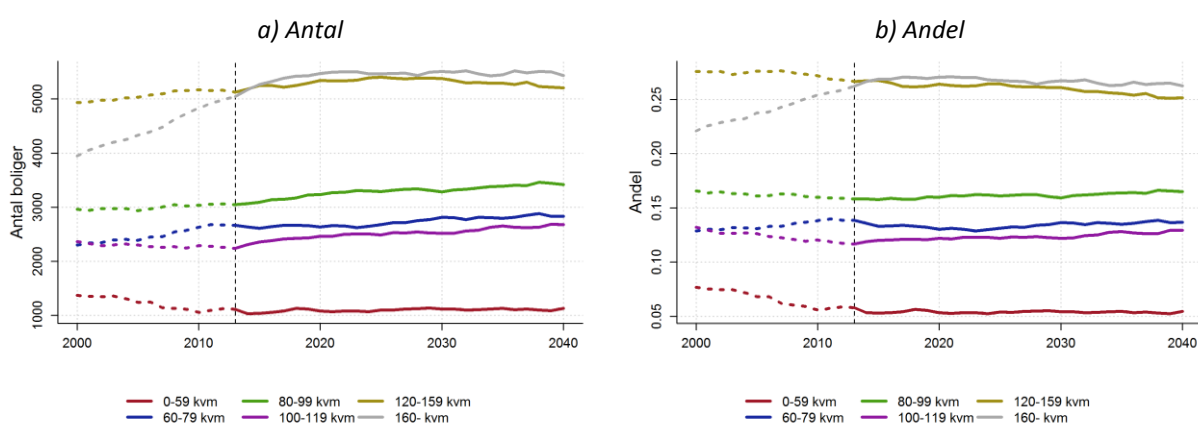
²² Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 66 ff.

Dette mønster genfindes, når udviklingen i kommunen sammenholdes med forventningen til den nationale tendens. Det generelle billede er dog, at stue- og parcelhuse fortrænges til fordel for de øvrige boligarter.

5.3 Boligstørrelse

Betragtes boligstrukturen fordelt på bystørrelse, forventes overordnet en forskydning til fordel for boliger i størrelsen 80-120 m², primært på bekostning af boliger i størrelsen 120-159 m², jf. Figur 5.3. Udviklingen i boligmassens foretrukne areal i Mariagerfjord Kommune er i Tabel 9.6 i appendiks sammenholdt med præferencerne for Nordjylland og hele landet, der kvalitativt gengiver den lokale tendens.

Figur 5.3. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på boligstørrelse

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt størrelse, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt størrelse i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

Den over tid relativt stigende søgning mod etageboliger og rækkehuse er forenelig med, at flytning til disse boligarter på landsplan typisk vil rette sig mod boliger med et areal på mellem 60 og 120 m². Flytning til et parcelhus indebærer hyppigst, at tilflytningsboligen er af en størrelse mellem 120 og 160 m², mens flytning til et stuehus oftest afstedkommer søgning mod en bolig større end 160 m². Tendenserne er gældende på såvel kommunalt som nationalt plan. Den aftagende efterspørgsel rettet mod større boliger er dermed forenelig med den forventede udvikling i efterspørgslen efter specielt stuehuse, men den antalsmæssigt stabile søgning mod boliger med et areal på 120-159 m² afspejler forventningen til søgningen mod parcelhuse²³. Den indbyrdes sammenhæng mellem boligkarakteristika har her afgørende betydning for udviklingen i præferencerne relateret til boligmassens areal. På landsplan gælder dog, at boliger på 80-99 m² uanset alder er en af de foretrukne boligstørrelser ved flytning for såvel enlige som par. For par er søgningen mod denne boligstørrelse specielt udpræget for par over pensionsalderen. Omvendt er det for enlige udpræget

²³ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 68 ff.

mest populært at vælge en bolig på mellem 60 og 79 m², hvorfor den stigende andel af enlige medvirker til at styrke søgningen mod denne boligstørrelse i Mariagerfjord Kommune.

Som tidligere anført kan estimerterne for de lokale præferencer sagtens variere relativt til forholdene på landsplan. Eksempelvis kan de enliges præferencer på landsplan meget vel være præget af tendenserne i de større byer, hvor et større boligareal ikke er typisk for en enlig familie, selv om dette meget vel kan være tilfældet i Mariagerfjord Kommune. I storbykommuner er den gennemsnitlige boligstørrelse også typisk mindre grundet pladsmæssige restriktioner. Hvis der flyttes til København vil sandsynligheden for, at der vælges en bolig af størrelsen 60-79 m², historisk estimeres til 28 pct., mens det samme kun vil gøre sig gældende i 18 pct. af tilfældene, hvis der flyttes til Mariagerfjord Kommune. Betinges der imidlertid på, at man forudgående er flyttet til en etagebolig er sandsynligheden for at flytte til den pågældende boligstørrelse cirka 33 pct. i Mariagerfjord Kommune mod 7 pct. i Københavns Kommune og 32 pct. på landsplan. En flytning til Mariagerfjord Kommune indebærer med en sandsynlighed på mere end 50 pct., at der flyttes til en bolig større end 100 m², mens den tilsvarende sandsynlighed estimeres til 20 pct. ved flytning til Københavns Kommune²⁴.

5.4 Bystørrelse

I SMILE er kategorisering af boligen i henhold til bystørrelse et statisk begreb forstået på den måde, at bystørrelsen refererer til det indbyggerantal, der karakteriserede byen ved fremskrivningens start. Selv om indbyggerantallet i en kommune øges over tid, vil dette altså ikke give anledning til, at en bolig beliggende i en by med voksende indbyggertal omklassificeres til at ligge i en større bystørrelse i løbet af fremskrivningen. På samme vis kan der heller ikke over tid opstå bystørrelser, der ikke fandtes i en kommune i basisåret 2013.

Figur 5.4a viser udviklingen i boligefterspørgslen fordelt i henhold til indbyggerantallet i den by, hvor boligen er beliggende. Stigningen i boligefterspørgslen vil rette sig omtrent ligeligt mod byer med færre end 1.000 indbyggere, byer med 1.000 til 9.999 indbyggere og byer med 10.000 til 50.000 indbyggere. Flytning til et parcelhus vil i Mariagerfjord Kommune i stort set ligeligt omfang være målrettet boliger beliggende i de to størrelser af byområder, mens søgning mod stuehuse i næsten 86 pct. af tilfældene vil være forenelig med flytning til det mindste byområde. Isoleret set vil den aftagende søgning mod stuehuse således dæmpe stigningen i søgningen efter boliger beliggende i de mindste byområder²⁵. I Mariagerfjord Kommune vil over 50 pct. af flytningerne mod et rækkehus historisk være forbundet med flytning til det mellemste byområde, mens søgning mod en etagebolig i 52 pct. af tilfældene vil være beliggende i det største byområde med mellem 10.000 og 50.000 indbyggere. Den øgede søgning mod disse to boligarter er dermed konsistent med den geografiske forskydning.

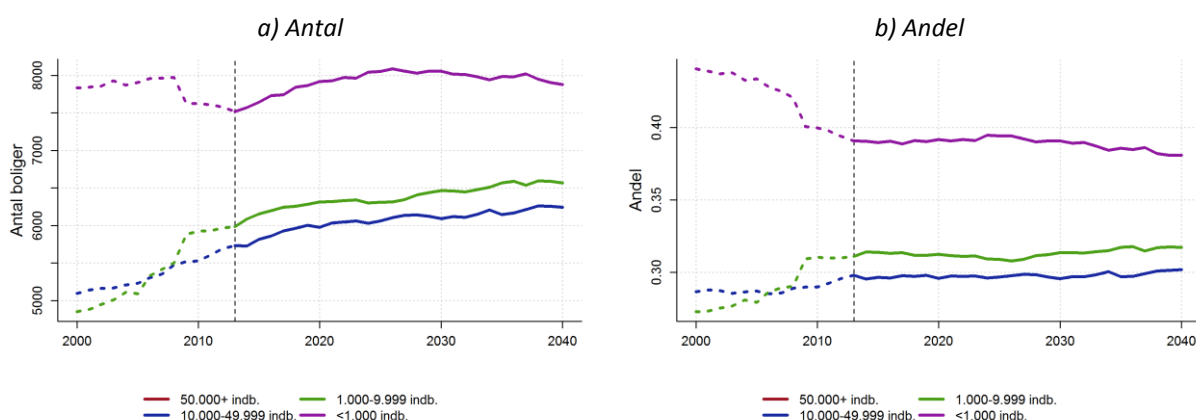
På tværs af samtlige baggrundskarakteristika estimeres de historiske præferencer for valg af bystørrelse ved flytning i Mariagerfjord Kommune til, at der med 30 pct. sandsynlighed vælges en bolig beliggende i en by med 10.000 til 50.000 indbyggere, mens der med 37 pct. sandsynlighed søges mod en by i størrelsen 1.000 til 10.000 indbyggere. I resten af tilfældene foretrækkes det

²⁴ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 148, Tabel A.9.10. Bemærk, at kvantificeringen alene gælder flytninger, der ikke er foranlediget af flytning hjemmefra, pardannelse eller parsplittelse. Denne type flytninger udgør i gennemsnit langt hovedparten af samtlige flyttebevægelser.

²⁵ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 73, figur 3.49.

mindste byområde²⁶. Præferencerne forskydes marginalt fremadrettet i retning mod boliger beliggende i det største byområde på bekostning af en forholdsvis mindre søgning mod områder med færre indbyggere, jf. Figur 5.4b. Tabel 9.7 i appendiks opsummerer for udvalgte år indholdet i Figur 5.4b og sammenholder udviklingen med tendenserne for Nordjylland og hele landet. Generelt er tendensen, at der ventes en større og ligelig søgning mod hvert af de tre geografiske områder, om end der er forskel mellem de geografiske områder i forhold til, hvor stor en del af boligmassen, der er beliggende i disse områder.

Figur 5.4. Udviklingen i antallet og andelen af boliger fordelt på bystørrelse

Anm.: I fremskrivningens startår korrigeres ved imputation for boliger med ukendt bystørrelse, hvorfor der ikke forekommer boliger med ukendt bystørrelse i fremskrivningen. For at få en konsistent udvikling over tid, er de historiske serier for de enkelte boligtyper skaleret til det imputerede udgangsniveau i 2013. Den lodrette linje angiver det sidste historiske år, her 2013.

Kilde: Individbaseret udtræk fra Danmarks Statistik og fremskrivning på SMILE 3.0.

²⁶ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 150, Tabel A.9.11. Bemærk, at kvantificeringen alene gælder flytninger, der ikke er foranlediget af flytning hjemmefra, pardannelse eller parsplittelse. Denne type flytninger udgør i gennemsnit langt hovedparten af samtlige flyttebevægelser. Sandsynlighederne i denne tabel er ikke korrigeret for, at visse bystørrelser ikke er konsistente med, hvad der initialt forekommer i de enkelte kommuner. I SMILE undergår estimerne derfor en skalering således, at sandsynligheden for valg af ikke gyldige bystørrelser fordeles forholdsvis på de relevante bystørrelser.

6 Marginaleksperimenter

I det følgende præsenteres en serie af marginaleksperimenter, der primært har til formål at give illustrative eksempler på, hvorledes ændrede adfærdsmønstre selv på kort eller mellemlangt sigt kan dæmpe eller øge de negative økonomiske konsekvenser, som den grundlæggende strukturelle udvikling alt andet lige giver anledning til. Viden om den grundlæggende udviklings følsomhed over for ændringer i adfærdsstrukturen kan således betyde forbedrede muligheder for at imødekomme kommunens langsigtede servicebehov, herunder eksempelvis forbedrede vilkår for at tilvejebringe den finansiering, der er knyttet til børnepasning, ældrepleje og udbetaling af indkomstoverførsler. Ved at afdække adfærdskorrektionens konsekvenser for centrale størrelser som befolkningens alderssammensætning, familiestruktur og boligpræferencer, kan eksperimenterne desuden potentielt finde anvendelse som et redskab til brug for eksempelvis planlægning af udstykning af jord, omlægning af jord og opførelse eller nedrivning af bestemte boligtyper, der vil være eksponeret for ændret søgning, hvis antagelserne i marginaleksperimenterne opfyldes. Resultaterne af eksperimenterne er grundlæggende symmetriske. En modsatrettet ændring i adfærdsmønstret kan dermed, alt andet lige, forventes at give et nogenlunde tilsvarende resultat som oprindeligt, blot med omvendt fortegn. Eksperimenter, der i den her præsenterede form ikke giver anledning til en udvikling i erhvervsdeltagelsen, der styrker den kommunale budgetbalance, kan således tænkes som havende den omvendte effekt, hvis adfærden ændres i modsat retning.

Som anført i kapitel 1, skal modellens resultater fortolkes med varsomhed. Ud over, at resultaterne er behæftet med en modelteknisk usikkerhed, er udviklingen også udtryk for en videreførelse af de historiske strukturelle adfærdsmønstre. Modellens resultater repræsenterer dermed den udvikling, der forventes på sigt i fravær af vedvarende ændringer i befolkningens adfærdsstruktur. Resultaterne skal dermed tænkes som beskrivende en overordnet retning for udviklingen i kommunale forhold omkring hvilken, der med stor sandsynlighed vil forekomme betydelige udsving. En ændring i kommunens lokalplaner, en ændring i det økonomiske klima eller en ændring i udbuddet af finansielle produkter er eksempler på faktorer, der alle betyder, at udviklingen i kortere eller længere perioder afviger fra, hvad modellens resultater umiddelbart tilsiger. Hvis grundlæggende strukturer undergår en vedvarende ændring, vil dette typisk betyde, at kommunen på langt sigt udvikler sig i en markant anden retning, end hvad kan udledes af fremskrivningen. Eftersom udviklingen i Mariagerfjord Kommune er tæt knyttet til udviklingen i nabokommunerne, vil ændringer her også kunne få afgørende betydning for Mariagerfjord Kommune. Eksempelvis kan opretholdelse af en øget tilflytning til Mariagerfjord Kommune af højtuddannede vanskeliggøres, hvis forholdene uden for kommunen ændres væsentligt. Som grundforløbet har marginalbetragtningerne altså primært til formål at belyse konsekvenserne af udvalgte adfærdsændringer uden sideløbende ændringer i andre grundlæggende forhold.

For en bedre forståelse for eksperimenternes udformning præsenteres hovedidéen bag SMILE's opbygning kort. SMILE er bygget op omkring, at hver familie og person i modellen hvert år udsættes for en lang række begivenheder eller hændelser, som bestemmer, om familien flytter, får børn, familiens personer får et arbejde, boligkarakteristika for tilflytningsboligen i tilfælde af flytning mv. Til hver hændelse er estimeret en sandsynlighed for, at den pågældende hændelse indtræffer. Sandsynligheden varierer på tværs af baggrundskarakteristika for de enkelte personer, familien eller for den bolig, som familien er bosiddende i. Ofte vil sandsynlighederne både afhænge af familie- og boligkarakteristika. En teknisk udredning af estimationstilgangen anvendt til bestemmelse af de

såkalde overgangssandsynligheder ligger uden for denne fremstillings rammer, men interesserede kan med fordel se kapitel 3 i Hansen & Markeprand (2015).

Hvorvidt en hændelse indtræffer bestemmes ved at trække et tilfældigt tal mellem 0 og 1 og sammenholde det med den estimerede sandsynlighed knyttet til hændelsen. Skal det eksempelvis besluttes, hvorvidt en familie flytter eller ej, trækkes således et tilfældigt tal mellem 0 og 1. Hvis tallet er mindre end den estimerede sandsynlighed for, at en familie med de pågældende karakteristika flytter, så indtræffer flytningen, mens familien bliver boende, hvis tallet er større end den estimerede sandsynlighed. Hvis det tilfældige tal, der trækkes, eksempelvis er 0,15 og den estimerede sandsynlighed for at flytte er 20 pct. (= 0,2), så flytter familien, mens den bliver boende, hvis tallet er større end 0,2.

Metaforisk svarer ovenstående til, at alle familier årligt trækker en seddel fra en tombola, der afgør, hvorvidt den flytter. Der trækkes enten en seddel med "Bliv boende" eller "Flyt". Antallet af sedler, hvor der står hhv. "Bliv boende" eller "Flyt" afhænger af de estimerede sandsynligheder. Hvis der eksempelvis er 20 pct. sandsynlighed for, at en familie med bestemte karakteristika flytter, kan man forestille sig en tombola med 20 sedler, der viser "Flyt" og 80 sedler, der viser "Bliv boende". Hvis der er få familier (som alle har 20 pct. sandsynlighed for at flytte), der trækker en seddel fra tombolaen, kan der være betydelig variation i hvor mange, der flytter. Hvis der derimod er mange, der trækker en seddel fra tombolaen (som alle har 20 pct. sandsynlighed for at flytte), vil der være meget tæt på 20 pct., der flytter. Jo flere familier en begivenhed berører, des større sikkerhed vil der være om resultatet af begivenheden. Dette fænomen kaldes "Store tals lov". Ideelt set bør man gentage et eksperiment et stort antal gange og lade resultatet være et gennemsnit af udfaldet af de enkelte eksperimenter. Afviklingstiden i SMILE tillader desværre ikke denne tilgang, hvorfor en gentagelse af et eksperiment ville føre til et andet resultat opgjort kvantitativt. Forskellen mellem resultaterne af gentagne afviklinger er et udtryk for modellens usikkerhed. Ambitionen med eksperimenterne er således ikke at afgøre om der i 2040 efterspørges 1.527 eller 1.586 flere boliger end i grundforløbet, for det berettiger modelrammen ikke til, at man kan udtale sig om, men man skulle gerne kunne konkludere, at den ændrede adfærd resulterer i en større boligsøgning i omegnen af 1.500 flere boliger. Der sigtes således mod, at det kvalitative udfald af eksperimentet er forholdsvist entydigt og at ændringen kan approksimeres kvantitativt. Er disse kriterier opfyldt anses resultatet for robust²⁷.

Et eksperiment udformes ved at skalere en given sandsynlighed. Hvis sandsynligheden for at flytte skaleres ned med 50 pct., svarer det til, at vi erstatter 10 sedler i tombolaen med "Flyt" til fordel for 10 sedler med "Bliv boende", således fordelingen af sedler nu er 90/10 fremfor 80/20. Hvis eksperimentet berører få familier, kan tilfældigheder resultere i, at *flere* flytter i eksperimentet relativt til grundforløbet. Derfor er det som nævnt ovenfor vigtigt, at eksperimentet er stort nok til at give "robuste" resultater.

I SMILE er der overordnet to måder at gøre et eksperiment mere robust på. For det første kan et eksperiment gøres mere robust ved at udvide størrelsen af den risikogruppe, som eksperimentet berører. Det kan eksempelvis være ved at udvide aldersgruppen, som skal have reduceret sandsynligheden for at flytte fra 18-20 år til 15-30 år. For det andet kan udfaldet af eksperimentet gøres mere robust ved at skalere sandsynlighederne med mere end det, der ville være nødvendigt,

²⁷ For en generel vejledning til fortolkning af modellens resultater henvises til kapitel 2 i Hansen & Markeprand (2015).

hvis den risikogruppe, eksperimentet berører, er stor nok. Hvis eksperimentet berører en lille gruppe (unge fra 18-20 år), og der ønskes et robust resultat af ændret adfærd (sandsynlighed for at flytte), kan resultatet gøres mere robust ved at skalere sandsynlighederne kraftigere (nedskalér sandsynligheden med 75 pct. i stedet for 50 pct.). Det sikrer, at en større del af gruppen ændrer adfærd relativt til grundforløbet, så effekterne af eksperimentet fremstår tydeligere.

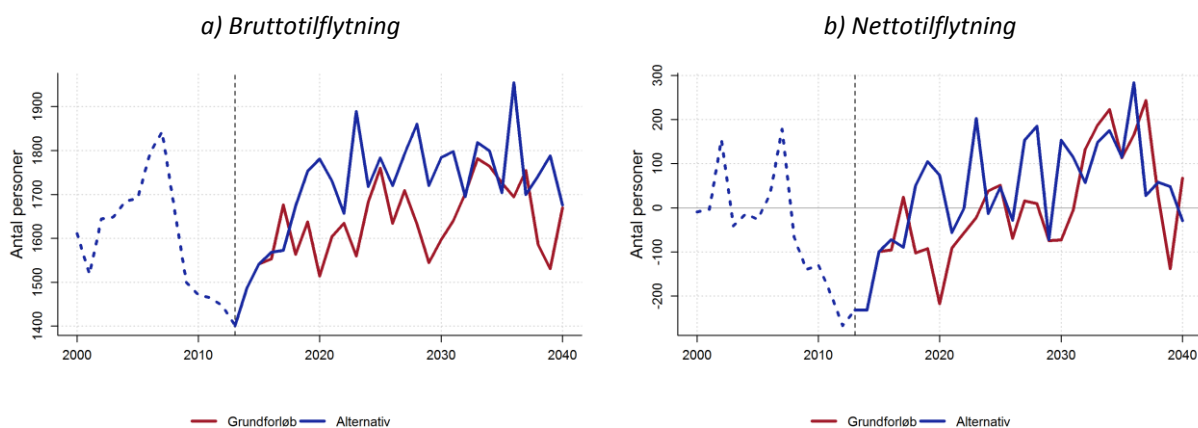
For hvert af de fire marginaleksperimenter præsenteres resultaterne som afvigelser relativt til grundforløbet. Modellens stokastiske struktur betyder dog, at et eksperiment, der sigter mod enten en bestemt stigning eller et fald i en given størrelse ikke nødvendigvis vil resultere i et forløb, hvor dette er kvalitativt eller kvantitativt opfyldt for samtlige fremskrivningsår. Adfærden i eksperimenterne er derfor fastlagt således, at den gennemsnitlige årlige ændring relativt til grundforløbet i perioden 2020 til 2040 svarer til det ønskede. Modellens stokastik nødvendiggør altså, at ændringen vurderes på baggrund af en længere årrække efter indfasningen er fuldført. Samtlige eksperimenter er indfaset fra 2016 til 2020, hvorefter ændringen fastholdes i den resterende del af fremskrivningen. Relativt til grundforløbet vurderes marginaleksperimenterne med hensyn til effekten på befolkningens overordnede aldersfordeling, familiestrukturen, befolkningens uddannelsesniveau samt tilknytning til arbejdsmarkedet. Endvidere betragtes ændringen i boligefterspørgslen nuanceret på de fire centrale boligkarakteristika. Ændringerne præsenteres som absolutte ændringer relativt til grundforløbet, men eventuelle konsekvenser vedrørende den langsigtede sammensætning af befolkningen og boligefterspørgslen på underliggende karakteristika belyses også. For de eksperimenter, hvor der kun er begrænsede afledte effekter på befolkning, familiestruktur, socioøkonomi og boligstruktur udelades sammenligningen med grundforløbet.

6.1 Øget tilflytning af familier med et højt uddannelsesniveau

I dette eksperiment øges tilflytningen af højtuddannede til Mariagerfjord Kommune på en sådan måde, at det samlede årlige flytteomfang stiger med godt 20 pct. relativt til grundforløbet. Ændringen indfases gradvist frem mod år 2020, hvorefter det nye adfærdsmønster fastholdes i den resterende del af fremskrivningen. Konkret øges tilflytningen af højtuddannede ved at opjustere sandsynligheden for, at en familie fra en anden kommune, hvor mindst et voksent medlem har en videregående uddannelse, flytter til Mariagerfjord Kommune. Samtidig skaleres sandsynligheden for, at den fraflyttende familie vælger en anden kommune end Mariagerfjord forholds-mæssigt ned. Tilflytningen øges forholds-mæssigt på tværs af underliggende karakteristika som køn, alder, familietype, arbejdsmarkedstilknnytning, fraflytningskommune og karakteristika for fraflytningsboligen. Således svarer karakteristika for de nye tilflyttere til dem, der kendetegnede tilflytningen for personer med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse i grundforløbet. Figur 6.1 illustrerer brutto- og nettotilflytningen i grundforløbet og eksperimentet og niveauerne er som ventet gennemsnitligt højere i alternativscenariet.

Baseret på udviklingen fra 2016 og frem flytter der årligt gennemsnitligt ca. 1.600 personer til Mariagerfjord Kommune i grundforløbet, hvoraf godt 20 pct. eller omkring 350 personer har en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse. I alternativforløbet er det gennemsnitlige årlige tilflytningsomfang af personer med en videregående uddannede øget med omkring 50 personer, hvilket giver anledning til en gennemsnitlig årlig stigning i det samlede antal flytninger på knap 100 personer, hvor den yderligere stigning skal henføres til, at en del af de højtuddannede tilflyttere danner par med en person, der ikke har en videregående uddannelse. Hertil kommer, at en del af tilflytterne enten har eller får børn i løbet af fremskrivningen.

Figur 6.1. Brutto- og nettotilflytning i grundforløb og alternativ

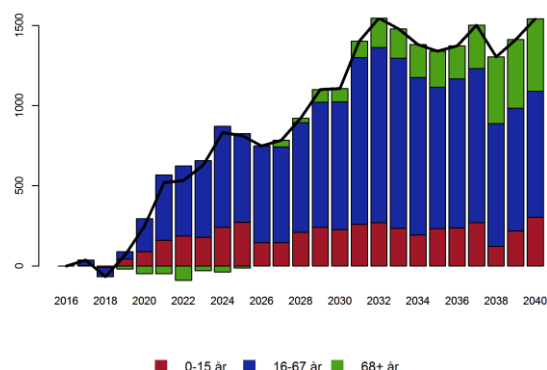
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

I år 2040 har den vedvarende ændring i flytteomfanget givet anledning til en opjustering af den samlede befolkning bosiddende i Mariagerfjord Kommune på omkring 1.500 personer, jf. Figur 6.2a. Fordelt på alder er der fortrinsvist tale om en stigning i antallet af personer i alderen 16-67 år, hvor befolkningen er øget med ca. 800 personer relativt til grundforløbet. Den primære del af ændringen i denne aldersgruppe skal tilskrives tilflytning af personer under 40 år, hvor flyttetilbøjeligheden er størst og hvor andelen af befolkningen med de relevante uddannelseskvalifikationer er relativt høj. Antallet af personer under 16 år øges frem mod fremskrivningens sidste år med ca. 300 personer relativt til grundforløbet, mens ændringen i de ældste aldersgrupper afslutningsvist når et niveau, der er omkring 450 personer højere end i grundforløbet. Selvom den ældste aldersgruppe udgør en relativt stor andel af den samlede befolkning uden for Mariagerfjord Kommune, vil en relativt lille andel have en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse. Således ses stigningen i den ældste befolkningsgruppe også først at forekomme omkring 10 år efter justeringen i tilflytningen påbegyndes. Det er udtryk for, at mertilflytningen efter den pågældende periode begynder at indtræde i den ældste aldersklasse fremfor, at tilflytningen af højtuddannede personer i den ældste aldersklasse øges. Herudover dæmpes tilflytningen af ældre yderligere, eftersom denne aldersgruppe typisk har en lav tilbøjelighed til både at flytte og til at skifte kommune i tilfælde af flytning²⁸. På sigt vil den øgede tilflytning af personer med en videregående uddannelse ikke betyde, at alderssammensætningen i kommunen forskydes nævneværdigt, jf. Figur 6.2b.

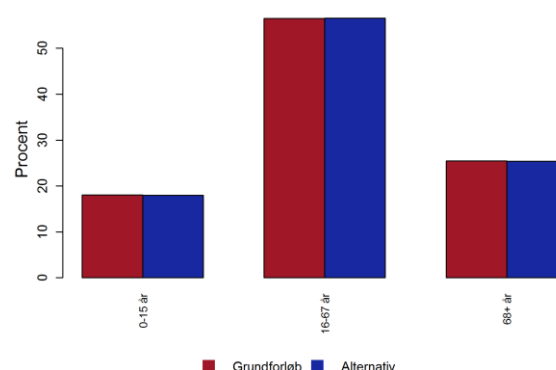
²⁸ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58.

Figur 6.2. Ændring i befolkningens aldersstruktur

a) Ændring i befolkningen fordelt på alder, antal personer

b) Befolkningens overordnede aldersfordeling, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

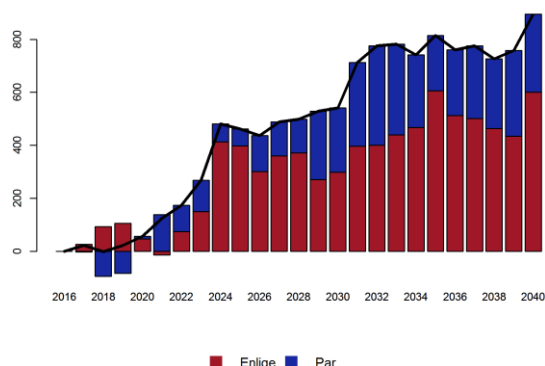
Den større tilflytning af højtuddannede giver ikke blot anledning til en stigning i befolkningen, men også i det samlede antal familier, der på sigt er bosiddende i Mariagerfjord Kommune. Frem mod 2040 er det samlede antal familier øget med omkring 900 relativt til grundforløbet, hvor cirka 2/3 udgøres af enlige familier, jf. Figur 6.3a. I udgangspunktet udviser enlige familier i gennemsnit en større grad af tværkommunal mobilitet relativt til parfamilier, men denne forskel mindskes dog i nogen udstrækning, når der alene ses på flytninger af familier kendetegnet af et videregående uddannelsesniveau. Specielt vil parfamilier med en lang videregående uddannelse i gennemsnit være mere mobile på tværs af kommunegrænser end enlige med samme uddannelsesniveau²⁹. I grundforløbet er den samlede tilflytning til Mariagerfjord Kommune domineret af enlige familier. Tilflytningen af enlige familier udgør i gennemsnit godt 60 pct. af den samlede tilflytning, hvilket således er i overensstemmelse med, at enlige udviser en større grad af mobilitet på tværs af kommunegrænser³⁰. Ses imidlertid alene på tilflytningen med et videregående uddannelsesniveau, udgør den årlige tilflytning af enlige fra andre kommuner blot 46 pct. af den samlede tilflytning af familier. Trods løbende pardannelse og kravet om, at mindst en voksen skal have en videregående uddannelse, vil ændringen i familiestrukturen her være præget af enlige familier. Da sammensætningen af tilflytningen på karakteristika ikke er helt repræsentativ for den samlede tilflytning til Mariagerfjord Kommune, vil familiestrukturen for den bosiddende befolkning på sigt forskydes i retning mod en marginalt højere andel af enlige familier, jf. Figur 6.3b.

²⁹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.33 og figur 3.34.

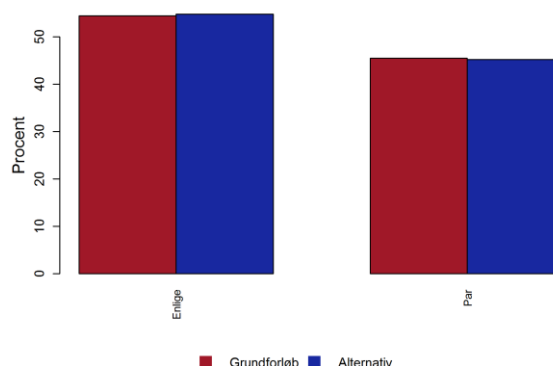
³⁰ Vurderingen er baseret på familier, der i grundforløbet flytter til Mariagerfjord fra landets øvrige kommuner. Interne flytninger er dermed fraregnet. Flytnehændelsen skal henføres til flytning hjemmefra, pardannelse, parsplittelse eller øvrige flytninger.

Figur 6.3. Ændring i befolkningens familiestruktur

a) Ændring i antal familier

b) Familiestrukturen, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

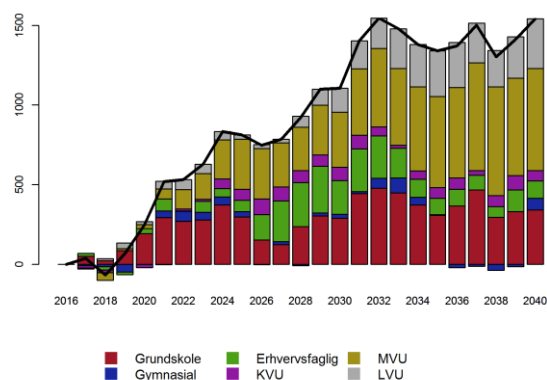
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Ud af den samlede langsigtede befolkningsstigning på omkring 1.500 personer, kan godt 66 pct. på sigt henføres til en stigning i befolkningen med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse, jf. Figur 6.4a. Mens den samlede befolkning øges med godt 3 pct. på sigt relativt til grundforløbet, vil befolkningen med de uddannelsesniveauer, der er genstand for øget tilflytning, øges noget mere. Mens antallet af personer med en kort videregående uddannelse kun øges med små 4 pct. på sigt, så øges antallet med henholdsvis en mellemlang eller lang videregående uddannelse med omkring 11 pct. relativt til grundforløbet. Samlet set er befolkningen med en videregående uddannelse på sigt øget med næsten 10 pct. relativt til grundforløbet.

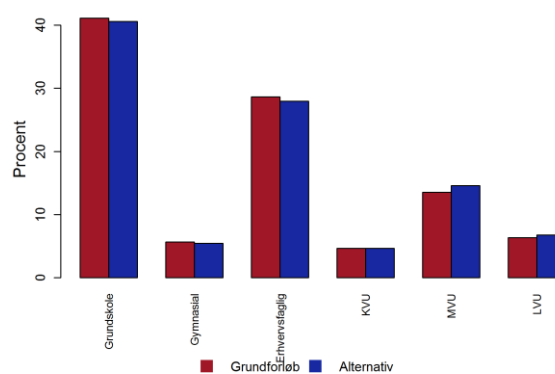
Primært på grund af børn, vil den langsigtede stigning i antallet af personer med en grundskoleuddannelse herunder ukendt uddannelse udgøre godt 20 pct. af den samlede befolkningsændring. På sigt ses også en mindre stigning i antallet af personer med en erhvervsfaglig uddannelse, men dette skal både tilskrives, at medflyttende børn på sigt opnår en uddannelse, og at alle voksne i familien ikke nødvendigvis har en videregående uddannelse. Omfanget er dog af en størrelse, der gør det vanskeligt at afgøre, hvorvidt der er tale om en adfærdseffekt eller om ændringen i større udstrækning er udtryk for modellens usikkerhed. Betragtes alene aldersgrupperne 16-67 år, skal mere end 90 pct. af den samlede befolkningsstigning henføres til personer med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse.

Figur 6.4. Ændring i befolkningens uddannelsesniveau

a) Ændring i uddannelseskategorier, antal personer

b) Fordeling på højest fuldførte uddannelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Anm.: Alle aldersgrupper. Kategorien grundskole omfatter også her personer med ukendt uddannelsesniveau. Dvs. indvandrere og børn, der er i gang med en grundskoleuddannelse.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

I og med, at ændringen i antallet med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse per konstruktion tegner sig for den største del af den samlede befolkningsstigning og eftersom, at mertilflytningens uddannelsesniveau ikke repræsenterer mønsteret for den samlede tilflytning i grundscenariet, vil befolkningens uddannelsessammensætning på sigt forskydes. Således ses på sigt en fortrængning af de lavere uddannelser af et omfang på lidt under 2 pct. point til fordel for andelen med en videregående uddannelse, jf. Figur 6.4b. Uddannelsesindekset er som forventet konsekvent højere end i grundforløbet.

Ændringen i befolkningens arbejdsmarkedsdeltagelse relativt til grundforløbet er overordnet præget af en stigning i antallet af beskæftigede. På sigt er beskæftigelsesomfanget næsten 700 personer højere end i referenceforløbet, hvilket udgør 43 pct. af den samlede ændring i befolkningen, jf. Figur 6.5a. Ændringen i arbejdsstyrken er lidt større end ændringen i beskæftigelsen og andelen af ledige er stort set den samme som i grundforløbet. Denne udvikling er konsistent med, at tilflytningen domineres af personer med en videregående uddannelse, der er kendetegnet ved en relativt højere grad af tilknytning til arbejdsmarkedet og lavere ledighedsprocent end de øvrige uddannelsesgrupper³¹. Efterhånden som tilflytterne får børn, og evt. medflyttende børn indtræder i uddannelsessystemet, sker en gradvis stigning i antallet af studerende og personer uden ydelse³². På sigt øges befolkningen i de pågældende kategorier med næsten 300 personer, en stigning, der svarer til omkring 20 pct. af den samlede befolkningstilvækst. Antallet af tilbagetrukne øges stort set tilsvarende, hvilket er konsistent med den aldersfordelte ændring i befolkningen. Eksperimentet giver således anledning til en næsten ensartet ændring i befolkningen både inden og uden for arbejdsstyrken og der er ingen nævneværdig forskydning i hele den bosiddende befolknings arbejdsmarkedstilknytning relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.5b. Overordnet vil den øgede

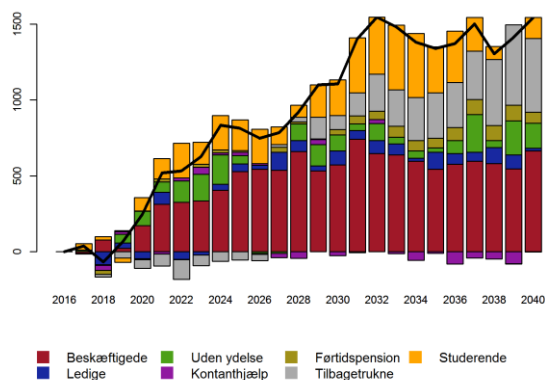
³¹ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 45, figur 3.23.

³² Børn i alderen 0-5 år opgøres som personer uden ydelse, mens børn i alderen 6-15 år primært er registreret som studerende. For ældre aldersgrupper fastlægges tilknytningen til uddannelsessystemet af uddannelsesmodulet i SMILE.

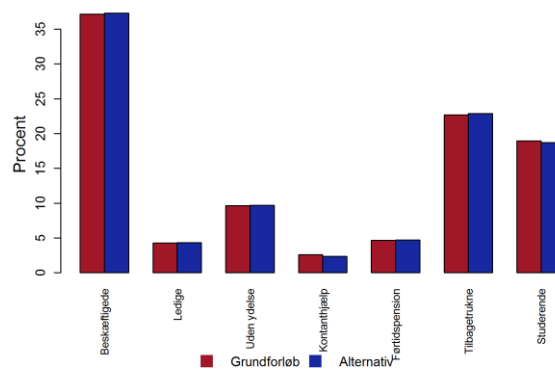
tilflytning af højt uddannede give anledning til et løft i den samlede erhvervsfrekvens for de 16-67-årige.

Figur 6.5. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknøytning

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal personer

b) Tilknytning til arbejdsmarkedet, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Anm.: Alle aldersgrupper.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

På sigt er der efterspørgsel efter omkring 750 flere boliger i alternativforløbet relativt til grundforløbet³³. I overvejende grad er den øgede efterspørgsel rettet mod ejerboliger. Således efterspørges der på sigt godt 550 flere ejerboliger relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.6a. Endvidere bemærkes det også, at der er en større søgning mod private udlejningsboliger. Således forventes gennem fremskrivningen en stigning i efterspørgslen mod private udlejningsboliger med omkring 150 boliger relativt til grundforløbet, mens søgningen mod almene boliger stiger mere beskedent med knap 50 boliger. Søgningen mod andelsboliger og offentlige udlejningsboliger er stort set uændret med en samlet efterspørgselsstigning på ca. 50 boliger på sigt.

Valget af boligtype understøttes af tilflytningens familiemønster, uddannelsesniveaue og til dels arbejdsmarkedstilknøytning. I de aldersgrupper, hvor tilbøjeligheden til at flytte til en ny kommune er størst, vil ejerboliger være blandt de foretrukne boligtyper for såvel enlige som par. Endvidere gælder, at begge familietyper på tværs af alle øvrige karakteristika vil udvise en stor og relativt ensartet tilbøjelighed til at flytte til en privat udlejningsbolig.

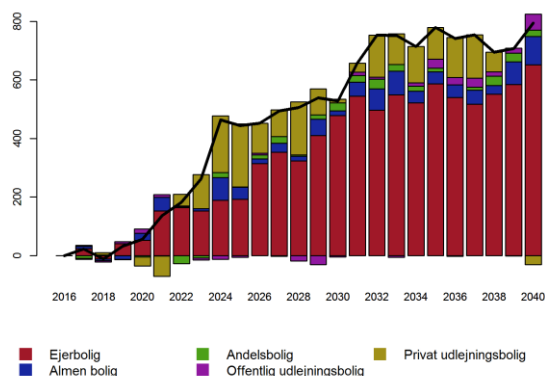
På tværs af familietype er ejerboliger og private udlejningsboliger også blandt de foretrukne valg for personer med en kort, mellemlang eller lang videregående uddannelse, hvilket også er tilfældet for familier med en høj grad af tilknøytning til arbejdsmarkedet³⁴. Der er her tale om overordnede gennemsnitlige tendenser på tværs af alle øvrige karakteristika inkl. geografi. Relativt til grundforløbet giver eksperimentet på sigt anledning til en mindre forskydning i præferencerne til fordel for ejerboliger på bekostning af private udlejningsboliger, jf. Figur 6.6b.

³³ Kvantificeringen vedrører af robusthedshensyn gennemsnittet af ændringen i perioden 2036-2040.

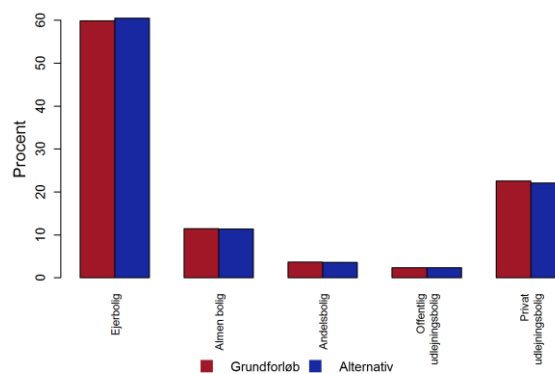
³⁴ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 63 f.

Figur 6.6. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligtype

a) Ændring i boligtyper, antal boliger

b) Boliger fordelt på type, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

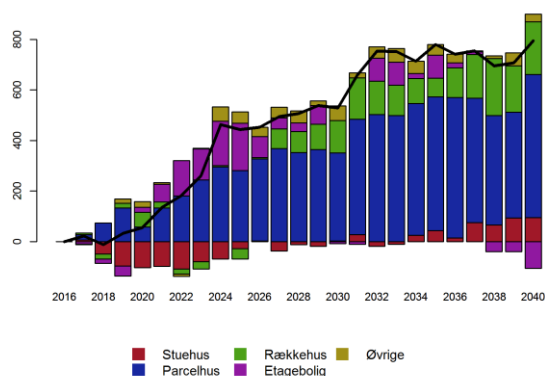
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den langsigtede stigning i boligefterspørgslen på omkring 750 boliger ift. grundforløbet vil overordnet rette sig mod parcelhuse. I alternativforløbet efterspørges på sigt omkring 550 flere parcel- og stuehuse, næsten 200 flere rækkehuse og næsten 50 færre etageboliger end tilfældet er i grundforløbet, jf. Figur 6.7a. Ændringen i parcel- og stuehuse motiveres hovedsageligt af den ændrede søgning mod ejerboliger og private udlejningsboliger.

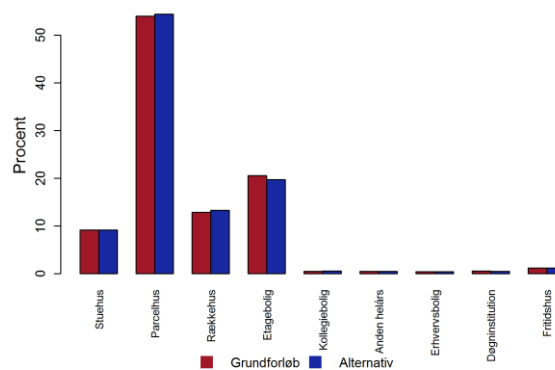
Den øgede søgning mod parcelhuse og rækkehuse er endvidere konsistent med, at disse boligarter er populære valg for begge familietyper og kan knyttes til familier med en videregående uddannelse³⁵. Det højere tilflytningsomfang af højt uddannede giver ikke anledning til en væsentlig forskydning i præferencestrukturen vedrørende valg af boligart, jf. Figur 6.7b.

Figur 6.7. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart

a) Ændring i boligarter, antal boliger

b) Boliger fordelt på art, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

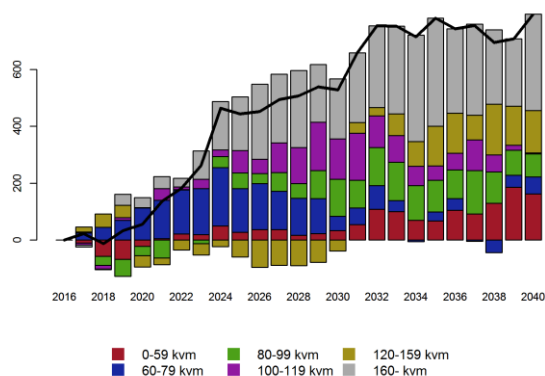

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

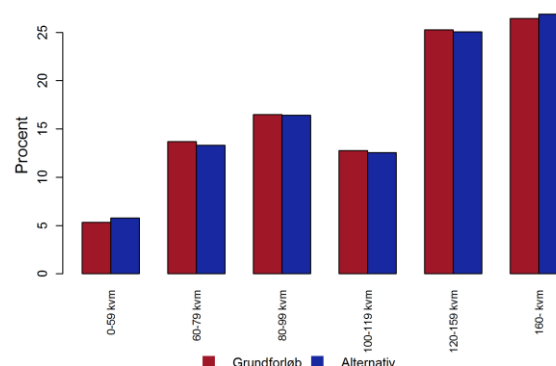
³⁵ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 67, figur 3.42.

Figur 6.8. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse

a) Ændring i boligstørrelser, antal boliger

b) Boliger fordelt på størrelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

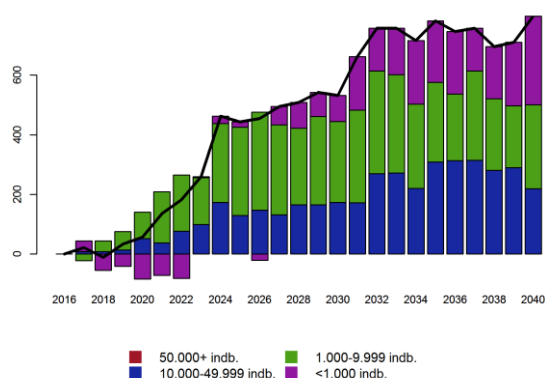

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

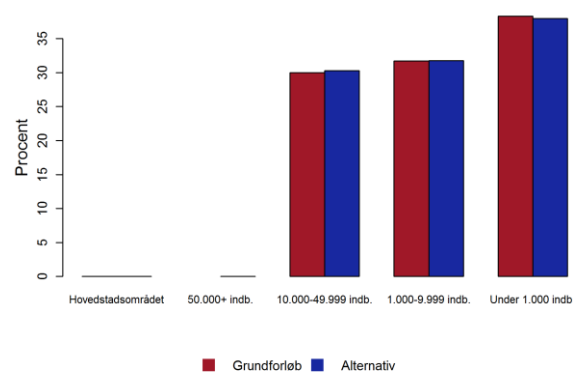
Overordnet vil den øgede efterspørgsel efter boliger på sigt i 65 pct. af tilfældene rette sig mod boliger på 100 m² eller derover. Det typiske parcel- og stuehus er af størrelsen 100-200 m², hvilket derfor forklarer stigningen i søgningen mod de større boliger³⁶. Herudover er arealet for et rækkehus eller en etagebolig på såvel landsplan som kommunalt plan typisk 60-99 m², hvilket således motiverer udviklingen i efterspørgslen efter boliger i dette arealinterval. Mindre parcelhuse forefindes også i dette arealinterval. Tilflytningen foranlediger blot et marginalt skifte i præferencerne, der primært er til fordel for en større søgning mod boliger i de mindste og største intervaller, jf. Figur 6.8a og Figur 6.8b.

Figur 6.9. Ændring i antallet af boliger fordelt på bystørrelse

a) Ændring i bystørrelse, antal boliger

b) Boliger fordelt på bystørrelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

³⁶ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 70, figur 3.45.

Den øgede søgning mod parcelhuse giver anledning til øget efterspørgsel efter boliger beliggende i begge geografiske byområder, jf. Figur 6.9a. Den øgede søgning mod byområder med flere end 1.000 indbyggere, men færre end 10.000 indbyggere understøttes desuden af den øgede efterspørgsel efter rækkehuse og etageboliger³⁷. Disse er dog også udbredte i de mindste geografiske byområder, men i mindre udstrækning. Den indbyrdes fordeling af den efterspurgte boligmasse giver ikke anledning i en forskydning i befolkningens præferencer, jf. Figur 6.9b.

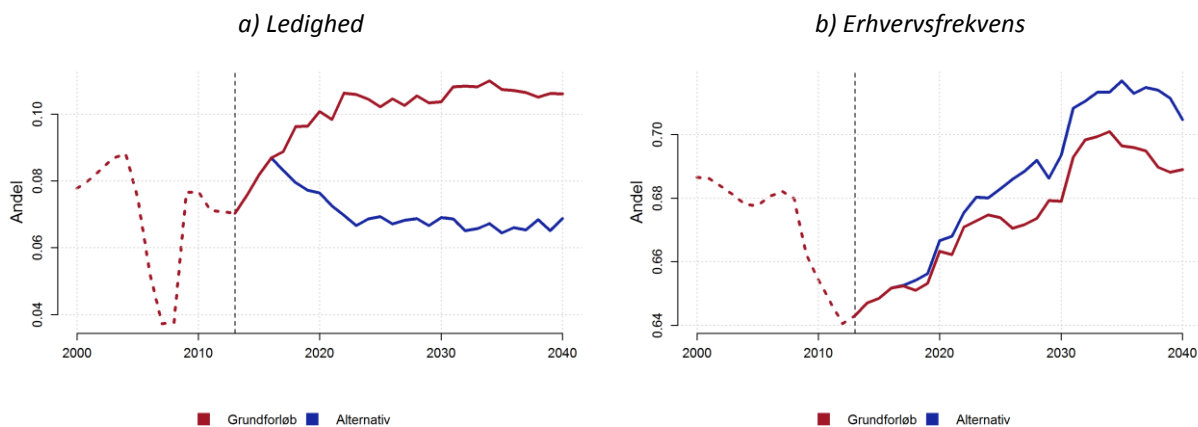
Ændringerne i samtlige boligkarakteristika relativt til grundforløbet er for udvalgte år sammenfattet i Tabel 9.8 i appendiks.

6.2 Lavere ledighedsgrad

I dette eksperiment skaleres sandsynligheden for at overgå fra ledig på dagpenge eller kontanthjælp til beskæftigelse op. Justeringen indføres gradvist fra 2016 til 2020, hvorefter korrektionen fastholdes i resten af fremskrivningsperioden frem til 2040.

Eksperimentet resulterer i, at ledigheden blandt de 16-67-årige på sigt falder med knap 4 pct. point relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.10a. Samtidig resulterer eksperimentet i en højere erhvervsfrekvens, jf. Figur 6.10b, hvilket skyldes, at der er mindre risiko for at forlade arbejdsmarkedet, når en person er i beskæftigelse fremfor ledig. Resultatet af eksperimentet kan fortolkes som en konsekvens af et arbejdspolitisk tiltag, der søger at hjælpe ledige tilbage i beskæftigelse eller som udtryk for den effekt etablering af flere arbejdspladser i kommunen vil have.

Figur 6.10. Udvikling i ledigheden og erhvervsfrekvensen ved grundforløb og eksperiment, Mariagerfjord Kommune, 16-67 år

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

I Figur 6.11a ses det, at eksperimentet afstedkommer en langsigtet nedskrivning af befolkningstallet i kommunen, der ved fremskrivningens afslutning er omkring 500 personer mindre relativt til grundforløbet. Graden af erhvervstilknytning har en betydelig indflydelse på mobiliteten både inden for og på tværs af kommunegrænser. Typisk vil en højere arbejdsmarkedsdeltagelse resultere i en større flyttetilbøjelighed³⁸, men kan også samtidig motivere, at flere søger i en ejerbolig eller forbliver

³⁷ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 73, figur 3.49.

³⁸ Se Hansen og Markeprand (2015) figur 3.34 s. 58

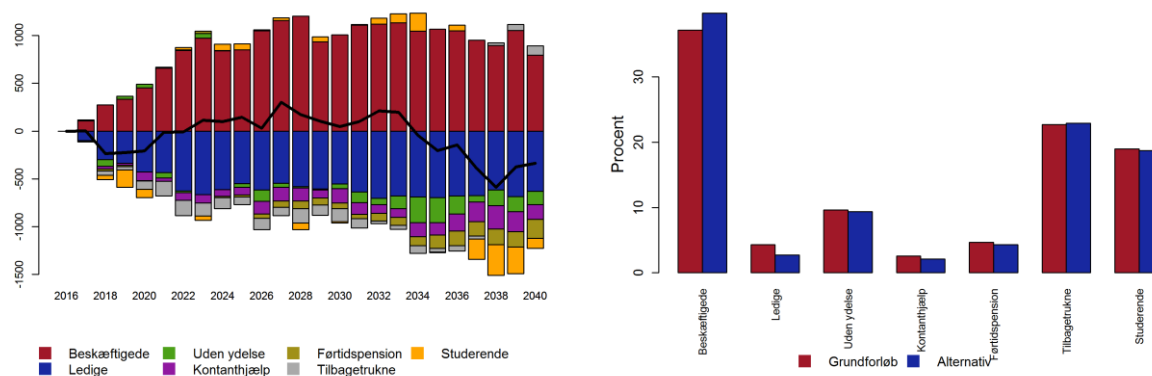
boende i en sådan. Dette dæmper omvendt mobiliteten. En afledt effekt af større fastholdelse i ejerboliger er desuden, at tilbøjeligheden til parsplit falder, hvilket også dæmper flyttetilbøjeligheden, da denne generelt er lavere for par end for enlige familier. Dette er dog en gennemsnitsbetragtning på tværs af øvrige karakteristika, hvorfor forskydninger i eksempelvis aldersstruktur og uddannelsesniveau kan trække i modsat retning. Herudover kan forholdene i en given kommune meget vel afvige fra gennemsnittet.

Gennem hovedparten af fremskrivningen er nedskrivningen i befolkningen primært relateret til antallet af enlige familier i kommunen. Selvom øget erhvervstilknytning isoleret set øger præferencerne for ejerboliger og tendensen til fastholdelse i disse, synes den øgede mobilitet, der typisk er mest udpræget for netop enlige familier her at udgøre den dominerende effekt. Således ses heller ingen stigning i søgningen mod ejerboliger på det lange sigt i eksperimentet.

I Figur 6.11a og Figur 6.11b fremgår det endvidere klart, at beskæftigelsen stiger betydeligt relativt til grundforløbet på bekostning af primært ledige, men også i nogen grad på bekostning af kontanthjælpsmodtagere udenfor arbejdsstyrken og personer uden ydelse. Den indbyrdes forskydning mellem beskæftigede og ledige er primært direkte afledt af de ændrede adfærdsmønstre. Det lavere antal af kontanthjælpsmodtagere udenfor arbejdsstyrken og personer uden ydelse skyldes andenordenseffekter, idet der er større sandsynlighed for, at en person overgår til disse kategorier fra at være ledig i forhold til, hvis personen er i beskæftigelse. Nedskrivningen i antallet af ledige mindsker således størrelsen af den risikogruppe, som personer, der træder ud af arbejdsmarkedet, fortrinsvist rekrutteres fra³⁹. Den større tilslutning til arbejdsstyrken øger som nævnt ovenfor mobiliteten og vil derfor resultere i et lavere befolkningstal.

Figur 6.11. Ændring i befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal personer b) Tilknytning til arbejdsmarkedet, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 6.12a viser henholdsvis ændringen i beskæftigelsen og antallet af ledige relativt til grundforløbet fordelt på uddannelse. Det fremgår, at den øgede beskæftigelse primært ventes at udgøres af personer, der højst har en erhvervsuddannelse eller en grundskoleuddannelse. Antallet af beskæftigede personer med en videregående eller en gymnasial uddannelse ventes også at øges relativt til grundforløbet, men mere beskedent og med en relativt stor variation over tid. Omfanget af

³⁹ Se Hansen og Markeprand (2015) figur 3.19 s. 42.

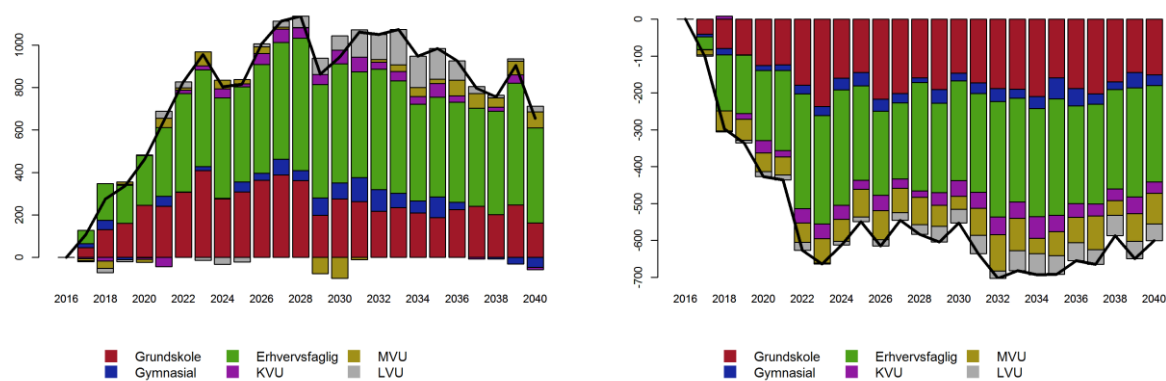
ændringen i beskæftigelsen fordelt på uddannelse afspejler således i stor udstrækning den generelle uddannelsessammensætning for befolkningen i Mariagerfjord Kommune, jf. Tabel 3.3. Dog er uddannelsesniveaut for personer i arbejdsstyrken, som eksperimentet er målrettet mod, typisk lidt højere end for befolkningen som helhed, hvilket viser sig ved, at personer med en grundskoleuddannelse udgør en mindre andel af beskæftigelses- og ledighedsændringen end af den samlede befolkning. Repræsentationen af personer med en grundskoleuddannelse i beskæftigelsesændringen styrkes dog af, at disse har en markant højere ledighedsgrad end de øvrige uddannelsesgrupper og dermed i eksperimentet alt andet lige vil opleve den største absolutte reduktion i ledighedsprocenten⁴⁰. Opgjort over perioden 2020 til 2040 vil eksperimentet resultere i, at beskæftigelsen i gennemsnit er godt 600 personer højere årligt end i grundforløbet.

Nedskrivningen i antallet af ledige fordelt på højst fuldførte uddannelse i forhold til grundforløbet afspejler forventeligt ændringen i beskæftigelsen, jf. Figur 6.12b. Der gælder dog, at reduktionen i antallet af ledige med enten en erhvervsfaglig eller en videregående uddannelse er mindre end tilvæksten i antallet af beskæftigede med disse uddannelsesniveauer. Dette kan umiddelbart synes forklaret ved, at beskæftigede med de pågældende uddannelsesniveauer på sigt ikke blot kommer fra ledighed, men også fra grupper uden for arbejdsstyrken.

Figur 6.12. Ændring i antal beskæftigede og ledige fordelt på uddannelse, 16-67 år

a) Ændring i antal beskæftigede fordelt på højst gennemførte uddannelse, antal personer

b) Ændring i antal ledige fordelt på højst gennemførte uddannelse, antal personer

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 6.13 viser henholdsvis ændringen i antallet af beskæftigede og ledige i forhold til grundforløbet fordelt på alder. Af Figur 6.13a fremgår det, at beskæftigelsen primært ventes at øges for de 50-59-årige og de 60-67-årige – ligesom det også er i disse aldersgrupper, hvor faldet i antallet ledige er størst.

Årsagen til, at faldet i ledigheden for de ældste aldersgrupper er mest fremtrædende skal tilskrives flere forhold. Der gælder typisk, at ledigheden generelt øges omkring tilbagetrækningsalderen og i øvrigt vil være stigende gennem fremskrivningen i takt med forøgelsen af tilbagetrækningsalderen, jf. Figur 4.4. Endvidere gælder, at den demografiske udvikling tilsiger, at antallet af 50-59-årige og 60-67-årige på det korte og mellemlange sigt, ventes at være lidt større end henholdsvis antallet af 30-39-årige og 40-49-årige i fremskrivningen, jf. Figur 2.2. Forskellen udlignes dog på sigt, hvorfor dette

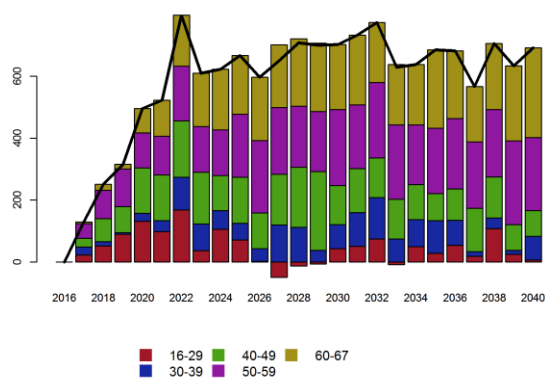
⁴⁰ Se Hansen og Markeprand (2015) figur 3.23b s. 45.

spiller en mindre rolle. Ovenstående giver dog anledning til, at de 50-60-årige og 60-67-årige udgør de største enkeltstående (risiko)grupper blandt de ledige i forhold til at overgå til beskæftigelse, og derfor vil de største absolutte ændringer i beskæftigelsen kunne henføres til disse aldersgrupper.

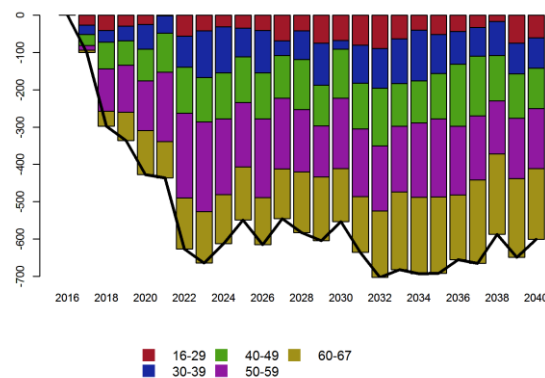
Den aldersfordelte ændring i antallet af ledige i de yngre aldersgrupper er mindre end for de ældre aldersklasser og reflekteres i mindre udstrækning i mønsteret for ændringen i beskæftigelsen, jf. Figur 6.13b. Selv om ledigheden blandt de 16-29-årige er relativ høj, jf. Figur 4.4, er en stor del af denne aldersgruppe udenfor arbejdsstyrken, fordi de eksempelvis studerer⁴¹. Antallet af ledige i denne aldersgruppe er derfor relativt lavt, hvilket betyder, at det kun er et mindre antal af de unge, eksperimentet berører. Dette også til trods for, at gruppen demografisk er forholdsvis godt repræsenteret i fremskrivningen, jf. Figur 2.2. At ændringen i ledigheden er mindre end forøgelsen af beskæftigelsen kan som før nævnt begrundes med, at beskæftigelse dæmper aldersklassernes afgang til kategorier uden for arbejdsstyrken.

Figur 6.13. Ændring i antal beskæftigede og ledige fordelt på aldersgrupper, 16-67 år

a) Ændring i antal beskæftigede fordelt på alder

b) Ændring i antal ledige fordelt på alder

Anm.: Alle aldersgrupper. Kategorien grundskole omfatter også her personer med ukendt uddannelsesniveau. Dvs. indvandrere og børn, der er i gang med en grundskoleuddannelse.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Alt i alt er eksperimentets resultater udtryk for, at øget beskæftigelse styrker befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet på sigt. Herudover kan den øgede erhvervsdeltagelse have både direkte og indirekte konsekvenser for befolkningens mobilitet, der her samlet set resulterer i en lidt højere fraflytningstilbøjelighed og dermed et fald i den bosiddende befolkning relativt til grundforløbet. Herudover er eksperimentets konsekvenser for familiestruktur og boligpræferencer generelt beskedne og ikke-monotone relativt til grundforløbet, hvorfor disse ikke omtales i nærmere detaljer.

6.3 Øget tilflytning fra nabokommunerne

I dette eksperiment øges sandsynligheden for, at personer fra nabokommunerne Vesthimmerlands, Rebild, Viborg, Randers, Aalborg Kommune flytter til Mariagerfjord Kommune. Opjusteringen af tilflytningssandsynligheden fra de pågældende kommuner indføres gradvist i årene 2016 til 2020,

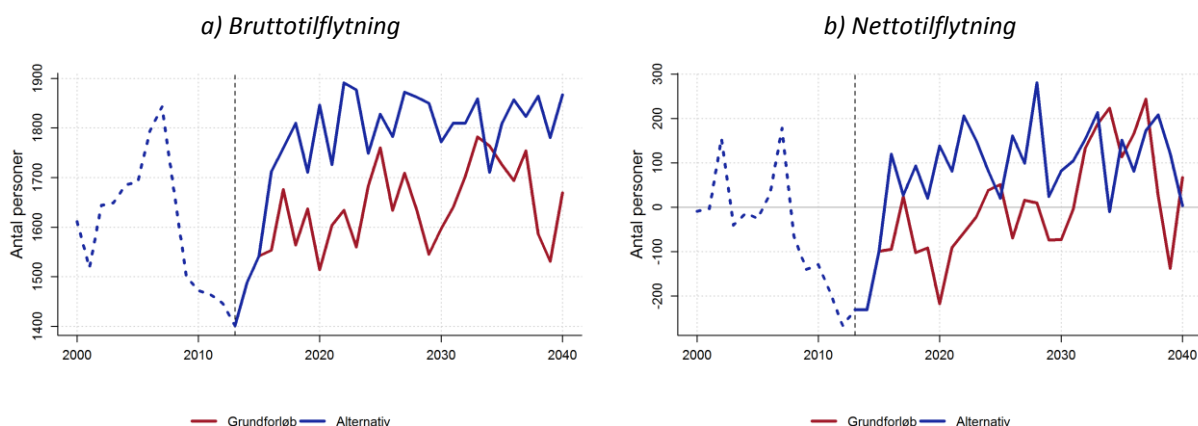
⁴¹ I SMILE 3.0 antages forsimpelt, at uddannelsessøgende ikke kan være i beskæftigelse.

hvorefter det ændrede adfærdsmønster fastholdes i resten af fremskrivningsperioden til 2040. Det ventes, at den samlede sum af tilflyttere opgjort over hele fremskrivningsperioden er større end i grundforløbet, mens det grundet modellens stokastik ikke nødvendigvis er givet, at tilflytningen i hvert enkelt fremskrivningsår er større end grundforløbet tilsiger.

Sandsynligheden for at flytte til Mariagerfjord Kommune fra nabokommunerne opjusteres på bekostning af en forholdsmæssig nedjustering af sandsynligheden for at flytte til øvrige kommuner. Tilflytningen øges forholdsmæssigt på tværs af underliggende karakteristika som køn, alder, familietype, uddannelsesniveau, arbejdsmarkedstilknytning og karakteristika for fraflytningsboligen. Således svarer karakteristika for de nye tilflyttere til dem, der kendetegnede tilflytningen fra de pågældende kommuner historisk.

Nabokommunerne tegner sig historisk for cirka 56 pct. af den samlede tilflytning til Mariagerfjord Kommune, mens de i grundforløbet repræsenterer knap 49 pct. af ophavet af tilflytningen i fremskrivningsårene. Som resultat af de ændrede flyttesandsynligheder stiger antallet af tilflyttere fra nabokommunerne i gennemsnit med ca. 19 pct. årligt relativt til grundforløbet opgjort over perioden 2020 til 2040. Nabokommunerne er således ophav til omkring 53 pct. af den samlede tilflytning i alternativforløbet. Figur 6.14 viser brutto- og nettotilflytningen i grundforløbet og alternativet, hvoraf det fremgår, at bruttotilflytningen og nettotilflytningen som ventet gennemsnitligt er højere i eksperimentet.

Figur 6.14. Brutto- og nettotilflytning i grundforløb og alternativ

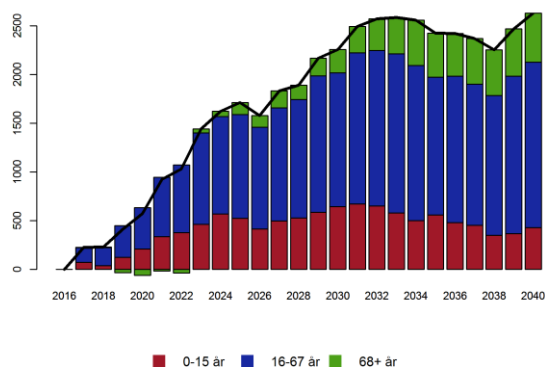
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

I grundforløbet flytter der i gennemsnit ca. 800 personer til Mariagerfjord Kommune hvert år fra nabokommunerne, når udviklingen fra og med år 2020 til 2040 betragtes. I eksperimentet er det gennemsnitlige årlige tilflytningsomfang øget med cirka 150 personer i samme periode. I år 2040 har den vedvarende ændring i flytteomfanget givet anledning til en opjustering af den samlede befolkning bosiddende i Mariagerfjord Kommune på omkring 2.500 personer relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.15a. Fordelt på alder er der fortrinsvist tale om en stigning i antallet af personer i alderen 16-67 år, hvor befolkningen er øget med ca. 1.700 personer relativt til grundforløbet. Antallet af personer under 16 år øges mod 2040 med 500 personer og endelig øges den ældste aldersgruppe med godt 400 personer mod 2040 relativt til grundforløbet.

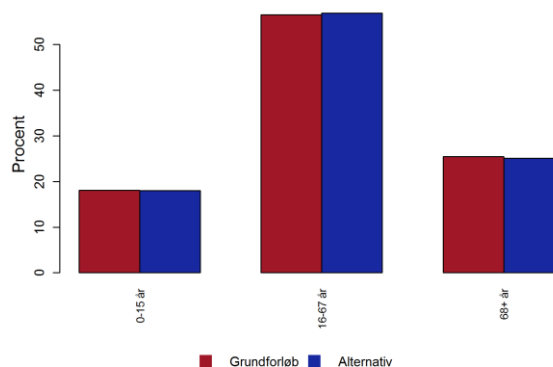
På sigt er befolkningen i Mariagerfjord Kommune steget med godt 6 pct. relativt til grundforløbet. Den yngste aldersgruppe tegner sig for en stigning på knap 6 pct., mens antallet af personer i den mellemste aldersklasse øges med godt 7 pct. Befolkningen i den ældste aldersgruppe er opskrevet med godt 4 pct. Den øgede tilflytning fra nabokommunerne giver anledning til en mindre forskydning i befolkningens overordnede aldersfordeling i Mariagerfjord Kommune til fordel for en større andel i den erhvervsaktive alder, jf. Figur 6.15b.

Figur 6.15. Ændring i befolkningens aldersstruktur

a) Ændring i befolkningen fordelt på alder, antal personer

b) Befolkningens overordnede aldersfordeling, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

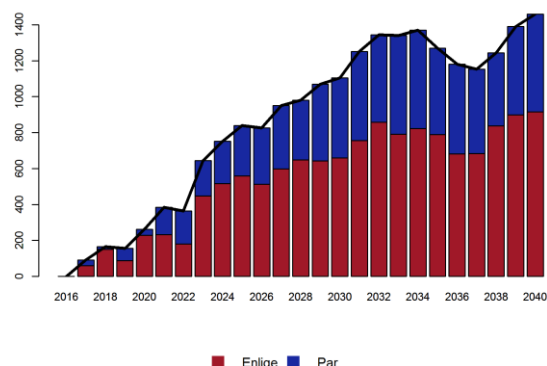
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den øgede tilflytning fra nabokommunerne giver ud over stigningen i befolkningen også naturligt anledning til et større antal familier, der på sigt er bosiddende i Mariagerfjord Kommune. Frem mod 2040 øges det samlede antal familier med godt 1.400 relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.16a. På landsplan er enlige familier kendetegnet ved en større grad af mobilitet relativt til parfamilier⁴², hvorfor ændringen i antallet af enlige familier relativt til grundforløbet typisk dominerer ændringen i par. Fordelingen finder desuden sin forklaring i familiestrukturen i nabokommunerne, der vil karakterisere den risikogruppe, som adfærdsændringen målrettes. Over tid vil ændringen i antallet af par desuden afspejle løbende pardannelse. På sigt tegner enlige familier sig for omkring 62 pct. af forøgelsen i antallet af familier relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.16a, vurderet på sammensætningen af tilvæksten fra 2036-2040. Familiestrukturen vil dog ikke ændre sig nævneværdigt på sigt relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.16b, selvom sammensætningen af tilflytningen fra nabokommunerne på karakteristika ikke er repræsentativ for den samlede tilflytning fra alle kommuner.

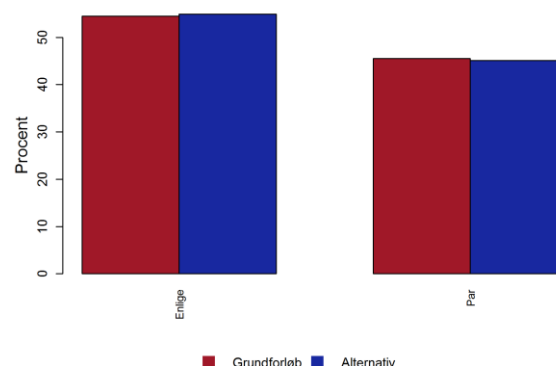
⁴² Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.33.

Figur 6.16. Ændring i befolkningens familiestruktur

a) Ændring i antal familier

b) Familiestrukturen, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Målt på et gennemsnit over perioden 2036 til 2040, vil befolkningstilvæksten i eksperimentet relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.17a, udgøres af:

- 41 pct., som højst har opnået en grundskoleuddannelse
- 5 pct., som højst har opnået en gymnasial uddannelse
- 27 pct., som højst har opnået en erhvervsuddannelse og
- 27 pct., som har opnået en videregående uddannelse

Vurderet over samme periode vil en større andel af tilflytterne end den bosiddende befolkning have opnået en grundskoleuddannelse, en gymnasial uddannelse eller en videregående uddannelse, mens færre vil have opnået en erhvervsfaglig uddannelse, jf. Figur 6.17b. Tilflytningen af personer, som højst har opnået en grundskoleuddannelse, er primært børn, som flytter til Mariagerfjord Kommune med deres forældre samt børn, der bliver født i løbet af fremskrivningen af tilflyttende familier, hvilket kan ses ved i stedet at betragte befolkningstilvæksten i aldersgruppen 16-67 år.

Den langsigtede gennemsnitlige ændring i den bosiddende befolkning i aldersgruppen 16-67 år udgøres af:

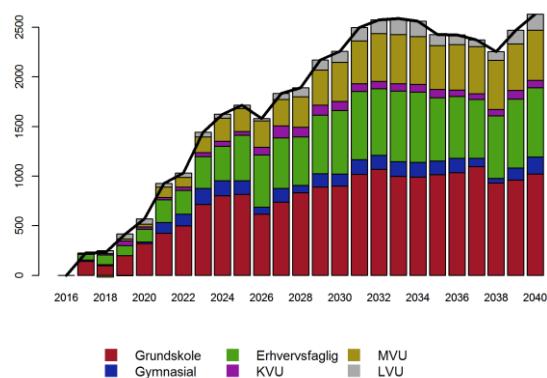
- 28 pct., som højst har opnået en grundskoleuddannelse
- 7 pct., som højst har opnået en gymnasial uddannelse
- 32 pct., som højst har opnået en erhvervsuddannelse og
- 33 pct., som har opnået en videregående uddannelse

Sammenholdt med den langsigtede fordeling af befolkningen på højst fuldførte uddannelse bosiddende i kommunen vil en relativt større andel af tilflytterne i aldersgruppen 16-67 år have opnået en erhvervsfaglig, gymnasial eller videregående uddannelse. Til gengæld vil færre have en grundskoleuddannelse som højst fuldførte. Ændringen i tilflytningens uddannelsessammensætning afspejler, at uddannelsesniveaueet i nabokommunerne generelt er lidt højere end det, der karakteriserer den generelle tilflytning i grundforløbet. Specielt skal dette tilskrives, at en større del af tilflytningen nu kommer fra Aalborg Kommune. Konsekvensen for uddannelsesfordelingen for befolkningen i den arbejdsdygtige alder er dog ikke nævneværdig. Sammenfattet ved

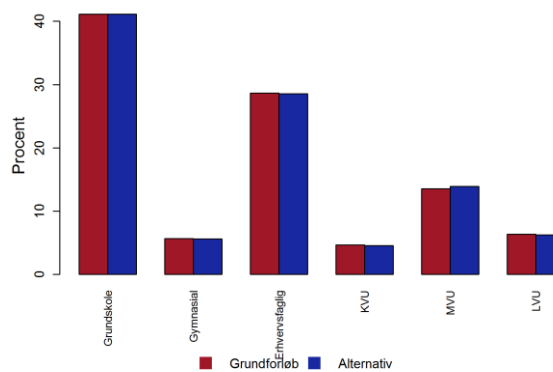
uddannelsesindekset ventes den større tilflytning fra nabokommunerne derfor kun at give anledning til et mindre løft i uddannelsesniveaet i kommunen på sigt.

Figur 6.17. Ændring i befolkningens uddannelsesniveau

a) Ændring i uddannelseskategorier, antal personer

b) Fordeling på højest fuldførte uddannelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Anm.: Alle aldersgrupper. Kategorien grundskole omfatter også her personer med ukendt uddannelsesniveau. Dvs. indvandrere og børn, der er i gang med en grundskoleuddannelse.

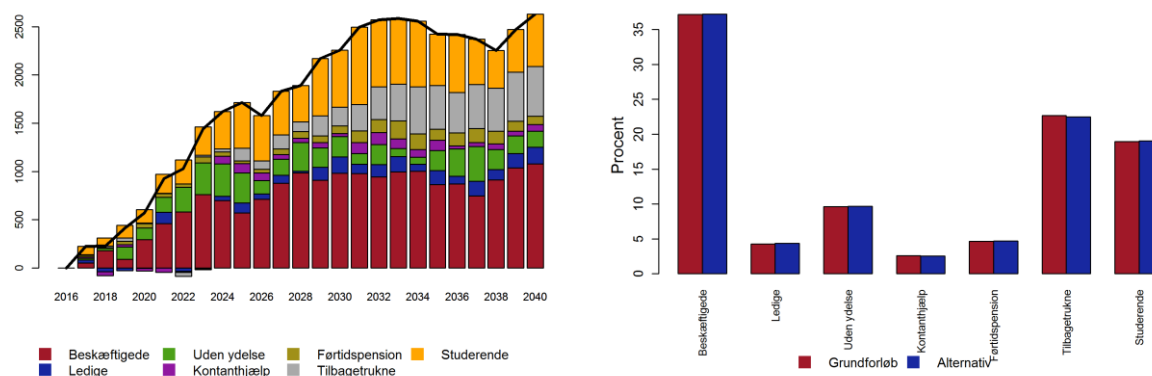
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Betragtes ændringen i befolkningen fordelt på arbejdsmarkedstilknytning kan omtrent 41 pct. af den langsigtede befolkningstilvækst henføres til personer i beskæftigelse. Andelen af studerende (delvist børn over 6 år) ventes til sammenligning at udgøre ca. 21 pct. af ændringen, mens personer uden ydelser (delvist børn under 6 år) udgør godt 6 pct. af det øgede befolkningstal relativt til grundforløbet. Tilbagetrukne udgør ca. 20 pct. af befolkningsændringen.

Befolkningstilvæksten udgøres herudover blot i mindre omfang af kontanthjælpsmodtagere uden for arbejdsstyrken, førtidspensionister og ledige, jf. Figur 6.18a. I grundforløbet ventes ca. 37 pct. af befolkningen i kommunen på sigt at være i beskæftigelse, mens andelen af studerende og tilbagetrukne i gennemsnit ventes at udgøre henholdsvis 19 pct. og 23 pct. af den samlede befolkning i perioden 2036-2040, jf. Figur 6.18b. At tilflytningen giver anledning til en befolkningstilvækst, der fra et socioøkonomisk perspektiv afviger fra den i kommunen bosiddende befolkning, betyder en mindre forskydning i befolkningens tilknytning til arbejdsmarkedet. Øget tilflytning fra nabokommunerne betyder dermed, at en større andel af den samlede befolkning er studerende eller i beskæftigelse på bekostning af færre tilbagetrukne, jf. Figur 6.18b. Ses alene på de 16-67-årige, vil ændringen i beskæftigelsen udgøre 66 pct., mens de studerende tegner sig for 11 pct. af befolkningsændringen. Tilflytningen giver anledning til en langsigtet styrkelse af erhvervsfrekvensen for de 16-67-årige relativt til grundforløbet.

Figur 6.18. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal personer b) Tilknytning til arbejdsmarkedet, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Anm.: Alle aldersgrupper.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Efterspørgslen på boliger ventes at være stigende som resultat af det større antal tilflyttere fra nabokommunerne. Således ventes efterspørgslen at nå op på omkring 1.200 boliger yderligere i 2040 sammenholdt med grundforløbet. Det svarer til en tilvækst i efterspørgslen på cirka 50 boliger om året over perioden 2020-2040, men med betydelige udsving. På lang sigt giver den øgede tilflytning til Mariagerfjord Kommune sig hovedsageligt udslag i en større søgning mod ejerboliger og private udlejningsboliger, jf. Figur 6.19a.

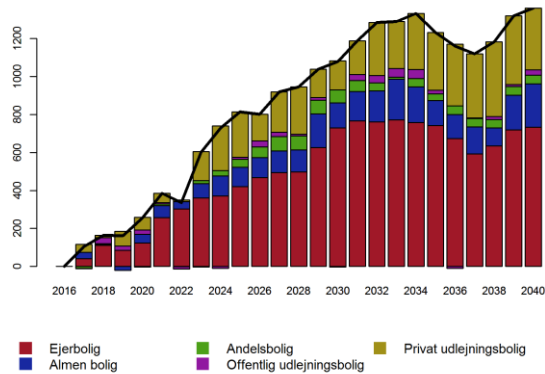
Som omtalt i beskrivelsen af grundforløbet afhænger efterspørgslen fordelt på boligtype af en række underliggende karakteristika som eksempelvis familiens uddannelsesniveau, de voksnes gennemsnitlige alder, om familien består af enlige eller par og familiens arbejdsmarkedstilknytning. Ejerboliger er særligt populære blandt familier, hvor en eller flere af de voksne i familien er en del af arbejdsstyrken og har et relativt højt uddannelsesniveau⁴³. En betydelig del af efterspørgslen efter ejerboliger kan derfor henføres til, at en stor del af de tilflyttende er tilknyttet arbejdsmarkedet og har en videregående uddannelse. Samtidig trækker det efterspørgslen på ejerboliger op, at størstedelen af de tilflyttende er under 67 år og dermed relativt tilbøjelige til at vælge en ejerbolig. Søgningen styrkes delvist af, at parfamilier repræsenterer omkring 40 pct. af tilvæksten i antallet af familier. Private udlejningsboliger er særligt populære blandt familier, hvor mindst en voksen i familien er tilknyttet arbejdsmarkedet eller hvor uddannelsesniveaet er relativt højt. Tilflytningens sammensætning styrker således efterspørgslen på private udlejningsboliger i eksperimentet. For almene boliger ses kun en mindre stigning relativt til grundforløbet. Almene boliger er særligt populære blandt familier, hvor alle er udenfor arbejdsstyrken og er givetvist genstand for øget søgning blandt de tilflyttere, der er studerende eller uden for arbejdsmarkedet i øvrigt. Uagtet familietype, uddannelsesbaggrund og tilhørsforhold til arbejdsmarkedet er de boligtyper, der er genstand for større søgning de overvejende mest populære valg ved flytning forud for tilbagetrækningsalderen. I Figur 6.19b sammenholdes de gennemsnitlige relative andele af boliger fordelt på type mellem grundforløbet og eksperimentet i perioden 2036 til 2040. Eksperimentet giver

⁴³ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 63 f.

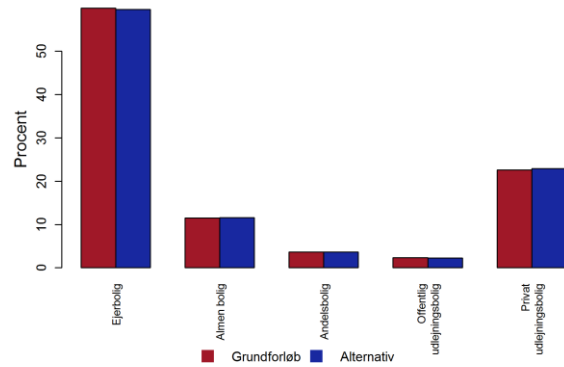
ikke anledning til nævneværdige forskydninger i boligefterspørgslens sammensætning på type relativt til grundforløbet.

Figur 6.19. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligtype

a) Ændring i boligtyper, antal boliger

b) Boliger fordelt på type, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

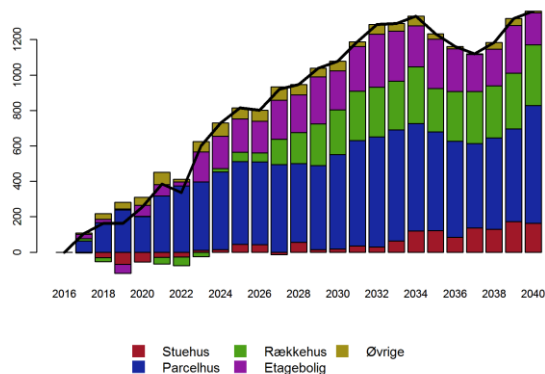

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

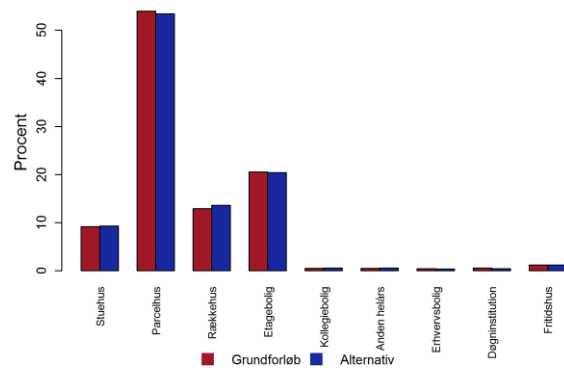
Eksperimentet peger relativt entydigt på, at en større tilflytning fra nabokommunerne vil resultere i en større boligefterspørgsel, som fordelt på boligart ventes at være rettet mod specielt parcelhuse samt rækkehuse og etageboliger, jf. Figur 6.20a. Den stigende efterspørgsel efter parcelhuse er afledt af den øgede søgning mod ejerboliger, hvilket blot i mindre grad giver anledning til større søgning mod rækkehuse. Den større efterspørgsel efter rækkehuse og etageboliger finder primært sin forklaring i den øgede efterspørgsel efter private udlejningsboliger og almene boliger. Eksperimentet giver på sigt anledning til marginal forskydning i boligstrukturen til fordel for rækkehuse, jf. Figur 6.20b.

Figur 6.20. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart

a) Ændring i boligarter, antal boliger

b) Boliger fordelt på art, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

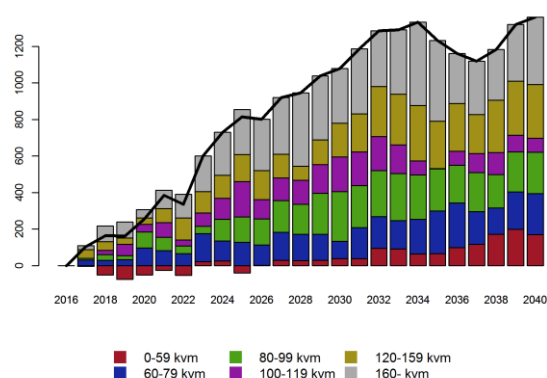

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

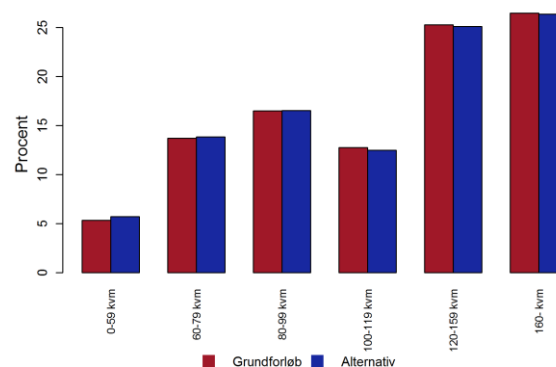
Overordnet vil den øgede bolig efterspørgsel relativt til grundforløbet i stort set samme udstrækning rette sig mod boliger større og mindre end 100 m², jf. Figur 6.21a. Ændringen er for de større boligers vedkommende konsistent med den øgede søgning mod parcelhuse. Efterspørgslen øges ligeledes på boliger af størrelsen 60-79 m², hvilket forklares af den større søgning mod rækkehuse og etageboliger. Den langsigtede struktur af boligmassen forskydes en anelse i retning af en større forholdsmæssig søgning mod boliger på 60-99 m² og 120-159 m², jf. Figur 6.21b.

Figur 6.21. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse

a) Ændring i boligstørrelser, antal boliger

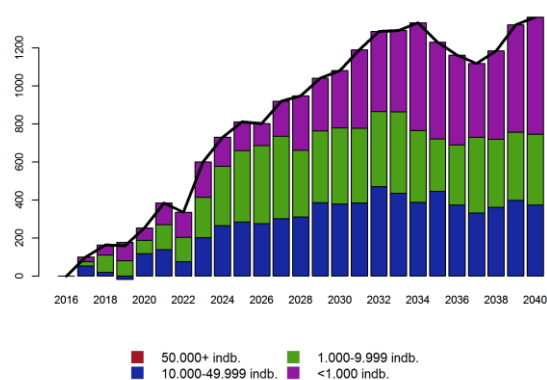
b) Boliger fordelt på størrelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

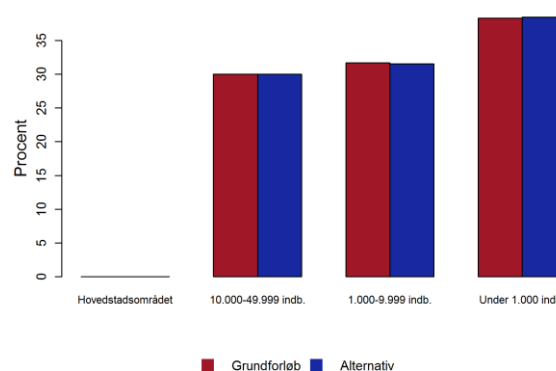
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 6.22. Ændring i antallet af boliger fordelt på bystørrelse

a) Ændring i bystørrelse, antal boliger

b) Boliger fordelt på bystørrelse, gennemsnit over 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

I Mariagerfjord Kommune findes ved fremskrivningens start boliger beliggende i byområder med færre end 1.000 indbyggere, med 1.000 – 9.999 indbyggere og med 10.000 til 49.999 indbyggere. Den øgede tilflytning rettet mod parcelhuse giver anledning til øget efterspørgsel efter boliger

beliggende i de mindre byområder⁴⁴, mens søgningen mod boliger beliggende i de større byområder hovedsageligt kan forklares med den større søgning mod rækkehuse og etageboliger, jf. Figur 6.22a. Der ses en marginal forskydning i den indbyrdes fordeling af boligmassen på bystørrelse til fordel for det mindste byområde, Figur 6.22b.

Ændringerne i samtlige boligkarakteristika relativt til grundforløbet er for udvalgte år sammenfattet i Tabel 9.9 i appendiks.

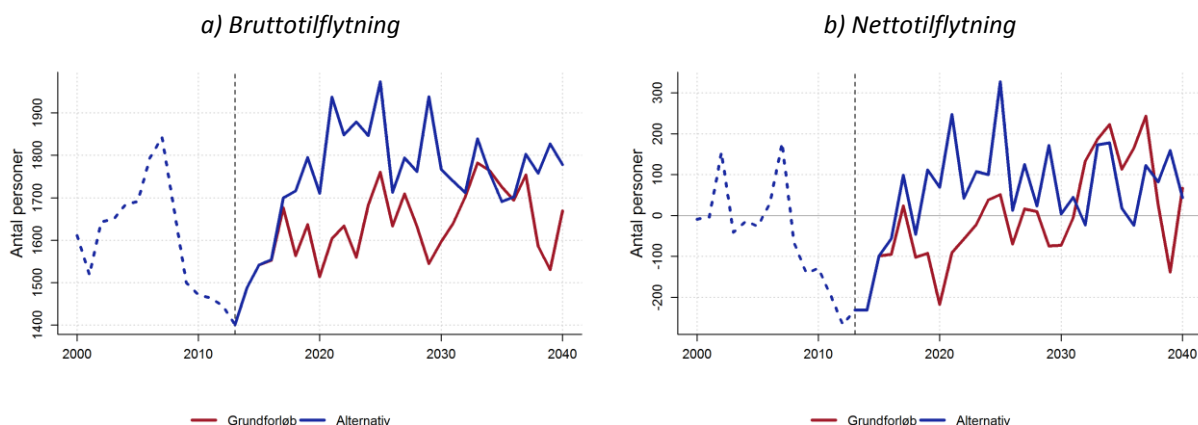
6.4 Øget tilflytning af familier uden tilknytning til arbejdsmarkedet

I dette eksperiment øges tilflytningen til Mariagerfjord Kommune af familier uden eller med delvis tilknytning til arbejdsmarkedet på en sådan måde, at det samlede årlige flytteomfang af de pågældende stiger med godt 20 pct. relativt til grundforløbet. En person er som udgangspunkt udenfor arbejdsmarkedet, såfremt personen ikke er beskæftiget eller ledig. I dette eksperiment benyttes dog en mere snæver definition, idet man karakteriseres som værende uden tilknytning til arbejdsmarkedet, hvis man modtager førtidspension, kontanthjælp eller ingen ydelse overhovedet. Således betragtes altså personer for hvilke, der typisk er en relativ lav tilbøjelighed for (gen)indtræden på arbejdsmarkedet. Ændringen indføres gradvist frem mod år 2020, hvorefter det nye adfærdsmønster fastholdes i den resterende del af fremskrivningen. Konkret udføres eksperimentet ved at opjustere sandsynligheden for at flytte til Mariagerfjord Kommune for familier, der har valgt at fraflytte sin forhenværende kommune og hvor mindst et voksent medlem står udenfor arbejdsmarkedet. Samtidig skaleres sandsynligheden forholds-mæssigt ned for, at de pågældende familier flytter til en af de øvrige kommuner. Således påvirkes adfærden for parfamilier både, når begge parter står uden for arbejdsmarkedet og når det blot gælder den ene part. At kravet ikke pålægges begge voksne udspringer af et ønske om rimelig robusthed af resultatet. Flyttetilbøjeligheden for par, hvor begge voksne står uden for arbejdsmarkedet ifølge den her anvendte definition, er relativt lav, hvorfor risikogrupperne ville give anledning til øget usikkerhed.

Tilflytningen til Mariagerfjord Kommune øges forholds-mæssigt på tværs af underliggende karakteristika som køn, alder, familietype, fraflytningskommune og karakteristika for fraflytningsboligen. Således svarer karakteristika for de nye tilflyttere til dem, der kendetegnede tilflytningen for personer, der i grundforløbet er medlem af en familie med ingen eller delvis tilknytning til arbejdsmarkedet. Figur 6.23 viser brutto- og nettotilflytningen i grundforløbet og eksperimentet, hvoraf det fremgår, at tilflytningen og nettotilflytningen som ventet er højere i eksperimentet.

⁴⁴ Tilgængelige bystørrelser er vurderet ud fra beliggenhedskategoriseringen i basisåret 2013 og er som tidligere nævnt ikke en dynamisk karakteristik, der relaterer sig til omfanget af den i kommunen bosiddende befolkning.

Figur 6.23. Brutto- og nettotilflytning i grundforløb og alternativ

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Baseret på udviklingen fra 2016 og frem flytter der årligt i gennemsnit godt 1.600 personer til Mariagerfjord Kommune i grundforløbet, hvoraf omkring 20 pct. eller godt 300 personer er uden ydelse, førtidspensionister eller kontanthjælpsmodtagere uden for arbejdsmarkedet. I alternativforløbet er det gennemsnitlige årlige tilflytningsomfang af personer uden tilknytning til arbejdsmarkedet øget med godt 50 personer. Dette giver anledning til en gennemsnitlig årlig stigning i den samlede tilflytning på knap 150 personer, hvor den yderligere stigning skal henføres til, at en del af tilflytterne blot er samboende med personer, der står uden for arbejdsmarkedet, men ikke selv gør det. Hertil kommer evt. medflyttende børn.

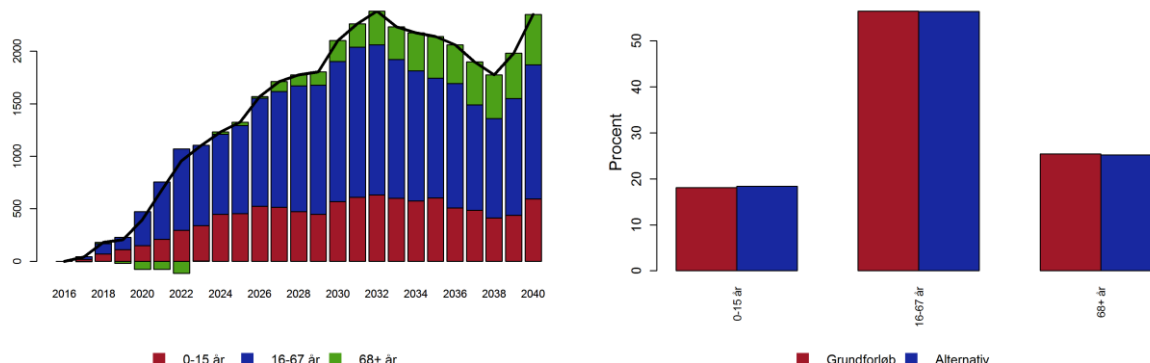
På sigt vil den vedvarende ændring i flytteomfanget give anledning til en opjustering af den samlede befolkning bosiddende i Mariagerfjord Kommune på omkring 2.000 personer relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.24a. Fordelt på alder er der fortrinsvist tale om en stigning i antallet af personer i alderen 16-67 år, hvor befolkningen er øget med ca. 1.100 personer relativt til grundforløbet. Både antallet af personer under 16 år og antallet i de ældste aldersgrupper vil mod fremskrivningens slutning være øget med godt 400 personer hver. Alderssammensætningen afspejler dels alderssammensætningen i de kommuner, hvor tilflytterne typisk kommer fra, men udtrykker også, at den ældste aldersgruppe har en relativt mindre mobilitet såvel generelt som på tværs af kommunegrænser⁴⁵. Herudover vil der være relativt få, der står uden for arbejdsmarkedet i henhold til den her anvendte definition eller som er samboende med en person, der påvirkes af adfærdsændringen. På sigt vil den øgede tilflytning af familier helt uden eller med delvis tilknytning til arbejdsmarkedet blot betyde en marginal forskydning i alderssammensætningen i kommunen, jf. Figur 6.24b.

⁴⁵ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58.

Figur 6.24. Ændring i befolkningens aldersstruktur

a) Ændring i befolkningen fordelt på alder, antal personer

b) Befolkningens overordnede aldersfordeling, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den større tilflytning giver ikke blot anledning til en stigning i befolkningen, men også i det samlede antal familier, der på sigt er bosiddende i Mariagerfjord Kommune. Frem mod fremskrivningens afslutning er det samlede antal familier øget med godt 1.000 relativt til grundforløbet, hvoraf omkring 60 pct. udgøres af enlige, jf. Figur 6.25a.

Som tidligere nævnt udviser enlige familier i gennemsnit en større grad af tværkommunal mobilitet relativt til parfamilier og denne forskel bevares, når der alene ses på flytninger af familier kendetegnet ved ingen eller blot delvis tilknytning til arbejdsmarkedet⁴⁶. Blandt samtlige familier, der tilflytter Mariagerfjord Kommune udgør antallet af enlige knap 2/3⁴⁷. Ses alene på familier, hvor samtlige voksne medlemmer er uden ydelse, modtagere af kontanthjælp eller førtidspension, vil andelen af enlige være stort set den samme. Er samtlige voksne tilknyttet arbejdsstyrken udgør antallet af tilflyttende enlige lidt under 60 pct. af den samlede tilflytning. Eftersom adfærdskorrektionen her også er pålagt familier, hvor blot én voksen står uden for arbejdsmarkedet, vil tilflytningens familiestruktur trække i retning mod den struktur, der er gældende for den typiske gennemsnitlige tilflytning, hvilket dog i nærværende tilfælde ikke er væsentligt forskellig fra familiestrukturen for den del af tilflytningen, der ikke er tilknyttet arbejdsmarkedet.

På landsplan forventes enlige fremadrettet at udgøre den dominerede familietype⁴⁸, og risikogruppen for tværkommunale flytninger er dermed i gennemsnit større end for par. Dog betyder løbende pardannelse, at ændringen i antallet af familier fordelt på familietype bliver mere parorienteret, end mobiliteten isoleret set tilsiger. Dog udgør enlige klart den største andel af ændringen i antallet af familier, jf. Figur 6.25a. Tilflytningen giver ikke anledning til en nævneværdig forskydning i familiestrukturen i kommunen, jf. Figur 6.25b.

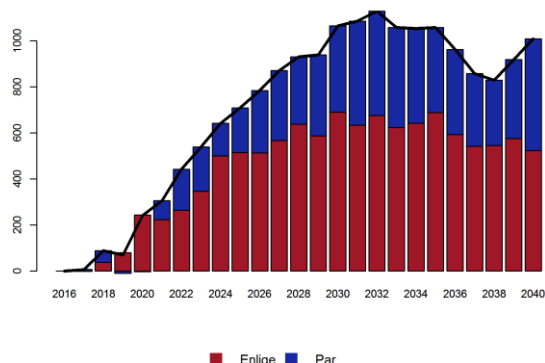
⁴⁶ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 58, figur 3.33 og figur 3.34.

⁴⁷ Vurderingen er baseret på familier, der i grundforløbet flytter til Mariagerfjord fra landets øvrige kommuner. Interne flytninger er dermed fraregnet. Flyttehændelsen skal henføres til flytning hjemmefra, pardannelse, parsplittelse eller øvrige flytninger.

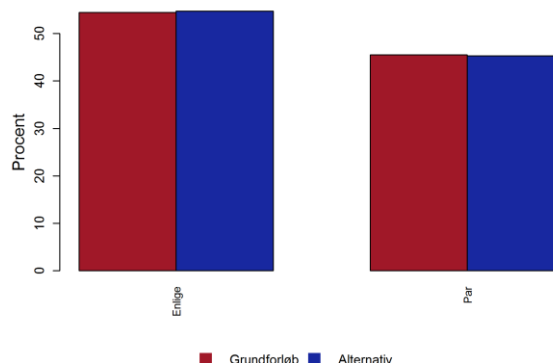
⁴⁸ Se evt. Hansen og Markeprand (2015) s. 97, figur 4.16.

Figur 6.25. Ændring i befolkningens familiestruktur

a) Ændring i antal familier

b) Familienstrukturen, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

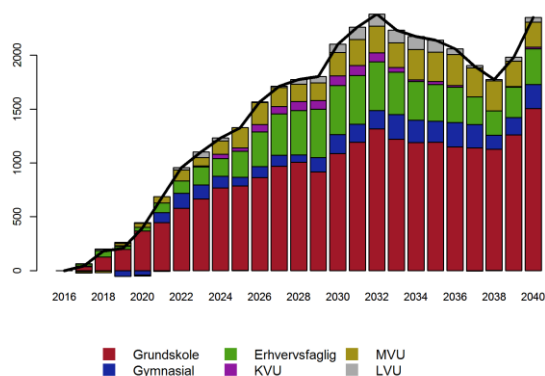

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

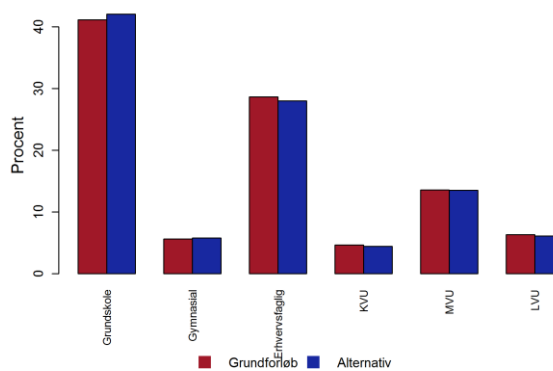
Ud af den samlede langsigtede befolkningsstigning på omkring 2.000 personer kan omkring 75 pct. eller omkring 1.500 personer henføres til en stigning i befolkningen med en erhvervsfaglig uddannelse eller grundskoleuddannelse, jf. Figur 6.26a. At hovedparten af den samlede befolkningsændring kan henføres til personer med et relativt lavt uddannelsesniveau, er i overensstemmelse med, at personer med en lav grad af tilknytning til arbejdsmarkedet typisk har et lavere uddannelsesniveau end personer med et stærkt tilhørsforhold til arbejdsmarkedet.

Figur 6.26. Ændring i befolkningens uddannelsesniveau

a) Ændring i uddannelseskategorier, antal personer

b) Fordeling på højest fuldførte uddannelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Anm.: Alle aldersgrupper. Kategorien grundskole omfatter også her personer med ukendt uddannelsesniveau. Dvs. indvandrere og børn, der er i gang med en grundskoleuddannelse.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Delvist på grund af børn, vil den langsigtede stigning i antallet af personer med en grundskoleuddannelse herunder ukendt uddannelse udgøre godt 60 pct. af den samlede langsigtede befolkningsstigning. Betragtes således alene aldersgrupperne 16-67 år, er det omkring 55 pct. af den

samlede befolkningsstigning, der skal henføres til personer med en grundskoleuddannelse. I det eksperimentet er målrettet familier med en lav tilknytning til arbejdsmarkedet, vil grundskoleuddannedes andel af den samlede befolkningsændring i alderen 16-67 år dog være væsentligt højere end set i de øvrige marginaleksperimenter. Personer med en erhvervsfaglig uddannelse tegner sig for ca. 14 pct. af ændringen, når alle aldre betragtes. Ses alene på uddannelsessammensætningen for de 16-67-årige repræsenterer erhvervsfaglige godt 11 pct. af ændringen.

Selvom personer uden for arbejdsstyrken typisk har et lavere uddannelsesniveau end personer tilknyttet arbejdsmarkedet⁴⁹, udmønter den øgede tilflytning sig blot i en mindre forskydning i den bosiddende befolknings langsigtede sammensætning på højst fuldførte uddannelse. Når der alene ses på personer i aldersgruppen 16-67 år kan dog observeres en mindre indbyrdes forskydning fra erhvervsfaglig uddannelse til grundskoleuddannelse. Dette kan også ses i fordelingen på uddannelsesniveau for den samlede befolkning, jf. Figur 6.26b. At effekten ikke er markant kan tilskrives, at den kvantitative ændring i befolkningsomfanget er af mindre omfang, og herudover vil en del af de tilflyttende par have forskellig tilknytningsgrad til arbejdsmarkedet og dermed i stor udtrækning også typisk forskellige niveauer for højst fuldførte uddannelse. Uddannelsesindekset er på sigt lavere end i grundforløbet.

Ændringen i befolkningens arbejdsmarkedsdeltagelse relativt til grundforløbet er per konstruktion præget af en stigning i antallet af personer i kategorierne uden for arbejdsmarkedet, herunder også de socioøkonomiske grupper, der ikke direkte er genstand for adfærdskorrektion. Specielt vil ændringen i antallet af studerende og antallet uden ydelse delvist være udtryk for enten medflyttende børn eller børn født efter tilflytningen⁵⁰. Eksempelvis vil godt over 1/3 af ændringen i antallet af studerende kunne henføres til en person under 16 år fremfor en person, der danner par med en tilflyttende kontanthjælpsmodtager, førtidspensionist eller person uden ydelse. På sigt vil omkring 75 pct. af stigningen i befolkningen vedrøre personer i samtlige kategorier uden for arbejdsmarkedet. Grundet medflyttende partnere med arbejdsmarkedstilknytning øges arbejdsstyrken på sigt med næsten 500 personer, jf. Figur 6.27a. Hertil kommer dog også, at en del af de personer, der på tilflytningstidspunktet var modtagere af kontanthjælp eller uden ydelse, over tid har tendens til at overgå til ledighed eller beskæftigelse for en kortere eller længere periode⁵¹. Bevægelser i den modsatte retning forekommer selvsagt også.

Tilflytningens art vil foranledige, at den samlede befolknings fordeling på arbejdsmarkeds-kategorier på sigt vil være præget af en mindre indbyrdes forskydning til fordel for modtagere af kontanthjælp, førtidspensionister og studerende, jf. Figur 6.27b. Overordnet vil den øgede tilflytning af familier med ingen eller delvis tilknytning til arbejdsmarkedet på sigt give anledning til et fald i den samlede erhvervsfrekvens for de 16-67-årige på godt 1,5 pct. point.

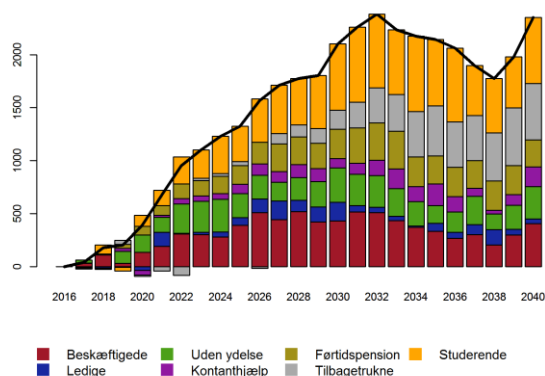
⁴⁹ Jf. Hansen & Markeprand (2015) s. 45, figur 3.23.

⁵⁰ Børn i alderen 0-5 år opgøres som personer uden ydelse, mens børn i alderen 6-15 år primært er registreret som studerende. For ældre aldersgrupper fastlægges tilknytningen til uddannelsessystemet af uddannelsesmodulet i SMILE.

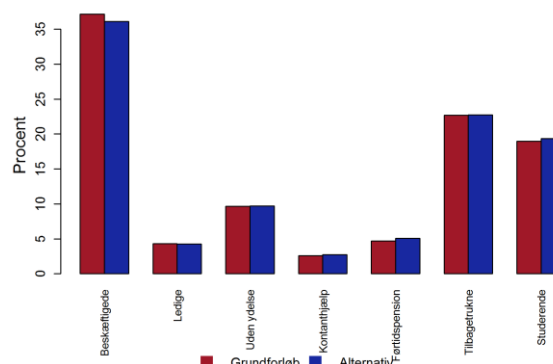
⁵¹ Se evt. Hansen & Markeprand (2015) s. 41-42, figur 3.18 og figur 3.20.

Figur 6.27. Ændring i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning

a) Ændring i arbejdsmarkedskategorier, antal personer

b) Tilknytning til arbejdsmarkedet, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Anm.: Alle aldersgrupper.

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

På langt sigt er der efterspørgsel efter næsten 900 flere boliger i alternativforløbet relativt til grundforløbet. Den øgede efterspørgsel er i lidt mere end halvdelen af tilfældene rettet mod ejerboliger, men ellers er udviklingen også præget af en øget søgning mod private udlejningsboliger og almene boliger. De tre boligtyper er de mest udbredte i Mariagerfjord Kommune, jf. Figur 5.1. Således efterspørges der på langt sigt omkring 500 flere ejerboliger og næsten 400 flere private udlejningsboliger og almene boliger relativt til grundforløbet, jf. Figur 6.28a.

Valget af boligtype understøttes af tilflytningens familiemønster, uddannelsesniveau og arbejdsmarkedstilknytning. I de aldersgrupper, hvor tilbøjeligheden til at flytte til en ny kommune er størst, vil private udlejningsboliger og ejerboliger være blandt de foretrukne boligtyper for såvel enlige som par. Par udviser dog generelt en større tilbøjelighed til at flytte i ejerbolig relativt til enlige, der omvendt foretrækker almene boliger i større udstrækning end tilfældet er for parfamilier. På landsplan vil begge familietyper på tværs af alle øvrige karakteristika udvise en stor og relativt ensartet tilbøjelighed til at flytte til en privat udlejningsbolig.

For familier med en grundskoleuddannelse er boligsøgningen næsten ligeligt fordelt mellem ejerboliger, almene boliger og private udlejningsboliger. Privat udlejning er genstand for en relativt ensartet søgning på tværs af uddannelsesniveauer, mens det øgede antal erhvervsfaglige yderligere styrker den øgede søgning mod ejerboliger⁵².

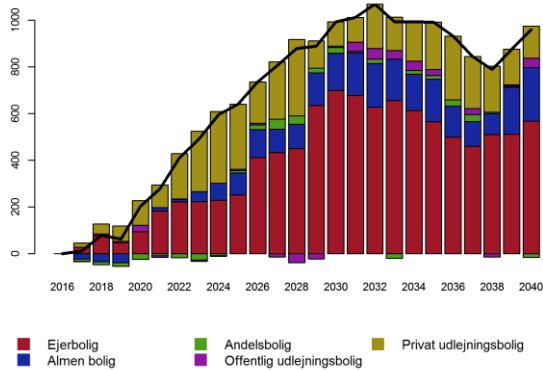
Efterspørgslen efter private udlejningsboliger er relativ høj og ensartet uagtet tilhørsforholdet til arbejdsmarkedet. For familier, hvor alle voksne medlemmer står uden for arbejdsmarkedet, vil efterspørgslen efter private udlejningsboliger dog domineres af efterspørgslen efter almene boliger. Er blot den ene part i en parfamilie uden for arbejdsmarkedet, vil ejerboliger være det foretrukne valg efterfulgt af private udlejningsboliger og almene boliger. Ændringen i søgningen fordelt på

⁵² Se evt. Hansen & Markeprand (2015) s. 64, figur 3.38a.

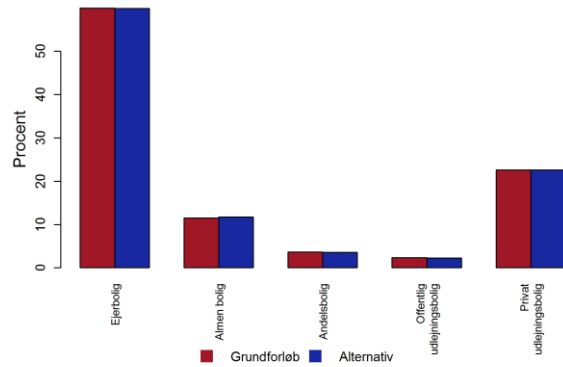
boligtype har på sigt ingen væsentlig indflydelse på den overordnede præferencestruktur jf. Figur 6.28b⁵³.

Figur 6.28. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligtype

a) Ændring i boligtyper, antal boliger

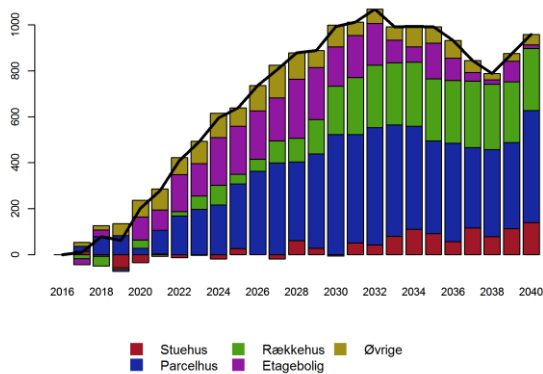
b) Boliger fordelt på type, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

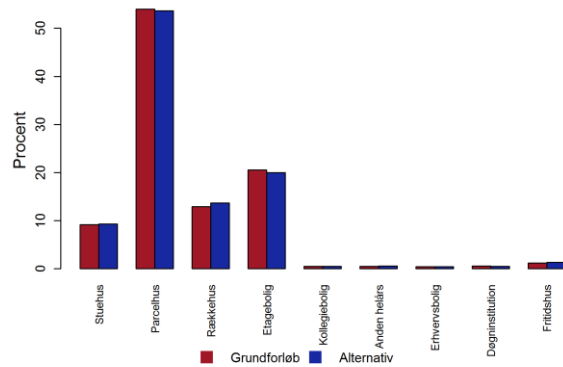
Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Figur 6.29. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligart

a) Ændring i boligarter, antal boliger

b) Boliger fordelt på art, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Den langsigtede stigning i bolig efterspørgslen på omkring 900 boliger ift. grundforløbet, vil hovedsageligt rette sig mod parcelhuse efterfulgt af rækkehuse og stuehuse. I alternativforløbet efterspørges på sigt næsten 500 flere parcelhuse, end tilfældet er i grundforløbet. Søgningen mod stuehuse og rækkehuse øges med henholdsvis godt 100 og 250 boliger på sigt, jf. Figur 6.29a. Ændringen i efterspørgslen efter parcelhuse og stuehuse motiveres hovedsageligt af den ændrede søgning mod ejerboliger og delvist privat udlejning. Ændringen i antallet af tilbagetrukne motiverer

⁵³ Se evt. Hansen & Markeprand (2015) s. 64, figur 3.38b.

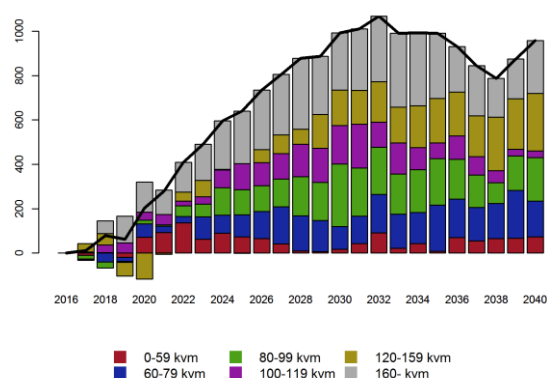
søgningen mod rækkehuse, mens stigningen i de øvrige statuskategorier uden for arbejdsstyrken bidrager til den større søgning mod etageboliger på mellemlangt sigt.

Det højere tilflytningsomfang af familier uden eller med delvis tilknytning til arbejdsmarkedet vil give anledning til en mindre forskydning i præferencestrukturen til fordel for rækkehuse, jf. Figur 6.29b.

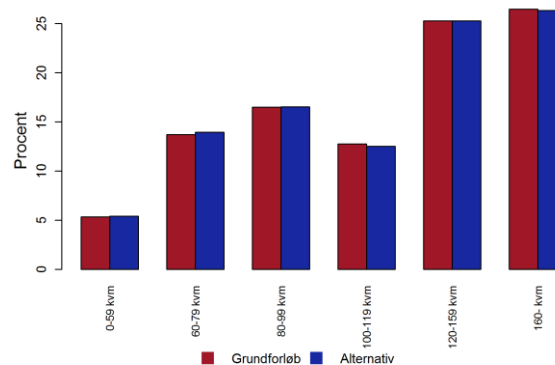
Overordnet vil den øgede efterspørgsel efter boliger på sigt i mere end 55 pct. af tilfældene rette sig mod boliger over 100 m², jf. Figur 6.30a. Det typiske parcelhus og stuehus er af størrelsen 100-200 m², hvilket derfor sammen med nogle enkelte rækkehuse over 100 m² forklarer stigningen i søgningen mod de større boliger⁵⁴. Herudover er arealet for et typisk rækkehus eller en etagebolig på såvel landsplan som kommunalt plan 60-99 m², hvilket således motiverer udviklingen i efterspørgslen efter boliger med et areal i dette interval. Stigningen i de mindste boligstørrelser er relativt begrænset og kan derfor være vanskelig at adskille fra modellens usikkerhed. Den øgede boligsøgning foranlediger blot marginale forskydninger i præferencerne til fordel for boliger med en størrelse under 100 m², hvilket er konsistent med den øgede efterspørgsel efter rækkehuse, jf. Figur 6.30b.

Figur 6.30. Ændring i antallet af boliger fordelt på boligstørrelse

a) Ændring i boligstørrelser, antal boliger

b) Boliger fordelt på størrelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativforløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

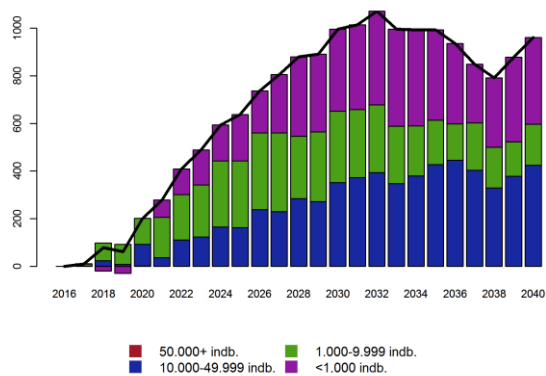
Den øgede søgning mod parcelhuse giver primært anledning til øget efterspørgsel efter boliger beliggende i byområder med færre end 1.000 indbyggere, hvor tilflytning til denne boligart er mest udbredt, jf. Figur 6.31a. Ændringen i den geografiske søgning er ligeledes forenelig med den større efterspørgsel efter rækkehuse og etageboliger (mellemlangt sigt), der hovedsageligt er beliggende i et byområde med flere end 1.000 indbyggere, hvor der dog også findes en del parcelhuse⁵⁵. Der observeres her blot en mindre forskydning i den indbyrdes fordeling af boligefterspørgslen på bystørrelse til fordel for de større byer i kommunen, jf. Figur 6.31b.

⁵⁴ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 70, figur 3.45.

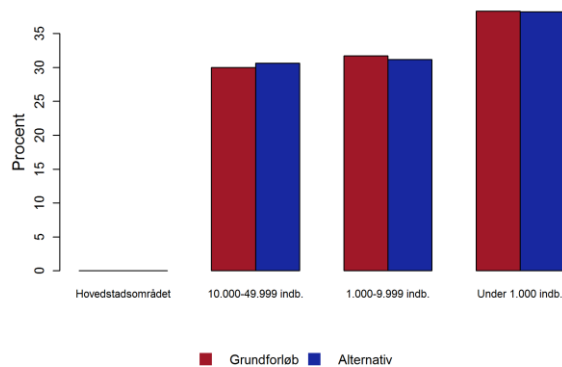
⁵⁵ Se evt. Hansen og Markeprand (2015), s. 73, figur 3.49.

Figur 6.31. Ændring i antallet af boliger fordelt på bystørrelse

a) Ændring i bystørrelse, antal boliger

b) Boliger fordelt på bystørrelse, gns. år 2036-2040, grund- og alternativ forløb

Kilde: Egne beregninger på SMILE 3.0.

Ændringerne i samtlige boligkarakteristika relativt til grundforløbet er for udvalgte år sammenfattet i Tabel 9.10 i appendiks.

7 Konklusion

Udviklingen i befolkningens alderssammensætning, familiestruktur, arbejdsmarkedstilknytning, uddannelsesniveau og boligefterspørgsel ventes i overordnede træk at følge udviklingen på landsplan. I enkelte tilfælde vil udviklingen i Mariagerfjord Kommune dog bevæge sig i en lidt anden retning.

Befolkningens sammensætning på oprindelse forventes i Mariagerfjord Kommune på samme vis som i resten af landet at være præget af forventningen til en positiv nettoindvandring. Kommunen adskiller sig dog fra hele landet ved, at andelen af indvandrere og efterkommere er mindre historisk og også forventes at være det fremadrettet. Som nævnt indregnes ikke, at der løbende kan være tale om en forskydning i indvandringens fordeling på kommuner som følge af ændringer i visiteringskvoterne for indvandrere med flygtningestatus som opholdsgrundlag.

Som i resten af landet forventes andelen af personer ældre end 67 år at udgøre en stigende andel af den samlede befolkning i Mariagerfjord Kommune. Tilbageføringsreformen håndterer i kraft af en gradvis forskydning af tilbageføringsalderen en del af den udfordring, som en aldrende befolkning har på de kommunale budgetter. Udfordringen er dog fortsat betydelig såfremt en del af udgifterne til individuel offentlig service, herunder sundhed og ældrepleje, afholdes af kommunen. De pågældende udgifter er typisk stærkt stigende med alderen. Aldringen af befolkningen er også en væsentlig årsag til, at der i Mariagerfjord Kommune som i resten af landet forventes en større andel af ældre enlige fremadrettet. Endvidere vil unges præferencer for at leve som enlige også medvirke til, at andelen af enlige øges på bekostning af parfamilier.

Befolkningens uddannelsesniveau er som på landsplan præget af, at yngre og mere veluddannede generationer erstatter de ældre, hvilket øger det generelle uddannelsesniveau. Til trods for, at andelen af befolkningen med en erhvervsfaglig uddannelse som højst fuldførte forventes at falde til fordel for en stigning i andelen med en mellemlang eller lang videregående uddannelse, ventes andelen med en erhvervsfaglig uddannelse også fremadrettet at være væsentlig højere i Mariagerfjord Kommune relativt til niveauet på landsplan. Tilsvarende vil andelen med en mellemlang eller lang videregående uddannelse også vedvarende ligge under landsgennemsnittet. Trods en lidt anderledes uddannelsessammensætning følger udviklingen i befolkningens arbejdsmarkedstilknytning i Mariagerfjord Kommune i store træk udviklingen på landsplan. Således skal den øgede erhvervsdeltagelse i vidt omfang tilskrives, at flere 60-67-årige indtræder på arbejdsmarkedet som følge af den gradvist forhøjede tilbageføringsalder.

Boligefterspørgslen i Mariagerfjord Kommune forventes fremadrettet karakteriseret ved, at forholdsmæssigt flere vil søge mod almene boliger og private udlejningsboliger, som typisk er etageboliger og rækkehuse, mens færre vil efterspørge en ejerbolig, der typisk er repræsenteret ved et parcel- eller stuehus. På trods af den delvise fortrængning forventes ejerboliger og parcelhuse dog også i fremskrivningen at udgøre den dominerede boligtype og -art ligesom det historisk har været tilfældet. Den demografiske udvikling og den ændrede familiestruktur giver samlet set anledning til en mindre stigning i den samlede boligefterspørgsel i fremskrivningen. De ændrede boligpræferencer omfatter desuden en øget søgning mod boliger med et lidt mindre boligareal, end det historisk har været tendensen. Søgningen mod mindre boliger er motiveret af befolkningens aldring og af den gradvist ændrede familiestruktur, der tilsiger, at en større andel af familierne ventes udgjort af enlige.

Den indbyrdes forskydning i boligpræferencerne i kommunen gengives i vidt omfang også på landsplan. Nationalt observeres således også en indbyrdes forskydning mellem ejerboliger og private udlejningsboliger, ligesom etageboliger på sigt foretrækkes frem for parcelhuse. Boligefterspørgslens andel af henholdsvis almene boliger og rækkehuse øges en anelse mere, end tilfældet er på landsplan, hvor præferencerne er relativt konstante. Nationalt gengives desuden den gradvist større tilbøjelighed til at efterspørge boliger med et mindre areal.

Marginaleksperimenterne belyste dels effekten af en nedjustering i ledigheden i kommunen (afsnit 6.2) og dels øget tilflytning af familier med forskellige baggrundskarakteristika. Specielt betragtedes konsekvenserne af øget tilflytning af familier karakteriseret ved et højt uddannelsesniveau (afsnit 6.1), øget tilflytning fra nabokommunerne (afsnit 6.3) samt øget tilflytning af familier uden eller blot med delvis tilknytning til arbejdsmarkedet (afsnit 6.4).

Flytteeksperimenterne gav i alle tre tilfælde anledning til en stigning i befolkningen bosiddende i Mariagerfjord Kommune. Konsekvenserne for befolkningens alderssammensætning og familiestruktur var relativt begrænsede, men kom typisk til udtryk ved, at andelen af 16-67-årige og enlige øgedes marginalt relativt til grundforløbet. Mens uddannelsesniveaet sammenfattet ved uddannelsesindekset forventeligt henholdsvis mindskedes og øgedes i eksperiment 6.4 og 6.1, var indekset blot øget lidt i eksperiment 6.3. Befolkningens erhvervsdeltagelse reagerede i samtlige flytteeksperimenter i overensstemmelse med udviklingen i uddannelsesniveaet.

En lavere ledighedsgrad og dermed en højere beskæftigelse gav i eksperiment 6.2 anledning til en mindre nedskrivning i den samlede befolkning bosiddende i Mariagerfjord Kommune. Dette finder sin forklaring i, at en øget beskæftigelsestilbøjelighed dæmper afgang fra arbejdsmarkedet til socioøkonomiske grupper uden for arbejdsstyrken og dermed motiverer en stigning i den samlede erhvervsdeltagelse relativt til grundforløbet. En højere grad af erhvervstilknytning øger befolkningens mobilitet både inden for og på tværs af kommunegrænser, hvilket således mindsker befolkningen relativt til grundforløbet. Ændringen i befolkningen rammer primært aldersgruppen 16-67 år, hvorfor andelen af personer i denne befolkningsgruppe mindskes marginalt relativt til grundforløbet. Uddannelsesindekset er generelt lidt lavere end i grundforløbet.

Betragtes marginaleksperimenternes konsekvenser for boligstrukturen havde tilflytning af højtuddannede en relativt stor effekt på søgningen mod ejerboliger, mens de øvrige boligtyper berørtes i mindre udstrækning. Hvad angår øget tilflytning fra nabokommunerne og af familier uden eller med delvis arbejdsmarkedstilknytning sås ændringer i flere boligtyper. Forskellen skal tilskrives, at tilflytningen i de sidstnævnte tilfælde er mere heterogen, end når det alene er højtuddannede, der betragtes, hvorfor boligpræferencerne er langt mindre entydige. Baseret på karakteristika for den risikogruppe, som marginaleksperimenterne berører og på den indbyrdes sammenhæng mellem boligkarakteristika, blev variationen på tværs af eksperimenterne i boligpræferencerne angående boligtype naturligt gengivet i præferencerne for de øvrige boligkarakteristika.

Formålet med marginaleksperimenterne var primært at give illustrative eksempler på ændrede adfærdsmønstre, der selv på kort eller mellemlangt sigt potentielt kan dæmpe eller øge de budgetmæssige udfordringer, som den grundlæggende strukturelle udvikling alt andet lige giver anledning til. Det er dog alene en politisk beslutning at gennemføre tiltag, der kan motivere ændringer i befolkningens beslutningsmønstre, der kan lede til ændringer i stil med de her præsenterede. Ved at belyse sammenhængen mellem modellens underliggende karakteristika vurderes det herudover, at resultatet med fordel kan finde anvendelse til en eksempelvis mere

målrettet markedsføring over for de familietyper, der vil finde allerede eksisterende boliger eller fremtidige byggeprojekter attraktive. Desuden kan ændringerne potentielt finde anvendelse til beslutningerne vedrørende omlægning eller udstykning af jord samt forhold vedrørende bevarelse af den eksisterende boligmasse.

8 Referencer

Andersen, H. S. (2015): Indvandring, integration og etnisk segregation: udviklingen i indvandringens bosætning siden 1985. København: SBI forlag (SBI, Vol. 2015:01)

DREAM (2014): Langsigtet Økonomisk Fremskrivning 2014, DREAM rapport 2014. www.dreammodel.dk.

Hansen, M. F. & T. Markeprand (2015): Fremskrivning af familiekarakteristika og boligefterspørgslen i danske kommuner. DREAM rapport 2015. www.dreammodel.dk.

Hansen J. Z., P. Stephensen & J. B. Kristensen (2013): Fremskrivning af den danske boligefterspørgsel. DREAM rapport 2013. www.dreammodel.dk.

Momentum (2014): 6. ÅRGANG. 4. UDGAVE, 18. FEBRUAR 2014, Kommunernes Landsforening. http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_66394/ImageVaultHandler.aspx

9 Appendiks

Tabel 9.1. Aldersfordelt beskæftigelse 16-67-årige, antal 1.000 personer og (frekvenser)

	2000	2013	2020	2030	2040
Mariagerfjord					
16-29 år	2.8 (0.44)	2 (0.32)	2.3 (0.36)	2.1 (0.37)	1.9 (0.35)
30-39 år	4.7 (0.79)	3.5 (0.77)	2.9 (0.73)	3.4 (0.74)	3.4 (0.74)
40-49 år	4.9 (0.82)	5 (0.8)	4 (0.77)	3.3 (0.75)	3.8 (0.76)
50-59 år	4.1 (0.73)	4.8 (0.77)	4.5 (0.72)	3.6 (0.7)	3 (0.68)
60-67 år	0.6 (0.2)	1.3 (0.28)	2.1 (0.45)	2.5 (0.54)	2.4 (0.6)
Alle	17.3 (0.63)	16.6 (0.6)	15.9 (0.6)	15 (0.61)	14.5 (0.62)
Nordjylland					
16-29 år	41.3 (0.42)	29.8 (0.3)	34.6 (0.34)	31.6 (0.34)	28.7 (0.32)
30-39 år	64.2 (0.78)	50.2 (0.76)	44.1 (0.72)	51 (0.73)	48.1 (0.73)
40-49 år	65 (0.81)	64.6 (0.8)	54.1 (0.76)	45.6 (0.75)	52.6 (0.76)
50-59 år	56.7 (0.71)	61.1 (0.77)	58.4 (0.72)	48.5 (0.7)	41.4 (0.7)
60-67 år	8.3 (0.19)	17.1 (0.28)	26.5 (0.45)	33.1 (0.53)	31.7 (0.6)
Alle	235.6 (0.61)	222.8 (0.57)	217.6 (0.58)	209.9 (0.59)	202.5 (0.6)
Danmark					
16-29 år	390.7 (0.43)	293.7 (0.3)	337.5 (0.32)	324.9 (0.33)	301.6 (0.31)
30-39 år	627.7 (0.78)	525.4 (0.75)	470.6 (0.71)	559 (0.72)	542.9 (0.72)
40-49 år	594.8 (0.8)	650 (0.8)	569.8 (0.76)	490.8 (0.74)	580.1 (0.76)
50-59 år	538.6 (0.72)	554.6 (0.76)	570 (0.72)	507.2 (0.7)	443.3 (0.69)
60-67 år	85.3 (0.21)	165.1 (0.29)	246.1 (0.46)	333.6 (0.55)	328.8 (0.6)
Alle	2237.1 (0.62)	2189 (0.58)	2194 (0.58)	2215.5 (0.59)	2196.6 (0.6)

Anm.: Frekvenserne er opgjort som andel af befolkningen i den relevante aldersgruppe.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.2. Aldersfordelt arbejdsstyrke 16-67-årige, antal 1.000 personer og (frekvenser)

	2000	2013	2020	2030	2040
Mariagerfjord					
16-29 år	3.1 (0.48)	2.2 (0.36)	2.6 (0.41)	2.5 (0.43)	2.2 (0.4)
30-39 år	5.2 (0.87)	3.9 (0.84)	3.2 (0.81)	3.7 (0.81)	3.7 (0.81)
40-49 år	5.2 (0.87)	5.3 (0.85)	4.4 (0.84)	3.6 (0.82)	4.1 (0.83)
50-59 år	4.6 (0.8)	5.2 (0.83)	5 (0.8)	4 (0.78)	3.3 (0.76)
60-67 år	0.7 (0.21)	1.4 (0.29)	2.4 (0.51)	2.9 (0.62)	2.8 (0.7)
Alle	18.7 (0.69)	17.9 (0.64)	17.7 (0.66)	16.7 (0.68)	16.2 (0.69)
Nordjylland					
16-29 år	46.6 (0.48)	34.1 (0.34)	39.7 (0.39)	36.4 (0.4)	33 (0.37)
30-39 år	71 (0.87)	54.4 (0.82)	48.7 (0.79)	56.3 (0.81)	52.9 (0.81)
40-49 år	70 (0.87)	68.8 (0.85)	58.9 (0.83)	49.9 (0.82)	57.3 (0.83)
50-59 år	64 (0.8)	65.7 (0.83)	64.6 (0.79)	53.9 (0.78)	46 (0.77)
60-67 år	8.9 (0.2)	17.9 (0.29)	29.6 (0.5)	38.4 (0.62)	36.9 (0.7)
Alle	260.5 (0.68)	240.9 (0.62)	241.5 (0.65)	234.8 (0.66)	226.1 (0.67)
Danmark					
16-29 år	428.7 (0.47)	331.8 (0.34)	390 (0.37)	375.6 (0.38)	349.3 (0.36)
30-39 år	678.3 (0.84)	570.1 (0.81)	522.6 (0.78)	620 (0.8)	602.4 (0.8)
40-49 år	631.1 (0.85)	693.4 (0.85)	621.8 (0.83)	539.5 (0.82)	635.6 (0.83)
50-59 år	590 (0.79)	596.1 (0.82)	629.8 (0.79)	564.8 (0.78)	494.4 (0.77)
60-67 år	90.8 (0.23)	172.9 (0.31)	275.1 (0.51)	384.5 (0.63)	382.1 (0.7)
Alle	2418.9 (0.67)	2364.4 (0.63)	2439.3 (0.64)	2484.5 (0.66)	2463.8 (0.67)

Anm.: Frekvenserne er opgjort som andel af befolkningen i den relevante aldersgruppe.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.3. Aldersfordelt ledighed 16-67-årige, antal 1.000 personer og (frekvenser)

	2000	2013	2020	2030	2040
Mariagerfjord					
16-29 år	0.3 (0.08)	0.2 (0.11)	0.3 (0.13)	0.3 (0.13)	0.3 (0.14)
30-39 år	0.5 (0.09)	0.3 (0.08)	0.3 (0.1)	0.3 (0.09)	0.3 (0.09)
40-49 år	0.3 (0.05)	0.3 (0.06)	0.4 (0.08)	0.3 (0.09)	0.3 (0.08)
50-59 år	0.4 (0.09)	0.4 (0.07)	0.5 (0.1)	0.4 (0.1)	0.3 (0.1)
60-67 år	0 (0.06)	0 (0.03)	0.3 (0.12)	0.4 (0.13)	0.4 (0.15)
Alle	1.5 (0.08)	1.3 (0.07)	1.8 (0.1)	1.7 (0.1)	1.7 (0.11)
Nordjylland					
16-29 år	5.2 (0.11)	4.3 (0.13)	5.1 (0.13)	4.8 (0.13)	4.3 (0.13)
30-39 år	6.8 (0.1)	4.2 (0.08)	4.6 (0.09)	5.3 (0.09)	4.9 (0.09)
40-49 år	5 (0.07)	4.3 (0.06)	4.8 (0.08)	4.3 (0.09)	4.6 (0.08)
50-59 år	7.2 (0.11)	4.6 (0.07)	6.2 (0.1)	5.3 (0.1)	4.6 (0.1)
60-67 år	0.6 (0.07)	0.7 (0.04)	3.1 (0.11)	5.3 (0.14)	5.2 (0.14)
Alle	24.9 (0.1)	18.1 (0.08)	23.9 (0.1)	25 (0.11)	23.6 (0.1)
Danmark					
16-29 år	38.1 (0.09)	38.1 (0.11)	52.5 (0.13)	50.7 (0.13)	47.7 (0.14)
30-39 år	50.6 (0.07)	44.7 (0.08)	51.9 (0.1)	61 (0.1)	59.6 (0.1)
40-49 år	36.3 (0.06)	43.4 (0.06)	52 (0.08)	48.7 (0.09)	55.5 (0.09)
50-59 år	51.4 (0.09)	41.4 (0.07)	59.8 (0.1)	57.7 (0.1)	51 (0.1)
60-67 år	5.4 (0.06)	7.8 (0.04)	29 (0.11)	50.9 (0.13)	53.3 (0.14)
Alle	181.8 (0.08)	175.4 (0.07)	245.3 (0.1)	269 (0.11)	267.2 (0.11)

Anm.: Frekvenserne er opgjort som andel af arbejdsstyrken i den relevante aldersgruppe.

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.4. Antal og andel boliger fordelt på boligtype for Mariagerfjord, Nordjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Mariagerfjord					
Ejer	12.1 (67.9%)	12.2 (63.5%)	12.6 (62.2%)	12.4 (60.3%)	12.3 (59.6%)
Almen	1.4 (7.9%)	1.7 (8.8%)	2 (10.1%)	2.2 (10.8%)	2.4 (11.4%)
Andel	0.4 (2%)	0.7 (3.4%)	0.7 (3.5%)	0.7 (3.5%)	0.8 (3.7%)
Offentlig udlejning	0.4 (2%)	0.6 (3%)	0.4 (2.1%)	0.5 (2.3%)	0.5 (2.3%)
Privat udlejning	3.6 (20.1%)	4.1 (21.3%)	4.5 (22.2%)	4.8 (23.1%)	4.8 (23%)
Nordjylland					
Ejer	160.8 (62.3%)	157.7 (57.3%)	158.4 (55.5%)	158.2 (54.4%)	155 (53.7%)
Almen	40.6 (15.7%)	47 (17.1%)	50.1 (17.6%)	51.4 (17.7%)	51.6 (17.9%)
Andel	7.7 (3%)	10.1 (3.7%)	10.4 (3.6%)	10.6 (3.6%)	10.7 (3.7%)
Offentlig udlejning	4.8 (1.9%)	5 (1.8%)	4.8 (1.7%)	5.7 (2%)	6.3 (2.2%)
Privat udlejning	44.3 (17.1%)	55.2 (20.1%)	61.6 (21.6%)	64.9 (22.3%)	65.1 (22.6%)
Danmark					
Ejer	1292.2 (52.8%)	1319.3 (50.3%)	1355.1 (48.4%)	1391.8 (47.2%)	1402.7 (46.6%)
Almen	483.3 (19.8%)	537.1 (20.5%)	580.5 (20.7%)	614.7 (20.9%)	632.5 (21%)
Andel	159.7 (6.5%)	205.1 (7.8%)	211.6 (7.6%)	224.7 (7.6%)	234.8 (7.8%)
Offentlig udlejning	45.7 (1.9%)	48.9 (1.9%)	49.2 (1.8%)	56.1 (1.9%)	63.1 (2.1%)
Privat udlejning	465.1 (19%)	514 (19.6%)	606.1 (21.6%)	660.3 (22.4%)	679.7 (22.6%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.5. Antal og andel boliger fordelt på boligart for Mariagerfjord, Nordjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Mariagerfjord					
Stuehus	2.4 (13.4%)	2.2 (11.5%)	2.2 (11.1%)	2.1 (10.2%)	1.9 (9%)
Parcelhus	10.1 (56.5%)	10.7 (55.4%)	11.1 (55.1%)	11.2 (54.5%)	11.1 (53.6%)
Rækkehus	1.6 (9%)	2.4 (12.3%)	2.5 (12.3%)	2.6 (12.6%)	2.7 (13%)
Etagebolig	3.1 (17.3%)	3.6 (18.9%)	3.8 (18.9%)	4.1 (19.7%)	4.3 (21%)
Øvrige boligarter	0.7 (3.7%)	0.4 (1.9%)	0.5 (2.6%)	0.6 (3%)	0.7 (3.4%)
Nordjylland					
Stuehus	24.1 (9.2%)	21.3 (7.7%)	20.2 (7.1%)	18.3 (6.3%)	16.7 (5.8%)
Parcelhus	131.6 (50.6%)	136.4 (49.6%)	137.2 (48.1%)	137 (47.1%)	134.4 (46.5%)
Rækkehus	29.4 (11.3%)	37.9 (13.8%)	40.9 (14.3%)	43.6 (15%)	44.5 (15.4%)
Etagebolig	67.3 (25.8%)	73.7 (26.8%)	78.9 (27.6%)	82.5 (28.4%)	83.5 (28.9%)
Øvrige boligarter	7.9 (3%)	5.7 (2.1%)	8.3 (2.9%)	9.3 (3.2%)	9.7 (3.4%)
Danmark					
Stuehus	128.2 (5.2%)	111.2 (4.2%)	111.5 (4%)	107.4 (3.6%)	102.3 (3.4%)
Parcelhus	994 (40.3%)	1050.7 (40%)	1087.1 (38.8%)	1112 (37.7%)	1113.7 (37%)
Rækkehus	312 (12.7%)	386 (14.7%)	412.9 (14.7%)	442.7 (15%)	454.4 (15.1%)
Etagebolig	935.9 (38%)	1006.6 (38.4%)	1098.6 (39.2%)	1183.6 (40.2%)	1235.3 (41%)
Øvrige boligarter	95 (3.9%)	70 (2.7%)	92.3 (3.3%)	101.9 (3.5%)	107 (3.6%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.6 Antal og andel boliger fordelt på boligstørrelse for Mariagerfjord, Nordjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Mariagerfjord					
0-59 m ²	1.4 (7.7%)	1.1 (5.8%)	1.1 (5.3%)	1.1 (5.4%)	1.1 (5.5%)
60-79 m ²	2.3 (12.9%)	2.7 (13.9%)	2.6 (13%)	2.8 (13.6%)	2.8 (13.7%)
80-99 m ²	3 (16.6%)	3 (15.8%)	3.2 (16%)	3.3 (15.9%)	3.4 (16.5%)
100-119 m ²	2.4 (13.2%)	2.2 (11.7%)	2.5 (12.2%)	2.5 (12.2%)	2.7 (12.9%)
120-159 m ²	4.9 (27.6%)	5.1 (26.6%)	5.3 (26.4%)	5.4 (26.1%)	5.2 (25.2%)
159- m ²	4 (22.1%)	5 (26.2%)	5.5 (27%)	5.5 (26.7%)	5.4 (26.3%)
Nordjylland					
0-59 m ²	24.6 (9.5%)	23.6 (8.6%)	20.8 (7.3%)	20.9 (7.2%)	21 (7.3%)
60-79 m ²	39.2 (15.1%)	42.5 (15.5%)	41.6 (14.6%)	41.5 (14.3%)	41 (14.2%)
80-99 m ²	45.4 (17.5%)	46.2 (16.8%)	53.6 (18.8%)	57.4 (19.7%)	58.3 (20.2%)
100-119 m ²	36.9 (14.2%)	36.1 (13.1%)	40.6 (14.2%)	43 (14.8%)	44.2 (15.3%)
120-159 m ²	64.3 (24.8%)	66.1 (24%)	68.1 (23.9%)	68.8 (23.7%)	67.6 (23.4%)
159- m ²	48.8 (18.8%)	60.5 (22%)	60.7 (21.3%)	59.2 (20.4%)	56.6 (19.6%)
Danmark					
0-59 m ²	336.2 (13.7%)	318 (12.1%)	311.5 (11.1%)	319.6 (10.8%)	327.3 (10.9%)
60-79 m ²	457.5 (18.7%)	480.2 (18.3%)	486.8 (17.4%)	503.8 (17.1%)	511.5 (17%)
80-99 m ²	465.1 (19%)	488 (18.6%)	564.8 (20.2%)	617.2 (20.9%)	644.1 (21.4%)
100-119 m ²	331.5 (13.5%)	349.6 (13.3%)	399.6 (14.3%)	438.4 (14.9%)	457.5 (15.2%)
120-159 m ²	517.2 (21.1%)	555.1 (21.2%)	587.2 (21%)	610.3 (20.7%)	616.4 (20.5%)
159- m ²	342.7 (14%)	433.5 (16.5%)	452.5 (16.1%)	458.3 (15.5%)	456 (15.1%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.7 Antal og andel boliger fordelt på bystørrelse for Mariagerfjord, Nordjylland og hele landet, 1.000 boliger

	2000	2013	2020	2030	2040
Mariagerfjord					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	5.1 (28.7%)	5.7 (29.8%)	6 (29.6%)	6.1 (29.6%)	6.2 (30.2%)
1.000-10.000	4.9 (27.3%)	6 (31.1%)	6.3 (31.2%)	6.5 (31.4%)	6.6 (31.7%)
Under 1.000	7.8 (44.1%)	7.5 (39.1%)	7.9 (39.2%)	8.1 (39.1%)	7.9 (38.1%)
Nordjylland					
Over 50.000	61.7 (24.1%)	57.2 (20.8%)	58.6 (20.5%)	60.7 (20.9%)	62.1 (21.5%)
10.000-50.000	45.1 (17.6%)	54.6 (19.9%)	56.8 (19.9%)	58.2 (20%)	58 (20.1%)
1.000-10.000	69.2 (27%)	84.6 (30.8%)	90.2 (31.6%)	93 (32%)	91.9 (31.8%)
Under 1.000	80.3 (31.3%)	78.5 (28.5%)	79.8 (28%)	78.7 (27.1%)	76.8 (26.6%)
Danmark					
Over 50.000	887.2 (36.5%)	1027.3 (39.1%)	1090.8 (38.9%)	1160.5 (39.4%)	1212.4 (40.2%)
10.000-50.000	535 (22%)	580.5 (22.1%)	593.6 (21.2%)	605 (20.5%)	603.5 (20%)
1.000-10.000	521.9 (21.5%)	552.1 (21%)	618.3 (22.1%)	661.1 (22.4%)	673.5 (22.4%)
Under 1.000	484.4 (19.9%)	464.5 (17.7%)	499.7 (17.8%)	521.2 (17.7%)	523.3 (17.4%)

Kilde: Registerdata fra Danmarks Statistik og SMILE 3.0.

Tabel 9.8 Absolut og relativ ændring i boligefterspørgslen relativt til grundforløbet for øget tilflytning af højt uddannede fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger (pct.)

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	0.5 (0.4%)	1.9 (1.5%)	4.8 (3.8%)	5.9 (4.7%)	6.5 (5.3%)
Almen	0.2 (1.2%)	0.4 (1.9%)	0.2 (0.7%)	0.4 (1.8%)	1 (4.1%)
Andel	0 (-0.6%)	0 (0.2%)	0.3 (3.8%)	0.1 (1.6%)	0.2 (2.8%)
Offentlig udlejning	0.1 (3.5%)	-0.1 (-1.4%)	-0.1 (-1.1%)	0.3 (6.5%)	0.6 (11.5%)
Privat udlejning	-0.3 (-0.7%)	2.2 (4.8%)	0.1 (0.3%)	1.1 (2.3%)	-0.3 (-0.7%)
Boligart					
Stuehus	-1 (-4.6%)	-0.3 (-1.3%)	0 (0.1%)	0.4 (2.2%)	0.9 (5.1%)
Parcelhus	0.6 (0.5%)	2.8 (2.5%)	3.5 (3.1%)	5.3 (4.7%)	5.7 (5.1%)
Rækkehus	0.6 (2.3%)	-0.4 (-1.6%)	1.3 (4.9%)	0.7 (2.7%)	2.1 (7.7%)
Etagebolig	0.2 (0.5%)	1.9 (4.8%)	-0.1 (-0.2%)	0.9 (2.2%)	-1.1 (-2.4%)
Andet	0.2 (4.4%)	0.4 (7.9%)	0.6 (9.4%)	0.4 (6.3%)	0.3 (4.4%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	-0.2 (-2%)	0.3 (2.5%)	0.3 (2.9%)	0.7 (6%)	1.6 (14.4%)
60-79 m ²	1.1 (4.3%)	1.5 (5.7%)	0.5 (1.8%)	0.3 (1.1%)	0.6 (2.1%)
80-99 m ²	-0.3 (-1%)	0.5 (1.7%)	1.3 (4%)	1.1 (3.3%)	0.8 (2.4%)
100-119 m ²	0 (0%)	0.8 (3.2%)	1.4 (5.6%)	0.5 (1.9%)	0 (0.1%)
120-159 m ²	-0.4 (-0.7%)	-0.6 (-1.1%)	-0.4 (-0.7%)	1.4 (2.6%)	1.5 (2.9%)
160- m ²	0.4 (0.7%)	1.9 (3.4%)	2.1 (3.8%)	3.8 (7%)	3.4 (6.2%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	0.5 (0.9%)	1.3 (2.1%)	1.7 (2.8%)	3.1 (5%)	2.2 (3.5%)
1000-10.000	0.9 (1.4%)	3 (4.7%)	2.7 (4.2%)	2.7 (4.1%)	2.8 (4.3%)
Under 1000	-0.8 (-1.1%)	0.2 (0.2%)	0.9 (1.1%)	2.1 (2.6%)	3 (3.8%)

Kilde: Egen beregninger på SMILE

Tabel 9.9 Absolut og relativ ændring i boligefterspørgslen relativt til grundforløbet for øget tilflytning fra nabokommunerne fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger (pct.)

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	1.2 (1%)	4.2 (3.3%)	7.3 (5.9%)	7.4 (6%)	7.3 (5.9%)
Almen	0.5 (2.2%)	1 (4.8%)	1.3 (5.9%)	1.3 (5.6%)	2.3 (9.7%)
Andel	0 (-0.5%)	0.4 (5.9%)	0.7 (9.6%)	0.4 (4.7%)	0.5 (6%)
Offentlig udlejning	0.2 (5.3%)	0.1 (2.4%)	0 (-0.8%)	0.2 (4.1%)	0.3 (5.6%)
Privat udlejning	0.7 (1.5%)	2.4 (5.3%)	1.5 (3.2%)	3 (6.5%)	3.3 (6.9%)
Boligart					
Stuehus	-0.5 (-2.5%)	0.4 (2.1%)	0.2 (0.9%)	1.2 (6.2%)	1.6 (8.8%)
Parcelhus	2 (1.8%)	4.7 (4.2%)	5.3 (4.7%)	5.6 (4.9%)	6.6 (6%)
Rækkehus	0 (0.1%)	0.5 (2%)	2.5 (9.7%)	2.4 (9.1%)	3.4 (12.7%)
Etagebolig	0.6 (1.7%)	1.9 (4.8%)	2.2 (5.4%)	2.8 (6.8%)	1.8 (4.2%)
Andet	0.5 (8.6%)	0.6 (11%)	0.6 (9.1%)	0.3 (4.4%)	0.1 (1.3%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	-0.5 (-4.8%)	-0.4 (-3.8%)	0.4 (3.4%)	0.7 (5.8%)	1.7 (15.1%)
60-79 m ²	1 (3.7%)	1.3 (4.7%)	1 (3.4%)	2.3 (8.4%)	2.2 (7.9%)
80-99 m ²	0.9 (2.7%)	1.4 (4.2%)	2.7 (8.3%)	2.3 (6.8%)	2.3 (6.7%)
100-119 m ²	0.4 (1.7%)	1.9 (7.8%)	1.9 (7.5%)	0 (0.1%)	0.8 (2.8%)
120-159 m ²	0.3 (0.6%)	1.5 (2.8%)	1.9 (3.5%)	2.6 (4.9%)	2.9 (5.7%)
160- m ²	0.5 (0.8%)	2.5 (4.5%)	3 (5.4%)	4.4 (8.1%)	3.7 (6.8%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	1.2 (2%)	2.8 (4.7%)	3.8 (6.2%)	4.5 (7.3%)	3.7 (6%)
1000-10.000	0.7 (1.1%)	3.7 (5.9%)	4 (6.2%)	2.8 (4.2%)	3.7 (5.7%)
Under 1000	0.7 (0.8%)	1.5 (1.9%)	3 (3.7%)	5.1 (6.4%)	6.1 (7.8%)

Kilde: Egen beregninger på SMILE

Tabel 9.10 Absolut og relativ ændring i bolig efterspørgslen relativt til grundforløbet for øget tilflytning med ingen eller delvis arbejdsmarkedstilknøytning fordelt på boligkarakteristika, 100 boliger (pct.)

	2020	2025	2030	2035	2040
Boligtype					
Ejer	0.9 (0.7%)	2.5 (2%)	7 (5.6%)	5.6 (4.5%)	5.7 (4.6%)
Almen	0 (0%)	0.9 (4.3%)	1.6 (7.2%)	1.8 (7.7%)	2.3 (9.7%)
Andel	-0.2 (-3.5%)	0.1 (1.5%)	0.2 (3.3%)	0.2 (2.2%)	-0.2 (-2.2%)
Offentlig udlejning	0.3 (6.4%)	0.1 (1.2%)	0.1 (1.2%)	0.2 (5.4%)	0.4 (8.5%)
Privat udlejning	1.1 (2.3%)	2.8 (6.1%)	1.1 (2.2%)	2 (4.3%)	1.4 (2.9%)
Boligart					
Stuehus	-0.3 (-1.5%)	0.3 (1.2%)	-0.1 (-0.2%)	0.9 (4.7%)	1.4 (7.4%)
Parcelhus	0.3 (0.2%)	2.8 (2.5%)	5.2 (4.7%)	4 (3.6%)	4.9 (4.4%)
Rækkehus	0.4 (1.5%)	0.4 (1.6%)	2.1 (8.1%)	2.7 (10.1%)	2.7 (10%)
Etagebolig	1 (2.6%)	2.1 (5.4%)	1.7 (4.2%)	1.6 (3.8%)	0.2 (0.4%)
Andet	0.7 (13.7%)	0.8 (14.3%)	0.9 (15.2%)	0.7 (10.4%)	0.5 (6.5%)
Boligstørrelse					
0-59 m ²	0.7 (6.7%)	0.7 (6.7%)	0.2 (1.5%)	0.1 (0.8%)	0.7 (6.4%)
60-79 m ²	0.6 (2.3%)	1 (3.7%)	1 (3.6%)	2.1 (7.4%)	1.6 (5.7%)
80-99 m ²	0.2 (0.5%)	1.1 (3.4%)	2.8 (8.6%)	2.1 (6.2%)	2 (5.7%)
100-119 m ²	0.4 (1.5%)	1.2 (4.8%)	1.7 (6.9%)	0.7 (2.6%)	0.3 (1.1%)
120-159 m ²	-1.2 (-2.2%)	0 (0%)	1.6 (3%)	2 (3.8%)	2.6 (5%)
160- m ²	1.4 (2.5%)	2.4 (4.3%)	2.6 (4.7%)	2.9 (5.4%)	2.4 (4.4%)
Bystørrelse					
Over 50.000	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)
10.000-50.000	0.9 (1.5%)	1.6 (2.7%)	3.5 (5.8%)	4.3 (6.9%)	4.2 (6.8%)
1000-10.000	1.1 (1.7%)	2.8 (4.4%)	3 (4.6%)	1.9 (2.8%)	1.7 (2.6%)
Under 1000	0 (0%)	1.9 (2.4%)	3.4 (4.3%)	3.8 (4.8%)	3.6 (4.6%)

Kilde: Egen beregninger på SMILE